

Lokalny Plan Rozwoju Gminy Żelów

Na lata 2014 – 2020

Żelów, grudzień 2015

Opracowanie sporządził

ul. Częstochowska 63
93-121 Łódź

biuro@phin.pl
www.phin.pl

tel. +48 42 250 79 93
fax +48 42 250 79 94

Spis treści

WSTĘP.....	4
1. Obszar i czas realizacji Lokalnego Planu Rozwoju	7
1.1. Obszar	7
2. Aktualna sytuacja społeczno – gospodarcza	11
2.1. Herb gminy Zelów	11
2.2. Sylwetka gminy Zelów na tle historycznym.....	12
2.3. Liczba i struktura ludności.....	14
2.4. Bezrobocie	18
2.5. Rozwój gospodarczy	20
2.6. Pomoc społeczna	25
2.7. Ochrona zdrowia.....	30
2.8. Edukacja.....	32
2.9. Kultura i sport	35
2.10. Turystyka.....	39
2.11. Wielokulturowość.....	40
2.12. Środowisko przyrodnicze i zasoby naturalne	41
2.13. Rolnictwo	42
2.14. Infrastruktura.....	43
2.15. Gospodarka odpadami.....	40
2.16. Bezpieczeństwo	43
3. Badania ankietowe społeczności lokalnej.	45
4. Analiza SWOT.....	76
5. Główne kierunki rozwoju gminy Zelów	79
6. Powiązania obszarów rozwojowych Lokalnego Planu Rozwoju Gminy Zelów na lata 2014 – 2020 z innymi działaniami realizowanymi na terenie gminy, powiatu, województwa i kraju	80
7. Oczekiwane efekty Lokalnego Planu Rozwoju	92
8. Wykaz Przedsięwzięć 2014 - 2022	94
9. Wieloletnia Prognoza Finansowa na lata 2014 – 2020	99
10. Partnerstwo Publiczno – Prywatne	102

11.	System wdrażania Lokalnego Planu Rozwoju i Wieloletniego Planu Inwestycyjnego	106
12.	Sposoby monitorowania i oceny Lokalnego Planu Rozwoju	108
12.1.	System monitorowania	108
12.2.	Ewaluacja Lokalnego Planu Rozwoju.....	112
13.	Marketing terytorialny	115
	Spis tabel, rysunków i wykresów.....	127

WSTĘP

Lokalny Plan Rozwoju jest średniookresowym dokumentem planistycznym, mającym na celu określenie głównych zamierzeń inwestycyjnych przewidzianych do realizacji na terenie gminy Zelów w latach 2014 – 2020, przy zaangażowaniu środków własnych oraz zewnętrznych źródeł finansowania, a w szczególności funduszy strukturalnych Unii Europejskiej i Mechanizmów Finansowych EOG.

„Lokalny Plan Rozwoju Gminy Zelów na lata 2014-2020” jest kluczowym narzędziem wspierającym zarządzanie na poziomie samorządu terytorialnego.

Integralną częścią LPR są:

- ◆ Wykaz Przedsięwzięć 2014-2022 w aktualnym brzmieniu.
- ◆ Wieloletnia Prognoza Finansowa 2014-2020 w aktualnym brzmieniu.

Lokalny Plan Rozwoju został opracowany w oparciu o przeprowadzoną delimitację obszarów rozwojowych, a także w oparciu o zamierzenia długo i średniookresowego rozwoju gminy Zelów zawarte w Programie Rozwoju Gminy Zelów 2014-2020. Jest zgodny z dokumentami planistycznymi i strategicznymi na poziomie kraju, regionu łódzkiego oraz na poziomie lokalnym. Jest planem rozwoju całej społeczności, w której uczestnikami społecznymi i instytucjonalnymi oprócz samorządu terytorialnego są organizacje społeczno – kulturalne i środowiskowe, podmioty gospodarcze oraz instytucje regionalne.

Wskazuje cele i kierunki zaangażowania środków z funduszy strukturalnych UE i EOG, krajowych i własnych gminy. Lokalny Plan Rozwoju jest jednym z dokumentów, wymaganych w przypadku ubiegania się o środki strukturalne UE i EOG.

Wymóg opracowania planu wynika z Łódzkiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014 – 2020 oraz ze strategicznych standardów określających wymogi planowania rozwoju lokalnego w Polsce.

Głównym zadaniem dokumentu jest stworzenie podstaw do skutecznego zarządzania gminą przez jego władze, w tym koordynowania działań bieżących i perspektywicznych. Ponadto LPR powinien zawierać elementy, które pozwolą na:

- przygotowanie władz samorządowych do działania w sytuacjach związanych z ryzykiem wynikającym z uwarunkowań politycznych,
- stworzenie warunków do przełamania barier w rozwoju gminy,
- pozyskiwanie przez władze środków finansowych ze źródeł zewnętrznych m.in. środków unijnych, na realizację zadań inwestycyjnych przewidzianych w planie,
- promocji gminy i pobudzania rozwoju lokalnej gospodarki.

Lokalny Plan Rozwoju pełni następujące funkcje:

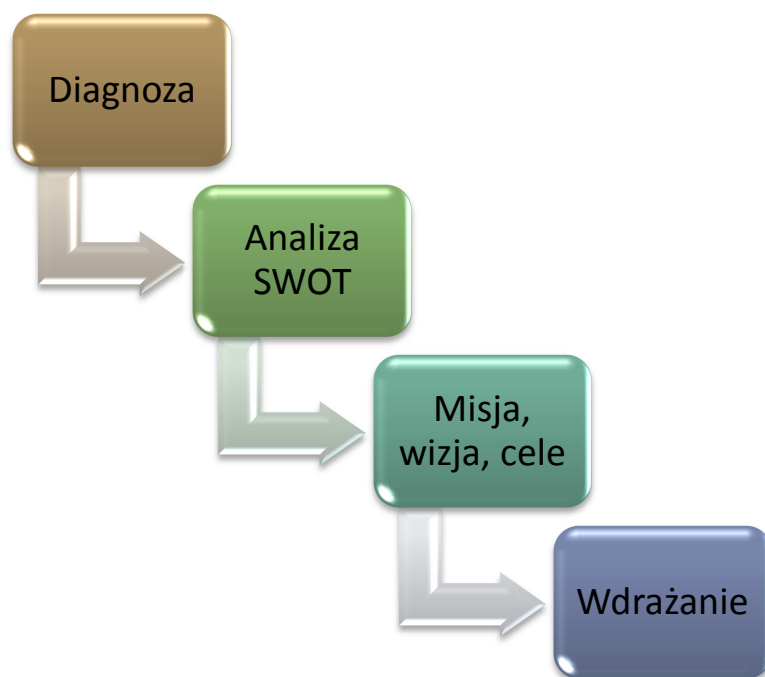
- **kierunkową** dla władz gminnych, środowisk naukowych i biznesowych, organizacji pozarządowych oraz innych instytucji, jak również dla wszystkich mieszkańców regionu;
- **koordynacyjną** dla innych dokumentów programowych i planistycznych na poziomie gminnym;
- **informacyjną** dla mieszkańców, inwestorów, partnerów, itp.;
- **promocyjną** w kontekście lokalnym, regionalnym, krajowym oraz ponadnarodowym.

LPR wyraża długoterminowe cele gminy Zelów, które odpowiadają generalnym kierunkom działania oraz obejmuje:

- diagnozę obecnej sytuacji społeczno-gospodarczej,
- identyfikację strategicznych obszarów rozwoju wraz z realizacją analizy SWOT,
- wskazanie głównych kierunków rozwoju, celów oraz działań niezbędnych do podjęcia,
- opracowanie koncepcji systemu zarządzania procesem wdrożenia lokalnego planu rozwoju.

Rysunek 1. Kierunek działań przy opracowywaniu Lokalnego Planu Rozwoju

Źródło: opracowanie własne

Diagnozę obecnej sytuacji gminy Żelów przeprowadzono na podstawie:

- analizy danych zastanych – dane statystyczne, dane udostępnione przez Urząd Miejski w Żelowie i podległe mu jednostki (desk research);
- wywiadów zogniskowanych z pracownikami Urzędu Miejskiego (FGI),
- konsultacje społeczne przeprowadzone w formie ankiet.

Niniejszy dokument będzie ukierunkowany na problemy i cele rozwojowe gminy – proces planowania będzie prowadził do uporządkowania wiedzy o problemach rozwojowych, usystematyzuje cele oraz działania programowe. Przeanalizowane zostaną czynniki zewnętrzne zarówno pozytywne jak i negatywne oraz czynniki wewnętrzne, a także szanse i zagrożenia, silne i słabe strony gminy.

1. Obszar i czas realizacji Lokalnego Planu Rozwoju

1.1. Obszar

Gmina Zelów położona jest w centralno-południowej części województwa łódzkiego. W strukturze samorządowej znajduje się w powiecie bełchatowskim, w jego północno-zachodniej części. Od północy sąsiaduje z gminą Dłutów, od wschodu z gminami Drużbice i Bełchatów, od południa z gminami Kluki i Szczerców oraz od zachodu z gminami Widawa, Sędziejowice i Buczek.

Jest jedną z większych gmin pod względem powierzchni w województwie łódzkim. Swym zasięgiem obejmuje 35 sołectw i 63 miejscowości. Obszar gminy Zelów znajduje się na szlaku drogi międzyregionalnej [nr 12] relacji Sieradz - Piotrków Trybunalski - Lublin, drogi wojewódzkiej [nr 483] łączącej miasta Łask - Szczerców - Częstochowę oraz na szlaku drogi wojewódzkiej [nr 484] relacji Łask - Buczek - Zelów - Bełchatów - Kamieńsk. Ta ostatnia przebiega przez centrum miasta Zelowa i łączy go z drogą A1. Gmina posiada dobre połączenia komunikacyjne szczególnie z pobliskimi miastami - Łodzią (odległość 50 km), Łaskiem (odległość 15 km) i Bełchatowem (odległość 15 km).

Lokalny Plan Rozwoju jest dokumentem planistycznym, który dotyczy obszaru całej gminy Zelów. Realizacja zawartych w nim działań będzie zorientowana na osiągnięcie długotrwałego i zrównoważonego rozwoju gminy. Plan stanowi uszczegółowienie założeń Programu Rozwoju Gminy Zelów 2014 - 2020 i innych dokumentów strategicznych. W planie są zawarte propozycje działań i zadań inwestycyjnych, których realizacja przyczyni się do osiągnięcia celów strategicznych gminy, określonych w dokumencie strategii.

Lokalny Plan Rozwoju określa nie tylko ogólne cele, lecz konkretne zadania, terminy ich realizacji oraz sposoby finansowania. Poszerza to możliwości inwestycyjne, umożliwia koncentrację inwestycji, a tym samym zwiększa szybkość ich realizacji, jednocześnie zmniejszając koszty.

Lokalny Plan Rozwoju z Wieloletnim Planem Inwestycyjnym i Wieloletnim Planem Finansowym przygotowany został, jako dokument programowy ukierunkowujący politykę Gminy Zelów w zakresie

rozwoju społeczno-gospodarczego w wyznaczonym horyzoncie czasu, to jest na lata 2014 – 2020. Inwestycje na terenie gminy Zelów będą realizowane etapami. Będą one w znacznej części współfinansowane ze środków finansowych pochodzących z funduszy strukturalnych UE i mechanizmów finansowych EOG.

Celem Lokalnego Planu Rozwoju jest zapewnienie optymalnego rozwoju inicjatyw w wymiarze indywidualnym i zbiorowym w sferze gospodarczej i społecznej, którego skutki mają być skierowane na tworzenie nowych miejsc pracy i zapewnienie, jak najlepszych warunków życia mieszkańcom gminy, w tym bezpieczeństwa publicznego oraz poprawę stanu środowiska naturalnego i rewitalizację bogactwa dziedzictwa kulturowego.

Działania te będą w pierwszej kolejności skierowane na obszary rozwojowe Gminy Zelów, takie jak:

Obszary rozwojowe

- 1. ROZWÓJ KAPITAŁU LUDZKIEGO. GOSPODARSTWA I EDUKACJA.**
- 2. TURYSTYKA, REKREACJA, DZIEDZICTWO KULTUROWE.**
- 3. ROZWÓJ USŁUG PUBLICZNYCH. ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII**

Klasyczne podejście delimitacji obszarów problemowych w ujęciu obszarowym, znacznie ogranicza zakres zadań i problemów występujących na terenie Gminy Zelów. Dlatego delimitacja obszarów problemowych została dokonana w nowatorski sposób - w obrębie obszarów rozwojowych. Obszar rozwojowy, to obszar w ujęciu przestrzennym, w obrębie którego, zostały zidentyfikowane najważniejsze problemy oraz harmonogram planowanych działań inwestycyjnych.

Rysunek 2. Powiat bełchatowski

Źródło: Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Zelów na lata 2007 – 2013

Gmina Zelów położona jest w województwie łódzkim, powiecie bełchatowskim, obejmuje następujące sołectwa: Bocianicha, Bujny Książę, Bujny Szlacheckie, Chajczyny, Dąbrowa, Grabostow, Grębociny, Ignaców, Jamborek, Janów, Jawor, Karczmy, Kociszew, Kolonia Kociszew, Kurówek, Łęki, Łobudzice, Kolonia Łobudzice, Mauryców, Ostoja, Pawłowa, Pożdzenice, Kolonia Pożdzenice, Pszczółki, Pukawica, Sobki, Sromutka, Walewice, Wola Pszczółcka, Wygiełzów, Wypychów, Zabłoty, Zagłówki, Zalesie, Zelówek.

Rysunek 3. Granice gminy Zelów

Źródło: www.zelow.pl

Tabela 1. Powierzchnia gmin powiatu bełchatowskiego

Gmina	Powierzchnia (w km ²)
Bełchatów	180
Zelów	167
Szczerców	129
Kleszczów	125
Kluki	119
Drużbice	113
Rusiec	100

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Gmina Zelów zajmuje powierzchnię 167 km² i jest zamieszkiwana przez ok. 15 139 mieszkańców (stan wg GUS na koniec 2014r). Pod względem powierzchni jest jedną z większych gmin w województwie łódzkim. Obejmuje 35 sołectw i 63 miejscowości.

Czas

Cezura czasowa Lokalnego Planu Rozwoju obejmuje lata 2014–2020. Podstawą w pracach nad dokumentem było rozpoznanie sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie gminy Zelów oraz szerokie konsultacje społeczne. Prowadzone były one w ramach procesu przygotowania Programu Rozwoju Gminy Zelów na lata 2014 – 2020 i polegały na przeprowadzeniu spotkań z reprezentantami społeczności lokalnej oraz urzędnikami.

Niniejszy dokument przedstawia aktualny stan społeczno – gospodarczy gminy, definiuje obszary rozwoju oraz szacuje spodziewane efekty planowanych przedsięwzięć i wpływ na przebieg procesów rozwojowych, a także wskazuje kierunki zaangażowania środków funduszy strukturalnych UE, MF EOG i środków własnych gminy.

„Lokalny Plan Rozwoju Gminy Zelów na lata 2014 – 2020” jest zestawieniem konkretnych, realnych, niezbędnych dla rozwoju społeczności lokalnej działań, odzwierciedla faktyczne potrzeby, a jego realizacja leży we wspólnym interesie wszystkich mieszkańców gminy Zelów.

2. Aktualna sytuacja społeczno – gospodarcza

2.1. Herb gminy Zelów

Herb został uchwalony przez Miejską Radę Narodową w Zelowie Uchwałą Nr XXXXII/74/73 w dniu 21 lipca 1973 roku. Obowiązujący wizerunek herbu został zamieszczony w Statucie Gminy przyjętym Uchwałą Nr XXX/204/96 Rady Miejskiej w Zelowie, w dniu 17 października 1996 roku.

Rysunek 4. Herb gminy Zelów

Źródło: <http://www.zelow.pl/pl/strona/herb-i-barwy>

Herb przedstawia tarczę dwudzielną w słup ze złotą głowicą, której dolna krawędź jest wycięta w dwa trójkąty; w polu prawym, czerwonym widnieje pół ukoronowanego orła srebrnego, ze złotym dziobem i szponami; w polu lewym, czerwony mur ceglany (wcięcie w głowicę bez wątku ceglano), na którym widnieje brązowe czółenka tkackie z końcami stalowymi w słup, w którym umieszczono nawój białych nici na osi czarnej.

Lewe pole herbu oddaje charakter miasta i równocześnie nawiązuje do osadników czeskich, którzy zajmowali się tkactwem.

Herb zaprojektował uczeń miejscowej Zasadniczej Szkoły Mechanizacji Rolnictwa Jerzy Klatkowski (zwycięzca konkursu na herb miasta zorganizowanego w 1972r.). Projekt został dopracowany przez artystę-plastyka Antoniego Białasa.

2.2. Sylwetka gminy Zelów na tle historycznym

Początek miastu dała osada założona w XIII w. Pierwotnie nosiła ona nazwę Szelyów, a następnie Zeliów. Pierwsza odnosząca się do niej wzmianka historyczna sięga 1402 roku i pochodzi

z książki "Liber Beneficiorum" Jana Łaskiego. Do końca XVIII w. Zelów był typową wsią szlachecką, której mieszkańcy trudnili się uprawą ziemi i hodowlą. Źródła historyczne podają, iż w 1802 roku majątek Zelów, będący wówczas własnością Józefa Widzińskiego, został zakupiony przez przybyłych do Polski Czechów. Zapoczątkowali oni na tym terenie funkcjonujący do dziś przemysł włókienniczy, zajmując się głównie rękodzielnictwem tkackim. Warsztaty zelowskie wyspecjalizowały się m.in. w produkcji satyny, kretonu oraz dekoracyjnych pluszów - wykonywanych z bawełnianej osnowy i wełnianego wątku.

Zelów cechuje różnorodność osadnicza

Przez dłuższy okres czasu "zelowscy" Czesi pełnili w osadzie dominującą rolę, jednak po zakończeniu I Wojny Światowej i utworzeniu Czechosłowacji zaczęli opuszczać Polskę i wracać do ojczyzny. Po dużej migracji Czechów, w okresie międzywojennym, zaczęli pojawiać się w Zelowie Polacy, Niemcy oraz Żydzi. Jedną z charakterystycznych cech Zelowa, szczególnie w tym okresie, był rozwój różnych wyznań religijnych. Każda narodowość kultywowała własną religię, a wśród nich najliczniejszą była parafia ewangelicko - reformowana. W okresie międzywojennym wzrósł znacznie potencjał gospodarczy miasta. Powstało wówczas wiele fabryk włókienniczych m.in. K. Rajcherta w Herbertowie.

Po II wojnie światowej liczba Czechów znacznie zmalała. Wyjechała również duża część Niemców. Na ich miejsce i na miejsce wymordowanych przez okupanta Żydów przybyli Polacy z okolicznych wsi. Przestały wówczas egzystować: Wolny Kościół Ewangelicko - Reformowany, Metodyści, Bracia Czescy i Morawscy oraz Wyznanie Mojżeszowe. Do chwili obecnej kultywowane w Zelowie są cztery wyznania: rzymsko - katolickie, ewangelicko - reformowane, chrześcijan baptystów i ewangelicko - augsburskie. W okresie powojennym zmieniła się również sytuacja gospodarcza miasta.

W czerwcu 1949 roku na bazie prywatnych zakładów włókienniczych utworzono Zelowskie Zakłady Przemysłu Bawełnianego "Fanar", które stały się największym przedsiębiorstwem produkcyjnym w mieście.

Nie sprostały one jednak regułom gospodarki rynkowej, rozwijającej się na początku lat 90-tych i po ogłoszeniu upadłości, zostały zlikwidowane. Majątek po upadłych zakładach przejęli prywatni inwestorzy, rozwijając m.in. produkcję tkanin bawełnianych i materiałów opatrunkowych. W 1954

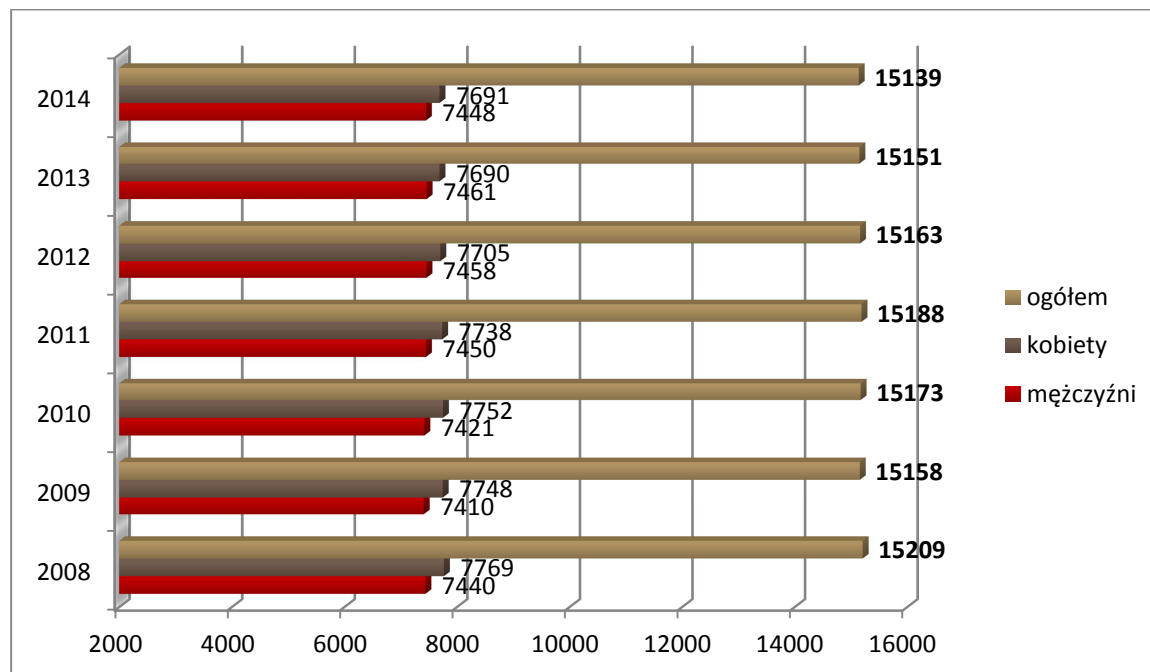
roku Zelów otrzymał prawa osiedla, a trzy lata później (1957) prawa miejskie. W 1976 roku miasto i gmina zostały połączone w jedną jednostkę administracyjną, a od 1990 roku tworzą jedną wspólnotę samorządową.

2.3. Liczba i struktura ludności

Gmina Zelów podobnie jak większość jednostek samorządowych w kraju cechuje się spadającą liczbą ludności. Gęstość zaludnienia wynosi 91 osób na 1 km² i jest ona nieco niższa niż analogiczna wartość w powiecie (117 os/km²). Podobnie jak w powiecie i województwie, w strukturze płciowej ludności przeważają kobiety, co wynika głównie z dłuższego okresu życia.

Liczbę ludności w gminie Zelów ilustruje poniższy wykres.

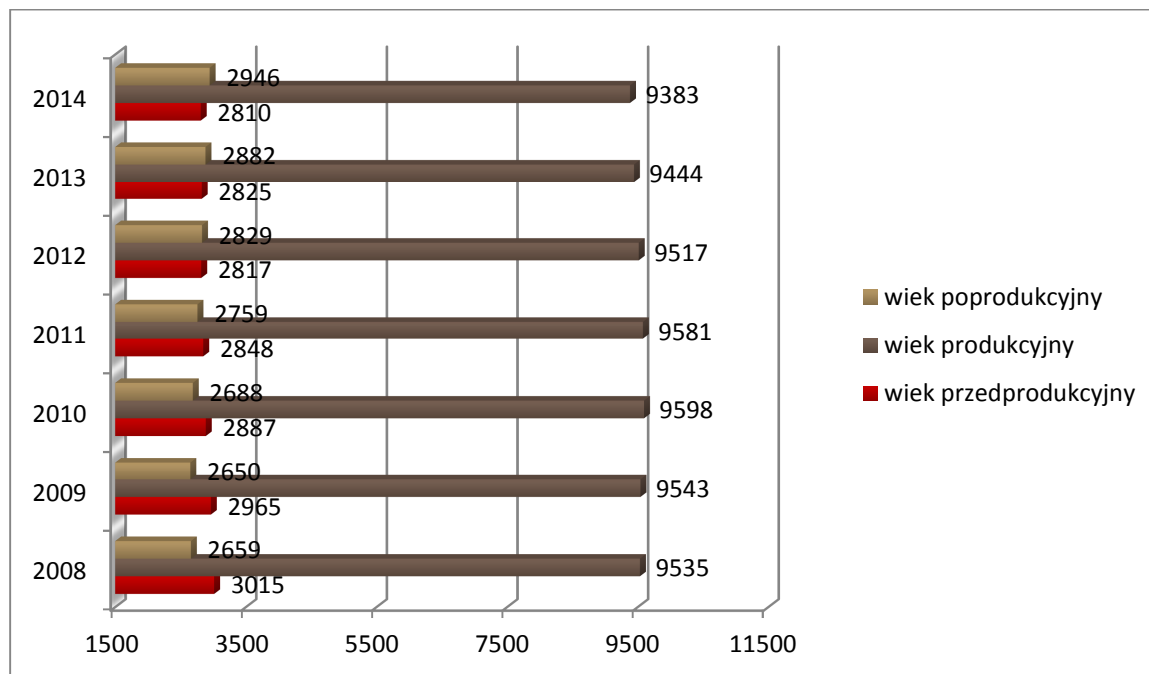
Wykres 1. Stan ludności gminy Zelów na przestrzeni lat 2008-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych

Wykres 2. Struktura ludności gminy Zelów na przestrzeni lat 2008-2014

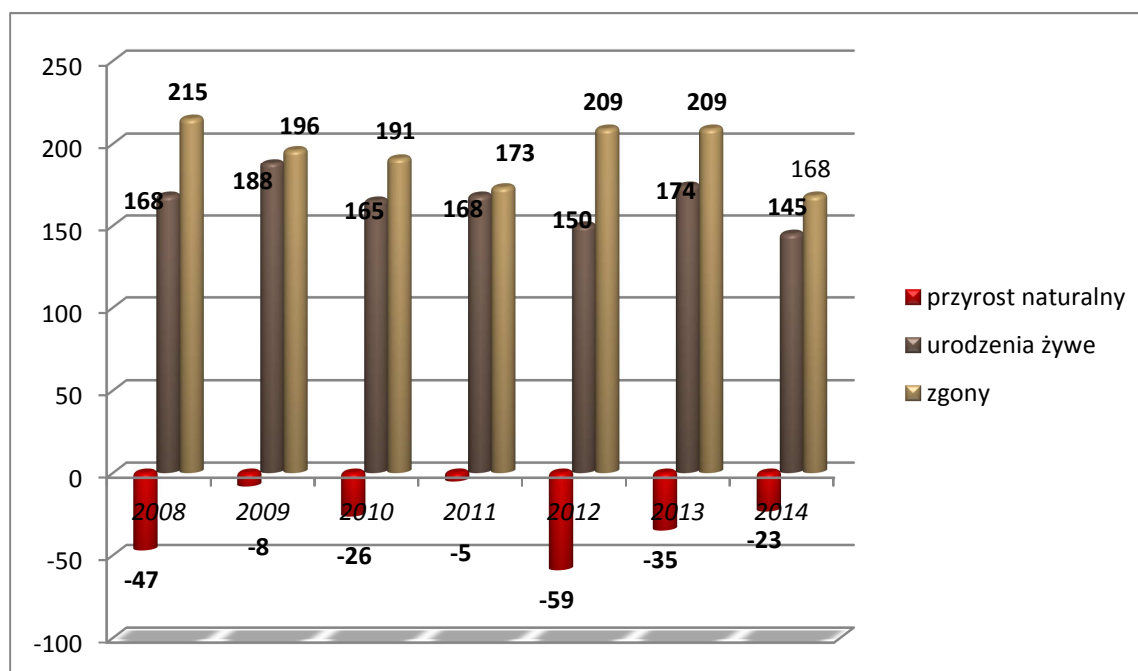
Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych

Strukturę ludności gminy Zelów należy uznać za dojrzałą. Podobnie jak w innych regionach Polski, gmina cechuje się dodatnim trendem odnośnie liczby osób w wieku poprodukcyjnym, przy jednoczesnym spadku liczby osób w wieku przedprodukcyjnym.

Na spadek liczby ludności w gminie Zelów wpływa m.in. wielkość przyrostu naturalnego i wspomniana wyżej struktura społeczeństwa pod względem wieku. Obserwowany przyrost naturalny od dłuższego okresu czasu charakteryzuje się wartością ujemną, co przedstawia wykres poniżej.

Wykres 3. Ruch naturalny ludności w gminie Zelów w latach 2008-2014

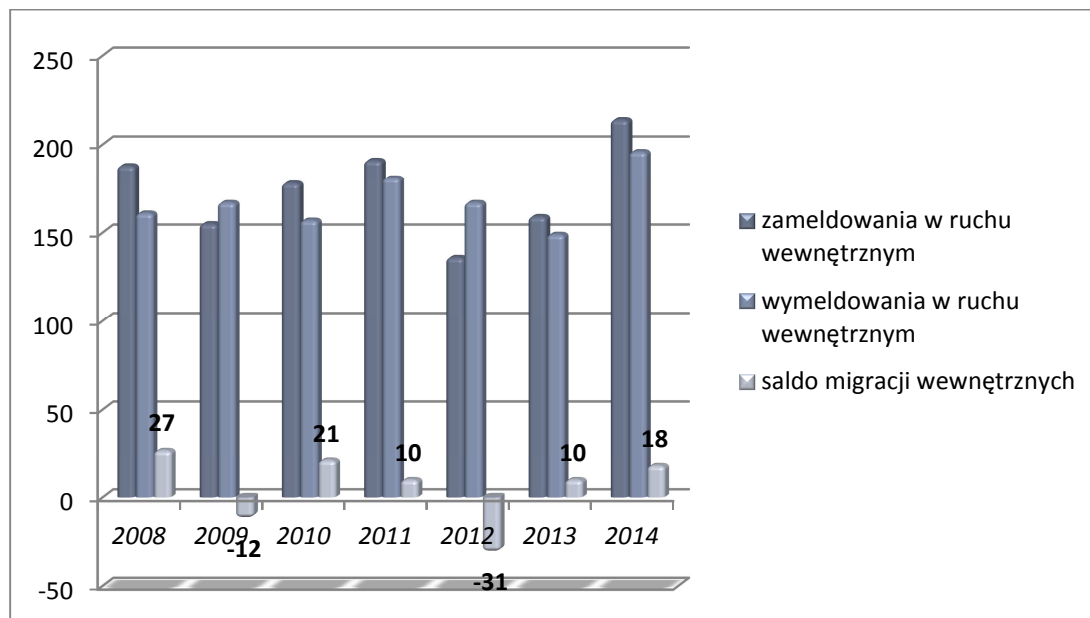

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych

Saldo migracji wewnętrznych w gminie Zelów w ostatnich kilku lat kształtowało się na różnym poziomie, brak jest widocznej tendencji w ruchu wewnętrznym ludności. Tak jak w większości mniejszych jednostkach samorządowych społeczeństwo wyjeżdża do większych miast i aglomeracji w celu zarobkowym i kontynuowania nauki.

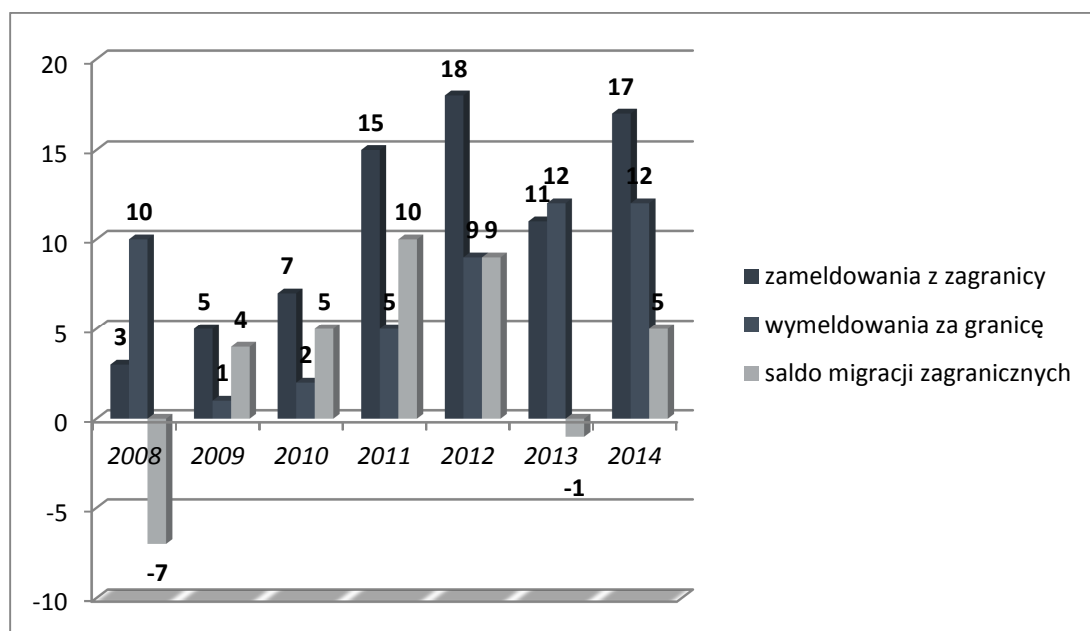
Wykres 4. Migracje wewnętrzne na pobyt stały w gminie Zelów w latach 2008-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych

W kształtowaniu się salda migracji zagranicznych od 2009 do 2012 roku widoczny był trend wzrostowy, było to spowodowane m.in. reemigracją, czyli powrotem z emigracji do ojczyzny.

Wykres 5. Migracje zagraniczne na pobyt stały w gminie Zelów w latach 2008-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych

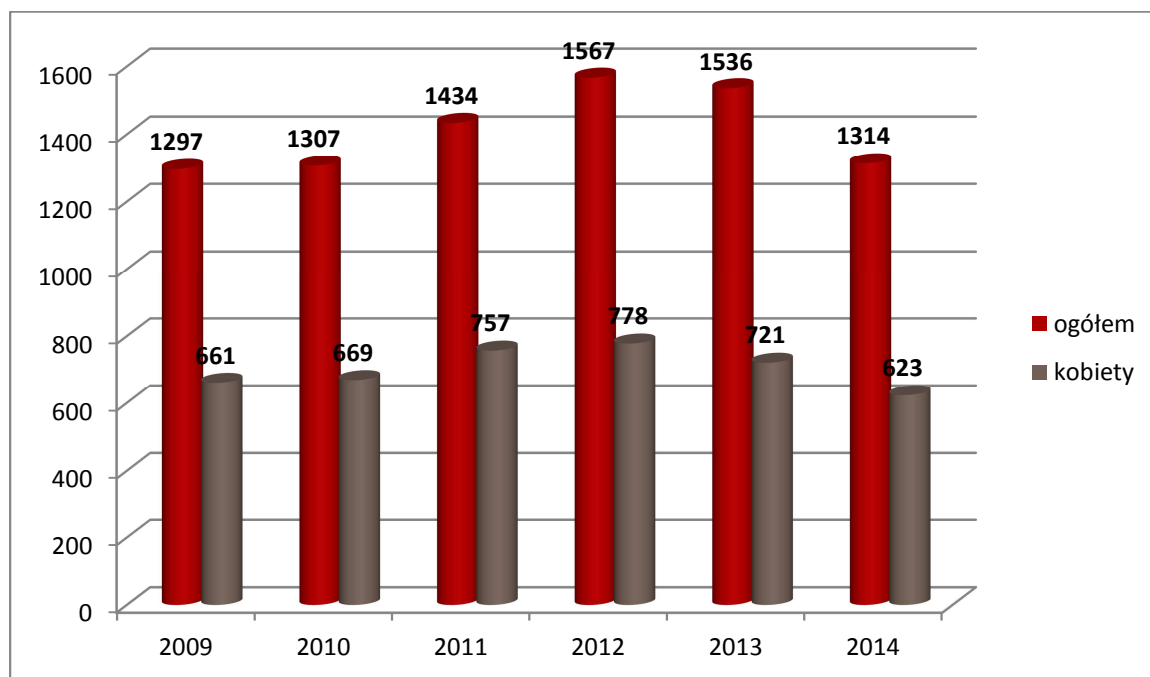

2.4. Bezrobocie

Stopa bezrobocia w gminie Żelów w porównaniu z analogicznym wskaźnikiem w powiecie i województwie kształtuje się na wyższym poziomie. Na koniec maja 2014 roku stopa bezrobocia gminy wyniosła 14,4% (w powiecie 12,2%, w województwie 13,2%).

Poziom bezrobocia w wielkościach absolutnych kształtuje się w gminie następująco:

Wykres 6. Bezrobotni w gminie Żelów w latach 2009-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie PUP Bełchatów

Tabela 2. Poziom bezrobocia w poszczególnych jednostkach samorządowych na koniec III kwartału 2015 roku

Jednostki samorządowe	bezrobotni	w tym:			
		kobiety	z prawem do zasiłku	w wieku 18-44 lata	zarejestrowani powyżej 12 miesięcy

Bełchatów (M)	2455	1537	388	1551	990
Bełchatów (G)	387	244	51	268	165
Drużbice	197	99	21	140	87
Kleszczów	146	91	29	117	45
Kluki	180	108	21	114	90
Rusiec	172	98	24	120	74
Szczerców	365	225	54	247	156
Zelów (G) i (M)	1031	516	104	688	495

Źródło: raport PUB Bełchatów

Dominującymi grupami wiekowymi w strukturze osób bezrobotnych w gminie w ostatnich latach są przedziały wiekowe: 18 – 24 lat oraz 25 – 34 lat. Najmniej osób bezrobotnych było w wieku 60-64 lat. Dane o liczbie osób pozostających bez pracy z podziałem na ich wiek przedstawia tabela poniżej.

Tabela 3. Bezrobotni wg wieku w gminie Zelów w latach 2010 - 2014

Przedział wiekowy	2010	2011	2012	2013	2014
18 – 24	293	323	313	301	213
25 – 34	383	431	481	432	406
35 – 44	245	261	316	349	275
45 – 54	252	272	287	286	231
55 – 59	105	109	127	110	138
60 – 64	29	38	43	58	51

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP Bełchatów

Struktura bezrobocia pod względem wykształcenia w przeciągu ostatnich lat niewiele się zmieniła, była również zgodna z trendem występującym dla całego Powiatu Bełchatowskiego. Wciąż najliczniejszą grupę bezrobotnych tworzą osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i poniżej.

Tabela 4. Bezrobotni wg wykształcenia w gminie Zelów w latach 2010 - 2014

Wykształcenie	2010	2011	2012	2013	2014
wyższe	77	99	104	86	168
policealne i średnie zawodowe	233	243	267	251	289
średnie ogólnokształcące	144	161	182	171	150
zasadnicze zawodowe	449	487	530	527	338
gimnazjalne i poniżej	404	444	484	501	369

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP Bełchatów

W ostatnich latach najliczniejszą grupę tworzyły osoby pozostające bez pracy pow. 24 miesięcy oraz od 12 do 24 miesięcy. Najmniej odnotowano osób pozostających bez pracy do 1 miesiąca oraz przez okres od 1 do 3 miesięcy. Największą dynamikę wzrostu liczby osób miał przedział czasowy powyżej 24 miesięcy.

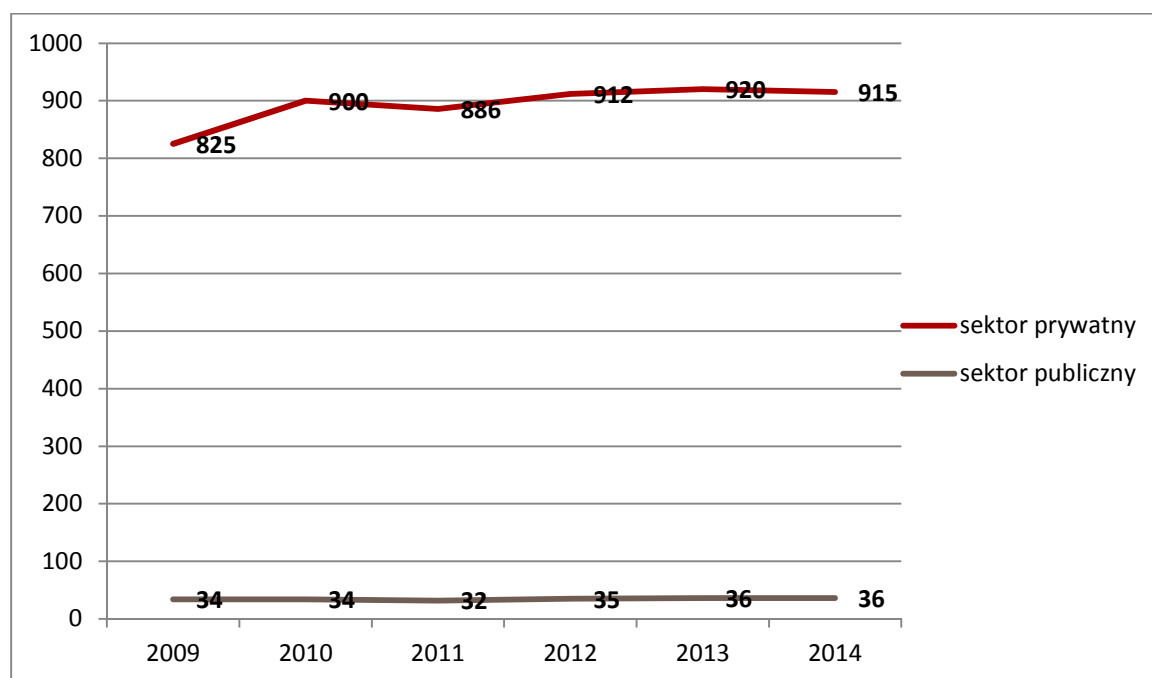
2.5. Rozwój gospodarczy

Na terenie gminy najbardziej rozpowszechnioną formą działalności gospodarczej są mikroprzedsiębiorstwa. Taki rodzaj przedsiębiorstwa cechuje się rodzinnym charakterem oraz tym, że znajduje w nich zatrudnienie coraz większa liczba osób. Zaletą mikroprzedsiębiorstw jest ich elastyczność działania, finansowania i podziału zysku. Natomiast do wad należy zaliczyć ograniczone możliwości gromadzenia środków finansowych przez pojedynczego właściciela. Ograniczone środki finansowe hamują również rozwój tego typu firm. Bliskość bełchatowskiego kompleksu energetycznego stanowi istotną szansę na powstanie oraz rozwój małych i średnich przedsiębiorstw na terenie gminy Zelów. Bardzo ważnym i rozwijającym się elementem lokalnej gospodarki jest przemysł ceramiczny, który na terenie gminy Zelów posiada długie tradycje. Dynamicznie rozwijającym się rynkiem są usługi remontowo – budowlane. Największa liczba podmiotów gospodarczych mieści się w branży budowlanej, handlu i naprawach oraz usługach transportowych.

W strukturze REGON dominuje sektor prywatny. Zarówno liczba firm z sektora publicznego i jak i z sektora prywatnego w okresie od 2009 do 2013 roku cechowała się trendem wzrostowym, niewielki spadek zanotowano w roku 2014.

Wykres 7. Struktura firm zarejestrowanych w systemie REGON w latach 2008-2014 (wartości liczbowe)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W gminie Zelów zgodnie z podziałem według sekcji PKD 2007 najwięcej podmiotów gospodarczych działa w branży związanej z przetwórstwem przemysłowym (111 podmiotów), w branży budowniczej (149 podmiotów), oraz w handlu i usługach – w tym w działalność związana z naprawą pojazdów mechanicznych (297 podmiotów).

Tabela 5. Pomioty gospodarcze wg sekcji PKD

Sekcja	Nazwa sekcji	Ilość podmiotów gospodarczych	
		ogółem	osoby fizyczne
A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	19	18
B	Górnictwo i wydobywanie	1	1
C	Przetwórstwo przemysłowe	111	95

D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	2	0
E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	9	8
F	Budownictwo	149	138
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów mechanicznych, włączając motocykle	297	263
H	Transport i gospodarka magazynowa	54	53
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	11	9
J	Informacja i komunikacja	16	16
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	15	14
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	28	6
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	36	32
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	11	11
O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	18	0
P	Edukacja	33	10
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	31	25
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	22	8
S i T	Pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	88	51

Źródło: Bank Danych Lokalnych (GUS)

Przedsiębiorczość i ogólny rozwój w gminie wspiera Fundacja Rozwoju Gminy Zelów. Misją tej organizacji jest tworzenie korzystnych warunków do gospodarczego i społecznego rozwoju w regionie łódzkim.

Wspieranie rozwoju gospodarczego realizowane jest przez wydzielone jednostki organizacyjne:

- Ośrodek Doradczo – Szkoleniowy,
- Zelowski Fundusz Przedsiębiorczości,
- Zelowski Inkubator Przedsiębiorczości

Wspomniane wyżej jednostki świadczą następujące usługi:

- informacyjne,
- doradcze,
- szkoleniowe,
- finansowe (pożyczki),
- wynajem powierzchni na prowadzenie działalności gospodarczej.

Usługi te były i są realizowane m.in. w ramach różnych programów pomocowych finansowanych ze środków Unii Europejskiej (w tym środki PHARE), Banku Światowego, Ministerstwa Gospodarki i Pracy oraz innych instytucji.

Specjalna Strefa Ekonomiczna w Zelowie

Specjalne Strefy Ekonomiczne (SSE) to udane połączenie potrzeb inwestorów z potrzebami poszczególnych regionów, w których zostały utworzone. Każda strefa to wyodrębniona administracyjnie część terytorium Polski, przeznaczona do prowadzenia działalności gospodarczej na preferencyjnych warunkach. Przedsiębiorca w SSE ma zapewnione ulgi podatkowe, a dodatkową korzyścią jest fakt, że może rozpocząć działalność na specjalnie przygotowanym, uzbrojonym terenie. SSE zostały stworzone w celu:

- przyspieszenia rozwoju gospodarczego regionów,
- rozwoju i wykorzystania nowych rozwiązań technicznych i technologicznych w gospodarce narodowej,
- zwiększenie konkurencyjności produktów i usług,
- zagospodarowania majątku poprzemysłowego i infrastruktury,
- tworzenia nowych miejsc pracy.

Na terenie gminy Zelów funkcjonuje podstrefa Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Działanie takiego obszaru stwarza warunki do rozwoju nowych inwestycji, zwłaszcza innowacyjnych, które podnoszą konkurencyjność polskiej gospodarki i tworzą miejsca pracy. Na powstanie Strefy Ekonomicznej w Zelowie wpłynęła aktywność i starania Burmistrza Zelowa oraz współpraca z kierownictwem Kosmetycznych Wyrobów Bawełnianych Sp. z o.o.. W ramach strefy wspomniana firma do końca 2015 roku rozbudują i zmodernizują istniejące obiekty przemysłowe, co pozwoli

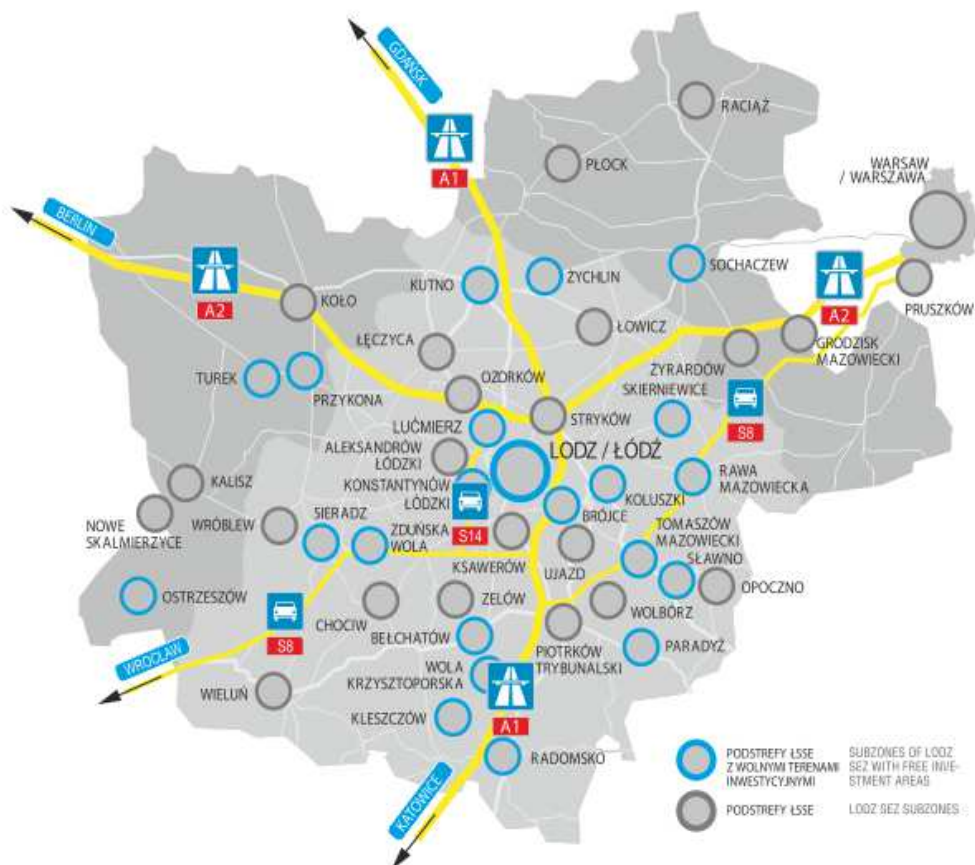

na rozszerzenie asortymentu kosmetyków, opatrunków oraz akcesoriów ortopedycznych. Szacuje się, że nakłady na tą inwestycję wyniosą 20 mln zł i zapewnią zatrudnienie dla co najmniej 30 osób. Zakłady, które będą inwestować w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Zelowie mogą liczyć na ulgi podatkowe.

Według Global Free Zones of the Year (raport fDi Magazine) Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna uznana została za najlepszą strefą dla MŚP w Europie w 2014 roku.

Poniżej przedstawiono mapę Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, w skład której wchodzi podstrefa Zelów.

Rysunek 5. Mapa terenów inwestycyjnych ŁSSE

Toruńskie zakłady Materiałów Opatrunkowych Tkalnie Zelów S.A.

W Zelowie funkcjonuje spółka Toruńskie zakłady Materiałów Opatrunkowych Tkalnie Zelów S.A., która wchodzi w skład Grupy Kapitałowej TZMO S.A.

Spółka Toruńskie Zakłady Materiałów Opatrunkowych powstała w 1951 roku, była wtedy przedsiębiorstwem państwowym (przekształcenie w spółkę akcyjną nastąpiło w roku 1991). Jako pierwsza firma w branży medycznej TZMO uzyskała na wyrobach medycznych znak bezpieczeństwa CE.

Firma szybko zaczęła zdobywać zagraniczne rynki, otworzyła zakłady produkcyjne m.in. w Indiach, Rosji i na Ukrainie. Obecnie firma liczy 54 spółki w 17 krajach, kontynuuje inwestycje w Rosji, na Ukrainie, w Niemczech, na Słowacji, na Węgrzech, w Rumunii, w USA, w Indiach i w Polsce. Zatrudnia 7300 osób, a jej produkty dostępne są w Europie, Azji, Afryce, Ameryce i Australii.

Do marek TZMO należą bella, happy, matopat, seni, dr Max, eva natura, eva sun i kanion.

2.6. Pomoc społeczna

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy:

- opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych;
- ocena zasobów pomocy społecznej;
- udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku, niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;
- opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;
- praca socjalna;
- organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych;
- prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych;

- sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;
- kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca Gminy w tym domu;
- pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników.

Do innych zadań własnych gminy należy:

- przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych;
- przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;
- prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;
- podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów ośłonowych;
- współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy:

- organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną;
- prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia;

- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którzy uzyskali zgodę na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Jednostką wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie Gminy Zelów jest Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zelowie. Ośrodek ten działa na podstawie Uchwały Nr XI/53/90 Rady Narodowej Miasta i Gminy w Zelowie z dnia 25 kwietnia 1990 r.

Do jego zadań należy m.in.:

- prowadzenie domów pomocy społecznej, ośrodków wsparcia o zasięgu lokalnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych i specjalnych dla zaspokajania niezbędnych potrzeb życiowych,
- przyznawanie pomocy rzeczowej,
- przyznawanie pomocy w naturze na ekonomiczne usamodzielnienie,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków pożyczkowych na ekonomiczne usamodzielnienie,
- inne zadania z zakresu pomocy społecznej wynikające z rozeznaczonych potrzeb gminy i obowiązujących przepisów.

Liczbę osób korzystających z tego typu pomocy w latach 2007 – 2013 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Liczba osób korzystających z pomocy w ramach M-GOPS w Zelowie w latach 2007-2013

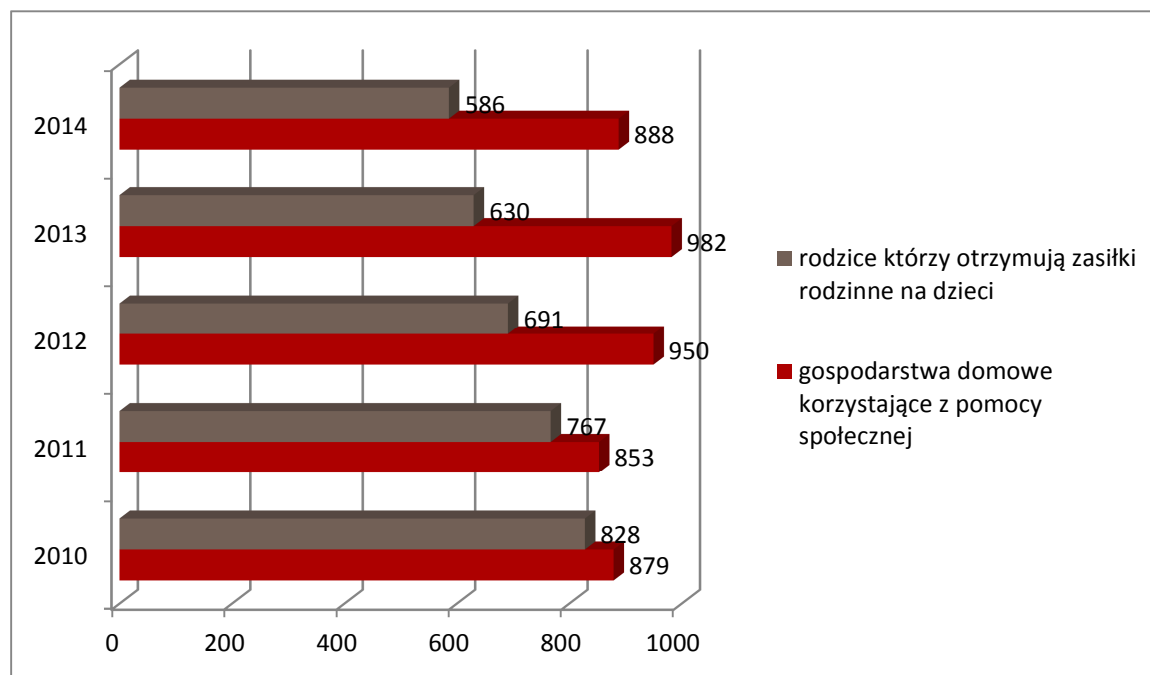
Lata	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
liczba rodzin korzystających z pomocy	959	839	818	903	842	943	978
liczba osób korzystających z pomocy w danej rodzinie, na którą wydano decyzje	990	1108	1166	1282	1222	1397	1477

Źródło: dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zelowie

Poniższy wykres obrazuje ile gospodarstw domowych korzysta z pomocy społecznej, oraz liczbę rodziców, którzy otrzymują zasiłki rodzinne na dzieci według danych GUS (stan na koniec roku 2014).

Wykres 8. Korzystający z pomocy społecznej i zasiłków rodzinnych w gminie Żelów w latach 2010-2014

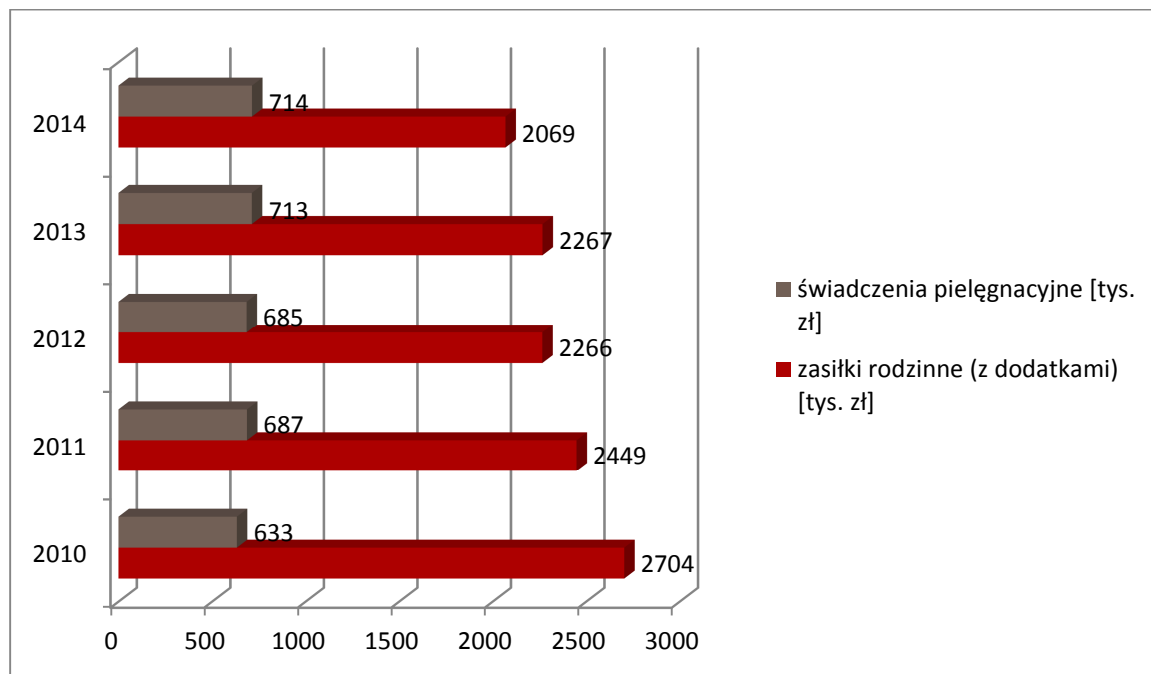
Źródło: Bank Danych Lokalnych (GUS)

Z powyższego wykresu wynika, iż liczba osób korzystających ze świadczeń społecznych sukcesywnie wzrasta. Dopiero w roku 2014 można zauważyć znaczący spadek (około 9%). Jest to związane ze spadkiem bezrobocia w gminie odnotowanym w roku 2014r. Osoby, które znalazły zatrudnienie polepszyły swoją sytuację materialną i przestały korzystać ze świadczeń społecznych.

Poniższy wykres przedstawia kwoty wypłacanych zasiłków (wraz z dodatkami) oraz zasiłków pielęgnacyjnych. Z wykresu wynika, iż w roku 2014 kwota wypłacanych zasiłków uległa również zmniejszeniu (w stosunku do lat poprzednich). Kwota wypłacanych zasiłków pielęgnacyjnych pozostaje na stałym poziomie, są to bowiem zasiłki wypłacane osobom niepełnosprawnym, bądź tym które ukończyły 75 lat.

Wykres 9. Kwoty wypłacanych świadczeń i zasiłków w gminie Zelów w latach 2010-2014

Źródło: Bank Danych Lokalnych (GUS)

W Walewicach funkcjonuje Środowiskowy Dom Pomocy. Został powołany przez Radę Miejską w Zelowie w dniu 1 listopada 2007r. Podmiot ten realizuje zadania wynikające z zapisów Ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej oraz Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010 r. w sprawie środowiskowych domów pomocy społecznej. Dom udziela wsparcia społecznego osobom psychicznie chorym, upośledzonym umysłowo oraz wskazującym inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych.

W latach 2007-2013 podmiot ten udzielił pomocy 152 osobom. Dom jest usytuowany w miejscu zapewniającym bezpieczeństwo i spokój uczestników zajęć, z dala od zgiełku miejskiego. Otoczony jest lasem, a na terenie ośrodka znajduje się dużo zieleni, drzew i krzewów.

Do dyspozycji uczestników są:

- aneks jadalny, kuchnia,
- świetlica, pracownie terapeutyczne,
- sala rehabilitacyjna, siłownia,
- sala rekreacji,

- sala integracyjna,
- fizykoterapia,
- gabinet psychoterapii i pokój wyciszeń,
- gabinet pedagoga,
- gabinet zabiegowy,
- łazienki z natryskami, toalety,
- zagospodarowany teren wokół domu (altanki, ciągi piesze, huśtawki, pergole, ławeczki).

Kształtowanie się liczby osób korzystających z Domu Samopomocy na przestrzeni lat 2007-2013 przedstawia tabela poniżej.

Tabela 7. Liczba osób korzystających z pomocy w ramach ŚDS w Walewicach w latach 2007-2013

Lata	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
liczba osób korzystających z pomocy	20	50	60	82	76	78	79

Źródło: Środowiskowy Dom Samopomocy w Walewicach

2.7. Ochrona zdrowia

Opiekę zdrowotną mieszkańcom gminy zapewnia Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, mieszczący się przy ulicy Żeromskiego 21 w Zelowie. Podlegają mu dwie przychodnie – przy ul. Żeromskiego 26 i ul. Wygiełzów 29.

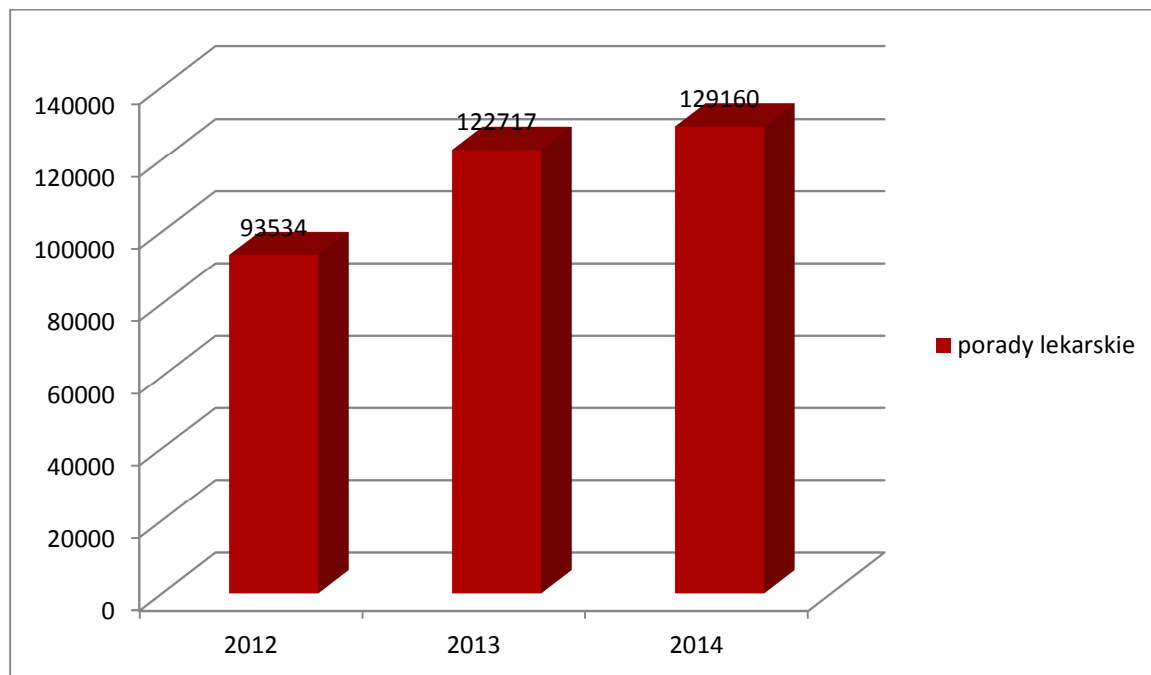
Ponadto mieszkańcy gminy mogą korzystać z usług dwóch Niepublicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej. Pierwszy z nich NZOZ „Medyk” s.c., mieszczący się przy ul. Wolności 1c, posiada w swojej strukturze m.in.: poradnię okulistyczną, poradnię medycyny szkolnej, poradnię endokrynologiczną, poradnię diagnostyki EKG, poradnię chorób wewnętrznych.

Drugim NZOZ to Przychodnia Lekarska „Siwy” Lekarze, Pielęgniarki, Położne. Spółka Partnerska, działająca przy ulicy Sienkiewicza 14.

Według danych GUS liczba udzielanych porad lekarskich wzrasta z roku na rok.

Wykres 10. Liczba udzielonych porad lekarskich w gminie Zelów w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej

Źródło: Bank Danych Lokalnych (GUS)

Najbliższy szpital oddalony jest od gminy o około 16 km i zlokalizowany jest w mieście Bełchatów. Szpital Wojewódzki im. Jana Pawła II w Bełchatowie posiada w swojej strukturze 27 oddziałów, świadczy swoje usługi również w Specjalistycznej Przychodni. Przy realizacji zadań związanych z diagnostyką, przychodnia wykorzystuje szeroko rozbudowane zaplecze diagnostyczne szpitala.

2.8. Edukacja

Na terenie Gminy Zelów funkcjonują dwa Przedszkola Samorządowe oraz Przedszkole Edukacyjne przy Parafii Ewangelicko – Reformowanej w Zelowie. Dodatkowo na obszarze Gminy działają trzy punkty przedszkolne - w Wygiełzowie, Kociszewie i Bujnach Szlacheckich. Jeśli chodzi o szkoły podstawowe, to na terenie Miasta i Gminy działa pięć tego typu placówek, w tym dwie w samym mieście.

W Gminie funkcjonują również dwa gimnazja: w Zelowie (wchodzące w skład ZSO) i w Łobudzicach. Ponadto w ramach szkolnictwa ponadgimnazjalnego młodzież uczęszcza do Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych im. Jana Kilińskiego w Zelowie oraz do Liceum Ogólnokształcącego im. Obrońców Praw Człowieka również w Zelowie. W gminnej oświacie zatrudnionych jest łącznie 163 nauczycieli i 64 pracowników administracyjno – obsługowych.

Poniższe tabele przedstawiają jak kształtowała się liczba uczniów w poszczególnych jednostkach na przestrzeni lat 2008 - 2014.

Tabela 8. Liczba uczniów w gminie Zelów w placówkach publicznych w latach 2008-2014

Nazwa placówki/Lata	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Punkty przedszkolne:	56	56	56	50	55	49	48
PP w Wygiełzowie	20	20	20	21	20	20	20
PP w Kociszewie	20	20	20	15	20	18	15
PP w Bujnach Szlacheckich	16	16	16	14	15	11	13
Przedszkola:	170	167	177	173	174	195	200
PS Nr 1 w Zelowie	92	94	99	97	97	118	125
PS Nr 4 w Zelowie	78	73	78	76	77	77	75

Szkoły podstawowe	1017	994	972	1013	1021	1024	1049
SP Nr 2 w Zelowie	266	266	279	277	269	260	278
SP Nr 4 w Zelowie	367	357	325	372	374	381	399
SP w Wygietzowie	145	144	130	136	149	143	143
SP w Kociszewie	109	102	102	95	95	101	93
SP w Bujnach Szlach.	130	125	136	133	134	139	136
Gimnazja	600	562	541	511	475	430	449
Gimnazjum w Łobudzicach	245	243	242	227	189	166	172
Gimnazjum w Zelowie	355	319	299	284	286	264	277
Liceum Ogólnokształcące	187	194	174	172	156	154	161

Źródło: Starostwo Powiatowe w Bełchatowie

Tabela 9. Liczba uczniów w gminie Zelów w placówkach niepublicznych w latach 2008-2014

Nazwa placówki	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Przedszkole edukacyjne	30	33	40	41	45	47	62
Punkt przedszkolny	0	0	0	0	0	0	6

Źródło: Starostwo Powiatowe w Bełchatowie

Zmieniająca się liczba uczniów na poszczególnych poziomach edukacji pociąga za sobą, zarówno skutki organizacyjne jak i finansowe. Znaczne zmiany demograficzne powodują zmiany w wysokości subwencji oświatowych.

Prowadzona polityka oświaty w Gminie pozwoliła na utrzymanie wszystkich placówek edukacyjnych w porównaniu do innych gmin w Polsce, które w celu zmniejszenia kosztów likwidowało lub łączyło szkoły.

Aby podnieść jakość kształcenia na przestrzeni lat 2010-2014 zrealizowano szereg projektów i inwestycji. Przykładowe zadania to:

- Projekty „Wyrównajmy szanse”, „Szkoła bez barier”, POKL, działanie 9.1 Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty, wartość projektów: 753 121,54 zł i 133 598,14 zł;
- Program rządowy Ministerstwa Edukacji Narodowej „Bezpieczna i przyjazna szkoła” w Gimnazjum w Łobudzicach – 34 415,00 zł;
- Realizacja projektów ekologicznych współfinansowanych przez WFOŚiGW w Łodzi: „Żyj z przyrodą w zgodzie” – cztery edycje programu edukacji ekologicznej w PS 4, programy edukacji ekologicznej w SP2 (Szkolny festiwal nauki – Wokół energii, „Recykling drugie życie”) i SP Bujny Szlacheckie („Przygoda z przyrodą”, „Ekologiczny styl życia dla ciała i dla ducha”), 4 ekopracownie (SP2, SP4, SP Bujny Szlacheckie, ZSO, Gimnazjum w Łobudzicach), Ogródek dydaktyczny w PS1 „Zmysłowy zakątek”, w SP4 „Mini ogród botaniczny”);
- Realizacja programów Ministerstwa Sportu i Turystyki tj. „Doskonalenie umiejętności pływania – 20 000,00 zł, „Multisport” – 18 800,00 zł i „Umiem pływać” – 11 400,00 zł;

Ponadto z budżetu gminy oraz dzięki pozyskanym środkom zewnętrznym dokonano inwestycji oświatowych na łączną kwotę 7 974 163,62 zł z dofinansowaniem na poziomie 5 684 978,95 zł. Lista jednych z większych projektów przedstawia się następująco:

- „Radosna Szkoła”, utworzenie przy SP Nr 4 ogólnodostępnego placu zabaw. Całkowity koszt inwestycji wyniósł 136 187,00 zł, dotacja z Ministerstwa Edukacji Narodowej w kwocie 63 956,00 zł oraz utworzenie ogólnodostępnych placów zabaw przy SP Nr 2 w Zelowie i przy SP w Wygietzowie. Całkowity koszt realizacji obu zadań wyniósł 299 651,64 zł, kwota dotacji MEN 123 878,95 zł;
- Wiejskie Centrum Rekreacji w Kociszewie, wartość inwestycji to 903 703,21 zł, dofinansowanie z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich wyniosło 500 000,00 zł;
- budowa lokalnej oczyszczalni ścieków dla Szkoły Podstawowej w Kociszewie – inwestycja w całości sfinansowana z budżetu gminy, jej koszt to 117 298,95 zł;
- rozbudowa Zespołu Szkół Ogólnokształcących o obserwatorium astronomiczne, bibliotekę i kompleks pomieszczeń dydaktycznych. Projekt współfinansowany przez UE ze środków EFRR w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2007 – 2013. Całkowita wartość projektu wyniosła 4 916 693,00 zł, w tym dofinansowanie na poziomie 4 163 810,00 zł;

- budowa ogrodzenia przy SP 2 i SP w Wygiełzowie, całkowity koszt inwestycji to:
SP 2 – 27 368,20 zł, SP w Wygiełzowie – 36 376,00 zł

Pomimo podjętych inwestycji nadal potrzebna jest poprawa bazy sportowej szkół i ich ogólna modernizacja.

2.9. Kultura i sport

Kultura i jej upowszechnianie zajmuje ważne miejsce w życiu społecznym miasta. Odpowiedzialne są za to liczne placówki i instytucje kultury. Dom Kultury w Zelowie jest samorządową instytucją kultury utworzoną Uchwałą Rady Miejskiej w Zelowie z dnia 23 listopada 1994 r. Do podstawowych zadań tej jednostki należy:

- edukacja kulturalna i wychowanie przez sztukę;
- tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego i twórczości artystycznej;
- rozbudzanie, kształtowanie i zaspokajanie potrzeb oraz zainteresowań różnymi dziedzinami kultury i sztuki;
- organizacja różnego rodzaju imprez i przedsięwzięć kulturalnych;
- prowadzenie specjalistycznej pomocy metodyczno-instruktażowej dla innych organizatorów działalności kulturalnej;
- współdziałanie z instytucjami, organizacjami i stowarzyszeniami o podobnych celach i zadaniach, działającymi w kraju i za granicą;
- dokumentacja prowadzonej działalności.

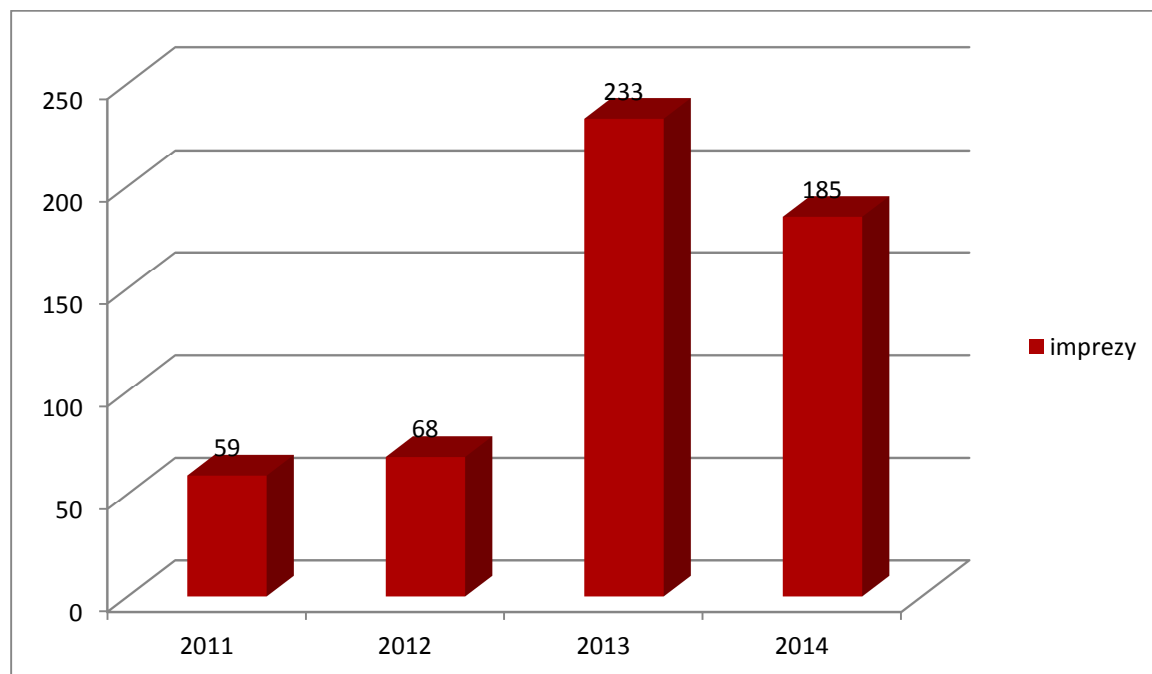
Statutowe działania związane z edukacją i wychowaniem Dom Kultury realizuje m.in. poprzez organizowanie: zespołowego uczestnictwa w kulturze, różnorodnych form edukacji kulturalnej, imprez kulturalnych itp.

Obecny Dom Kultury w Zelowie jest spadkobiercą bogatej tradycji działalności związanej z kulturą, która po II wojnie światowej nabrała znacznego przyspieszenia i rozwoju.

Dom Kultury prowadzi galerię artystyczną Collage, w której co roku odbywają się liczne wernisaże, wystawy. Prezentowane są prace malarskie, rzeźbiarskie, fotograficzne, tkaniny artystycznej, szkła artystycznego. Ponadto galeria przygotowuje ekspozycje okolicznościowe i edukacyjne. W galerii odbywają się także spotkania w ramach Zelowskiego Salonu Literackiego, gdzie prezentowani są twórcy i twórczość literacka regionu. Zgodnie z danymi GUS liczba organizowanych imprez sukcesywnie wzrasta i cieszą się one coraz większym zainteresowaniem mieszkańców, przedstawiają to poniższe wykresy:

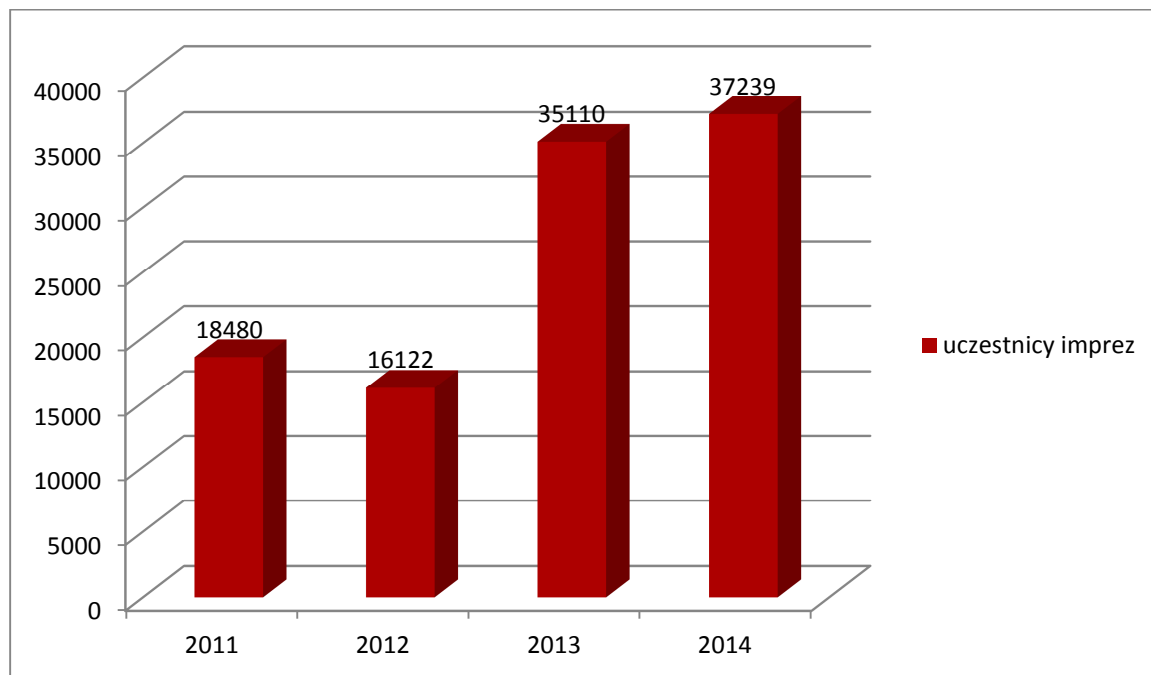
Wykres 11. Imprezy organizowane na terenie gminy Zelów

Źródło: Bank Danych Lokalnych (GUS)

Wykres 12. Uczestnicy imprez organizowanych na terenie gminy Zelów

Źródło: Bank Danych Lokalnych (GUS)

Ponadto w Zelowie działa Muzeum – Ośrodek Dokumentacji Dziejów Braci Czeskich. Mieści się on na specjalnie dla potrzeb muzealnych wyremontowanym i przystosowanym poddaszu Kościoła Ewangelicko – Reformowanego w Zelowie, a także w jego zakrystii, która przystosowana została dla potrzeb archiwum, pracowni archiwalnej oraz biblioteki. Muzeum zbiera, konserwuje, przechowuje oraz eksponuje wszelkie ślady kultury duchowej i materialnej oraz zbiera dokumentację do historii dziejów Braci Czeskich. Aktualna działalność muzealna skoncentrowana jest przede wszystkim na organizacji i utrwaleniu postaw merytorycznych, organizowaniu wystaw okresowych i stałych oraz na publikowaniu dotychczasowych badań. Organizowane są lekcje muzealne dla młodzieży szkolnej, jest to okazja do zapoznania się z ideałami czeskiej i polskiej reformacji.

Na terenie gminy Zelów działa zespół „Zelowskie dzwonki”, który jest dumą całego Zelowa, w całym kraju nie ma bowiem drugiego zespołu grającego na dzwonekach ręcznych. W lutym 1999 roku Parafii Ewangelicko-Reformowanej w Zelowie podarowano trzy oktawy dzwoneków ręcznych (czyli łącznie 37

instrumentów). Mając do dyspozycji tak nietypowe instrumenty parafia powołała zespół dzwonkarzy i tak właśnie powstał zespół „Zelowskie dzwonki”. Obecnie zespół posiada ponad 70 instrumentów (m.in. dzwonki rurowe), a ich liczba sukcesywnie wzrasta. Zespół koncertuje w całym kraju i za granicą (m.in. w Czechach) i jest nominowany do licznych nagród.

Na terenie gminy Zelów funkcjonują 3 biblioteki i filie. Łączna liczba czytelników w bibliotekach publicznych wyniosła 2 121 osób. Na jedną placówkę biblioteczną w Zelowie przypada 5046 osób. Natomiast wskaźnik przedstawiający wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach ukształtował się na poziomie 24,9.

Na terenie gminy działa łącznie 8 klubów sportowych. Głównymi dyscyplinami sportowymi są siatkówka, tenis stołowy, piłka nożna, szachy i warcaby, łucznictwo oraz bieganie. Najważniejszym klubem, posiadającym długą historię jest klub piłkarski ZKS „Włókniarz”. Powierzchnia stadionu drużyny wynosi 2 ha. Mieści on 2 000 miejsc na widowni oraz korty tenisowe o pow. 0,35 ha. Ponadto przy ZKS „Włókniarz” działa hotel z 18 miejscami noclegowymi. W pobliżu klubu znajduje się nieurządzone boisko do piłki nożnej o pow. 1 ha.

Pod koniec 2011 roku przy Szkole Podstawowej nr 4 powstał nowoczesny kompleks boisk sportowych w ramach programu „Moje boisko – Orlik 2012”. W skład kompleksu wchodzi boiska – do piłki nożnej z trawą syntetyczną i wielofunkcyjne z nawierzchnią polimetanową oraz zaplecze socjalne z szatniami.

2.10. Turystyka

Obszar gminy Zelów obfituje w interesujące zabytki. Do obiektów wartych zobaczenia należą: Kościół parafialny p.w. św. Teodora Męczennika w Kociszewie, Kościół parafialny p.w. św. Wawrzyńca i Tomasza w Łobudzicach, Kościół parafialny p.w. św. Kazimierza i św. Barbary w Pożdżenicach, Kościół parafialny p.w. Nawiedzenia NMP w Wygiełzowie, Kościół ewangelicko – reformowany w Zelowie oraz Dwór w Krześlowie.

Baza noclegowa gminy składa się obecnie z dwóch obiektów: restauracji „Lafayette” w Zelowie, oferującej ponad 25 miejsc noclegowych, sale bankietowe wraz z obsługą cateringową

oraz Ośrodka konferencyjno – szkoleniowego w Patykach, który oferuje ponad 102 miejsca noclegowe, sale bankietowe wraz z obsługą cateringową.

Na terenie gminy znajduje się również trasa rowerowa, na której znajdują się ciekawe zabytki m.in.: młyn parowy, elektrownia i kaszarnia, miejsca pamięci narodowej – pomnik Tadeusza Kościuszki, tablica upamiętniająca miejsce obozu karnego oraz okupację hitlerowską w Zelowie, tablica upamiętniająca wizytę w Zelowie prezydenta Czech Vaclava Havla, zabytkowa szkoła w Kurowie, mogiła lotników WP poległych w 1939r., zabytkowy zespół rezydencjalny w Kolonii Przecznia, zespół podworski we wsi Łęki oraz zespół rezydencjalny w Krześlowie.

2.11. Wielokulturowość

Do końca XVIII w. Zelów był typową wsią szlachecką, której mieszkańcy trudnili się rolnictwem i hodowlą. W końcu 1802 majątek Zelów, będący wówczas własnością Józefa Świdzińskiego herbu Półkozic, został zakupiony przez przybyłych kolonistów czeskich. Byli to ewangelicy – członkowie kościoła braci czeskich. Pierwszymi starszymi zboru, czyli religijnymi przywódcami osadników zostali w czerwcu 1803 Maciej Lukaszek z Sacken, Fryderyk Prowaznik z Taboru Wielkiego i Jan Weselowski z Bachowic.

Osadnicy czescy rozwinęli na tym terenie przemysł tkacki, przynieśli ze sobą nową religię, ciekawe zwyczaje, własne, inne tradycje budowlane, a nawet kulinarne (knedle kudłate, buchty domowe, staroczeskie ciasto z marchwią). Wiele z nich funkcjonuje w Zelowie do dnia dzisiejszego. Przez ponad 100 lat zelowscy Czesi dominowali w osadzie, jednak od II połowy XIX w. zaczęli pojawiać się w Zelowie też liczniej Polacy, Niemcy oraz Żydzi. Po zakończeniu I wojny światowej i utworzeniu Czechosłowacji pierwsi zelowscy Czesi zaczęli opuszczać Polskę i wracać do ojczyzny.

Jedną z charakterystycznych cech ówczesnego Zelowa był rozwój różnych wyznań religijnych. Oprócz dominującego Kościoła ewangelicko-reformowanego, w początkach XX w. funkcjonowali również ewangelicy augsburscy (luteranie), baptyści, katolicy oraz wyznawcy religii mojżeszowej. Okres okupacji niemieckiej przyniósł konflikty na tle narodowościowym, wymordowanie całej lokalnej społeczności żydowskiej, represje wobec Polaków i napływ nowych osadników niemieckich. 1943 Niemcy wprowadzili dla miasta okupacyjną nazwę *Sellau*. Po wojnie do wyjazdu zmuszono

społeczność niemiecką, liczba represjonowanych Czechów także znacznie zmalała. Na ich miejsce osiedlili się Polacy z okolicznych wsi. Do dziś, mimo dawnych konfliktów na tle narodowym i religijnym oraz postępującej polonizacji, Zelów nie stracił swego dawnego charakteru. Pozostaje najsilniejszym ośrodkiem mniejszości czeskiej w środkowej Polsce oraz centrum prężnie działającego kościoła ewangelicko-reformowanego. Sławne są m.in. Zelowskie Dzwonki – jedyny w Polsce zespół grający na dzwonach, kierowany do 2010 przez dyrygenta-założyciela, żonę ówczesnego miejscowego pastora ks. Mirosława Jelinka – ks. Wierę (pierwsza w Polsce kobieta-ksiądz KE-R) oraz Światowe Zjazdy Zelowian. Prawdopodobnie w Zelowie spoczywają prochy Mykoły Liwickiego (ojca prezydenta Ukraińskiej Republiki Ludowej) oraz jego dziadka.

2.12. Środowisko przyrodnicze i zasoby naturalne

Jednym z atutów obszaru gminy Zelów są walory środowiskowe, które umożliwiają działalność wypoczynkową i rekreacyjną. Do najważniejszych z nich należą lasy, które pokrywają ok. 26,2% terenu. Szczególnie duże kompleksy leśne znajdują się w sąsiedztwie wsi Karczmy, Wygoda, Sromutka i Wola Pszczółcecka. Powierzchnia lasów ogółem wynosi 4413,57 ha, z czego powierzchnia lasów publicznych wynosi 2324 ha, natomiast lasów należących do gminy Zelów 72 ha. Ponadto duża atrakcyjność krajobrazowa znajduje się na północnych i południowych rejonach Gminy. Tam też znajduje się dolina Grabi oraz duże i zwarte kompleksy leśne, porastające w dolinach rzeki Pilsy i Chrzastawki. Wchodzą one w obręb obszarów chronionego krajobrazu. Na terenach leśnych zachowały się torfowiska i obszary źródliskowe. Lasy nie tylko na terenie Gminy Zelów, ale na terenie całego powiatu bełchatowskiego tworzą strefę buforową, ograniczającą wpływ Kopalni i Elektrowni "Bełchatów" na sąsiednie tereny.

Na terenie Zelowa atrakcyjnym krajobrazowo jest również rejon zbiornika wodnego „Patyki” na rzece Pilsy.

Teren gminy leży w całości w zlewni Widawki i odwadniany jest przez jej bezpośrednie dopływy: Grabię, Pilsę i Chrzastawkę oraz ich dopływy. Rzeka Grabia - płynie przez północno-wschodni skraj Gminy i na niej opiera się granica administracyjna. Na terenie gminy znajduje się tylko jej niewielki,

około 8-kilometrowy odcinek. W rejonie Pawłowej przyjmuje niewielkie dopływy. W tym miejscu dolina jest szeroka (ok. 1 km). Poniżej, dolina się zwęża, a rzeka ma charakter meandrujący.

Według „Raportu o stanie środowiska naturalnego województwa łódzkiego” jakość powietrza na obszarze gminy jest dobra. Badania poziomu stężeń podstawowych zanieczyszczeń wskazują na systematyczną poprawę jakości powietrza.

Na obszarze gminy najliczniej występują złoża kruszywa naturalnego (pospółka piaszczysto żwirowa i krzemienista, tłucznie, kłińce i grysy granitowe, wapienne, kwarcytowe i z gruzu betonowego), glin zwałowych i kaolinu. Złoża surowców ceramiki budowlanej są eksploatowane w zharmonizowany sposób na potrzeby zakładów je przetwarzających. Ponadto na terenie gminy występuje piasek naturalny o dużej czystości. Żwiry i piaski ze żwirami są surowcami często występującymi i eksploatowanymi w dość dużych ilościach. Ich znaczenie jest lokalne, wykorzystywane są głównie na potrzeby budownictwa przemysłowego i drogowego.

2.13. Rolnictwo

Lesistość w gminie kształtuje się na poziomie 26,2%, podczas gdy analogiczny wskaźnik dla powiatu wynosi 28,5%. Ogólna powierzchnia gruntów leśnych jest równa 4413,57 ha.

Na terenie gminy znajduje się 10 225 ha użytków rolnych. Na wartość tą składają się następujące obszary:

- grunty orne – 7 731 ha,
- sady – 60 ha,
- łąki – 1 098 ha,
- pastwiska – 907 ha,
- pozostałe grunty i nieużytki – 459 ha

Na obszarze gminy najwięcej gruntów orných zajmują gleby IV klasy bonitacyjnej. Gleby I i II klasy stanowią znikomy odsetek powierzchni. Natomiast gleby należące do III klasy zajmują tereny gruntów

ornych w południowej części gminy. Pozostałe, czyli gleby o niskiej klasie bonitacyjnej V i VI w większości przeznaczone pod uprawy leśne.

Poniższa tabela pokazuje ilość gospodarstw rolnych w gminie podzieloną według rodzajów zasiewów:

Tabela 10. Ilość gospodarstw rolnych w Zelowie wg rodzajów zasiewów

ZELÓW	Gospodarstwa rolne ogółem					
	zboża	ziemniaki	uprawy przemysłowe	rzepak i rzepik	warzywa gruntowe	buraki cukrowe
	939	508	22	18	13	4

Źródło: Bank Danych Lokalnych (GUS)

2.14. Infrastruktura

Na terenie Gminy Zelów znajduje się ok. 180 km dróg (w tym: drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne). Na koniec roku długość dróg gminnych wyniosła 151,644 km. Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Długość dróg gminnych według rodzaju nawierzchni

Rodzaj nawierzchni	Długość w km (stan na koniec 12.2013r.)
Twarda ulepszona bitumiczna	56,631
Gruntowa naturalna	32,171
Twarda nieulepszona brukowa	0,465
Gruntowa wzmocniona żwirem, żuzłem itp.	36,611
Twarda nieulepszona żwirowa	0,27
Twarda ulepszona kostka	2,985
RAZEM	151,644

Źródło: opracowane na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Zelowie

Działalnością w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz odprowadzania i oczyszczania ścieków zajmuje się Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Zelowie Sp. z o.o. z siedzibą w Maurycowie. Podmiot ten zobowiązany jest do zapewnienia ciągłości dostaw wody o odpowiedniej jakości oraz niezawodnego odprowadzania ścieków, mając na uwadze m.in. wymagania ochrony środowiska.

W Zelowie działała oczyszczalnia ścieków przy ulicy Mauryców 1a. Przepustowość oczyszczalni wynosi 2022 m³/dobę. Z usług oczyszczalni korzysta 6938 osób (dane GUS na koniec 2014 roku).

Obecna sieć wodociągowa w Gminie Zelów ma długość 171,4 km (z czego w mieście znajduje się 27,7 km). Ilość przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych wynosi 2 563 szt. (w tym 1 036 szt. w mieście). W 2014 roku zużyto 286,2 dam³ wody, z czego 10 dam³ wykorzystano dla przemysłu. Zużycie wody na jednego mieszkańca gminy wyniosło 18,9 dam³. W 2014 roku z sieci wodociągowej w gminie korzystało 9 681 osób.

Natomiast sieć kanalizacyjna ma długość 32,00 km (w mieście 26,5 km), a ilość przyłączy do budynków mieszkalnych wynosi 1 175,00 (w mieście 1 081). Ilość ścieków odprowadzana siecią kanalizacji wyniosła na koniec 2014 roku 157 dam³. W 2014 roku z sieci kanalizacyjnej korzystało 5 948 osób.

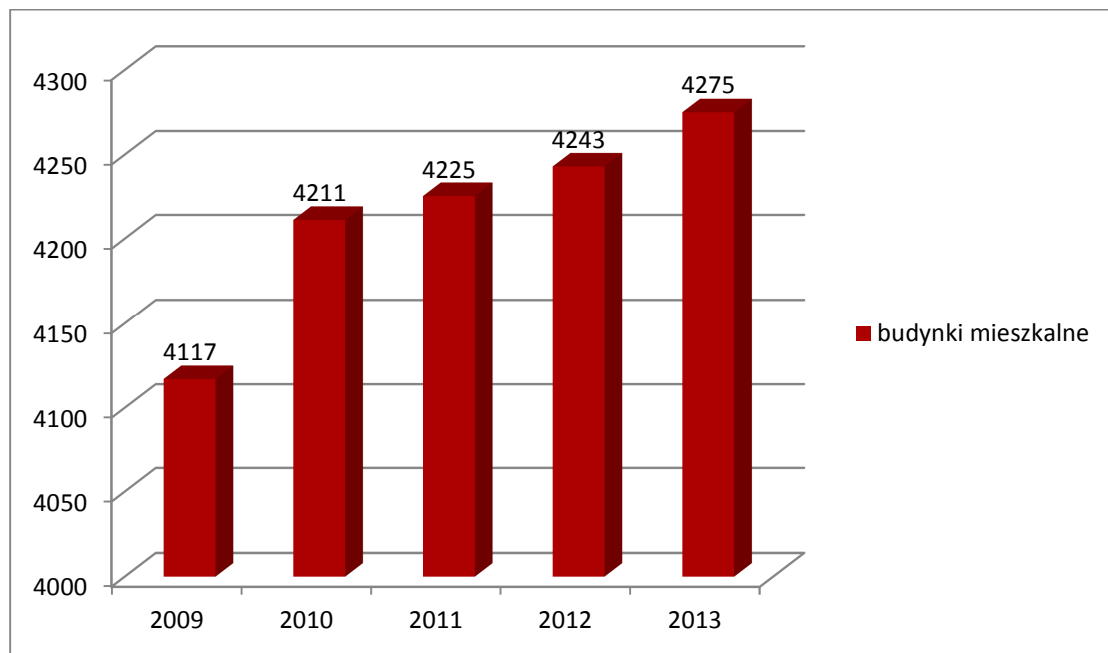
Na terenie gminy brak jest rozwiniętej sieci gazowej.

Zasoby mieszkaniowe wyniosły w 2014 roku 5 794 (w stosunku do roku 2012 nastąpił wzrost o 26 mieszkań), przeciętna powierzchnia użytkowania 1 mieszkania była równa 71,1 m². Średnia liczba osób przypadająca na jedno mieszkanie 2,61. Ponadto w analizowanym roku wypłacono 870 dodatków mieszkaniowych w łącznej kwocie 161.036,00 zł.

Poniższe wykresy pokazują ile w gminie jest budynków mieszkalnych, oraz przedstawiają standard mieszkań – znaczna większość (ponad 80%) wyposażona jest w wodociąg, 75% w ustęp splukiwany, 71% posiada łazienkę, a 64% centralne ogrzewanie (dane na rok 2014)

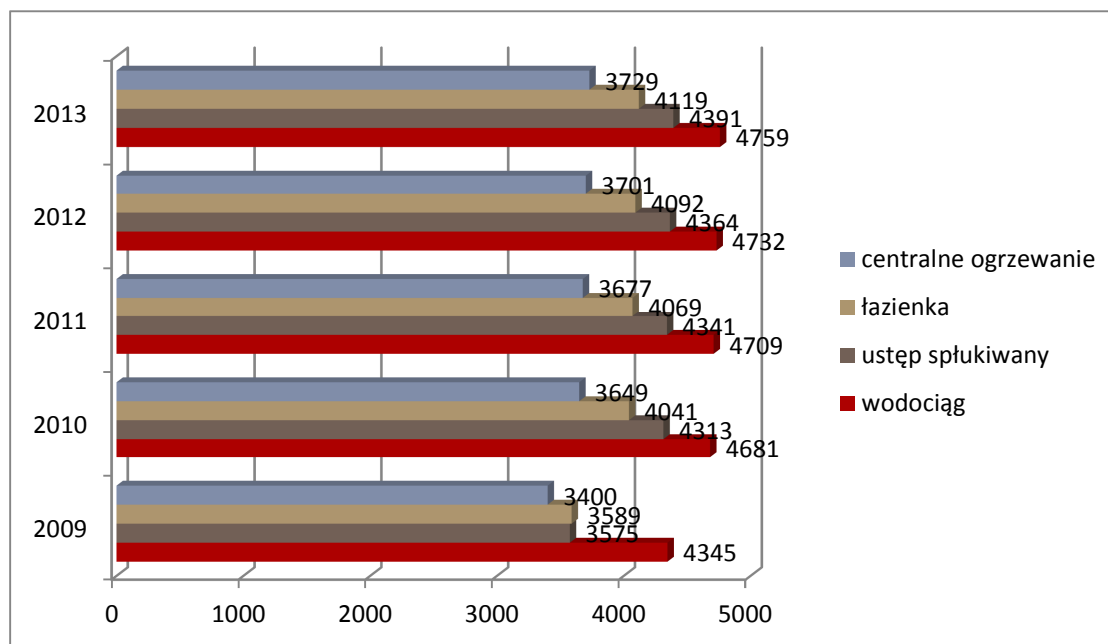

Wykres 13. Budynki mieszkalne w gminie Żelów w latach 2009-2013

Źródło: Bank Danych Lokalnych (GUS)

Wykres 14. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne

Źródło: Bank Danych Lokalnych (GUS)

W ostatnich latach na terenie gminy Zelów dokonano licznych inwestycji w infrastrukturę. Projekty te były finansowane z różnych źródeł, w dużej mierze z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Lista przeprowadzonych inwestycji przedstawia się następująco:

- Projekt pt. "Rekreacyjne zagospodarowanie terenów przy zbiorniku Patyki"

Projekt współfinansowany przez UE ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach *działania 413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju w zakresie „Odnowa i rozwój wsi”*, objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

Całkowita wartość projektu wyniosła **1 084 962,04 PLN**, a kwota dofinansowania **500 000,00 PLN**.

Projekt był realizowany od czerwca 2011r. do grudnia 2011r.

- Projekt pt.: "Budowa sieci wodociągowej we wsiach Jawor, Chajczyny, Ignaców w gminie Zelów"

Projekt współfinansowany przez UE ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach **Osi 3: Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej, działanie 321: Podstawowych Usług Gospodarki i Ludności Wiejskiej**, objętego PROW na lata 2007-2013.

Całkowita wartość przedsięwzięcia wyniosła **2 438 009,61 PLN**, a kwota dofinansowania była równa **1 465 579 PLN**. Realizację zadania rozpoczęto w listopadzie 2009r., a zakończono we wrześniu 2011r.

- Projekt pt.: „Budowa Wiejskiego Centrum Rekreacji w Kociszewie”

Projekt współfinansowany przez UE ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach *działania: 313 Odnowa i rozwój wsi*, objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

Łączna wartość projektu wyniosła **993 991,16 PLN**, natomiast dofinansowanie oscylowało na poziomie **500 000,00 PLN**.

Realizacja przedsięwzięcia przypadła na okres od września 2009r. do grudnia 2010r.

- Projekt pt.: "Budowa sieci wodociągowej we wsiach Pszczółki, Wola pszczołeczka i Walewice"

Projekt współfinansowany przez UE ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach *działania 321: Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej*, objętego PROW na lata 2007-2013.

Całkowita wartość przedsięwzięcia wyniosła **1 436 800,00 PLN**. Prace zakończono w sierpniu 2014r.

- Projekt pt.: „Rozbudowa systemów wodno-kanalizacyjnych w Zelowie i Łobudzicach w gminie Zelów”

Projekt współfinansowany przez UE ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, w ramach *II Osi Priorytetowej: Ochrona środowiska, zapobieganie zagrożeniom i energetyka, działanie II.1. Gospodarka wodno-ściekowa*.

Całkowita wartość projektu wyniosła **42 861 075,47 PLN**, a kwota dofinansowania była równa **33 800 177,86 PLN**. Czas trwania projektu przypadł na lata 2011 – 2013.

- Projekt pt.: „Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w Gminie Zelów – inwestujemy w przyszłość”

Projekt współfinansowany przez UE ze środków Europejskiego Funduszu Spójności w ramach *działania 8.3 Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu – eInclusion*”.

Wartość projektu była równa 634 450,00 PLN, realizację zadania rozpoczęto w październiku 2013r., a planowane zakończenie datowane jest na czerwiec 2015r.

2.15. Gospodarka odpadami

Na terenie gminy Zelów od dawna odbiór odpadów komunalnych prowadzony jest w sposób zorganizowany. Przed rokiem 2013 mieszkańcy mieli zawarte umowy na odbiór z nieruchomości odpadów komunalnych i gromadzili je w sposób selektywny.

Od 1 lipca 2013r. zaczął obowiązywać nowy system gospodarki odpadami komunalnymi. Nieruchomości zamieszkałe obsługiwane są przez firmę, która jest wyłaniana w ramach zorganizowanego przez gminę przetargu, mieszkańcy natomiast wnoszą na rzecz gminy opłatę

za odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych. W ramach przetargu nieograniczonego wybrano firmę EKO-REGION Sp. z o.o. z Bełchatowa.

Na terenie gminy Zelów obowiązują określone zasady segregacji odpadów. Mieszkańcy oddzielnie zbierają: papier, plastik i metale oraz szkło. Znaczna większość mieszkańców posiada na swoich nieruchomościach przydomowe kompostowniki, w których gromadzi odpady biodegradowalne. Na terenie gminy Zelów już w latach poprzednich działał punkt zbierania odpadów selektywnych i wielkogabarytowych, który obecnie pełni rolę Gminnego Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych. Jest on na mocy umowy zawartej w 2013 r. prowadzony przez firmę obsługującą odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych. Do GPSZOK mieszkańcy mogą dostarczać takie odpady jak: przeterminowane leki i chemikalia, zużyte baterie i akumulatory, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, meble i inne odpady wielkogabarytowe, zużyte opony, odpady zielone oraz odpady budowlane i rozbiórkowe stanowiące odpady komunalne. Ponadto organizowane są zbiórki bezpośrednio spod nieruchomości zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz mebli i innych odpadów wielkogabarytowych.

Zgodnie z Analizą stanu gospodarki odpadami komunalnymi w gminie Zelów za okres lipiec 2013 – czerwiec 2014 ilość nieruchomości zamieszkałych deklarujących:

- nieselektywne zbieranie wynosiła 280 (ok.7%);
- selektywne zbieranie wynosiła 3718 (ok. 93%);
- zbieranie bioodpadów (na terenie Zelowa) wynosiła ok. 400.

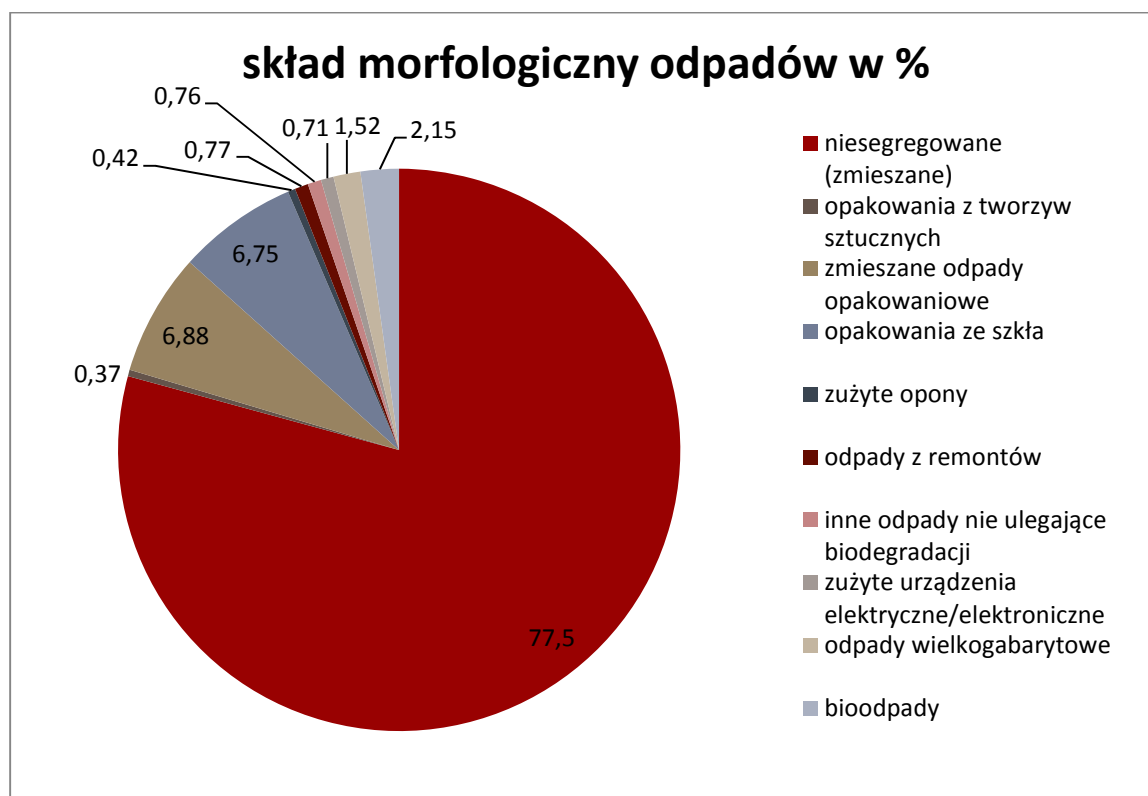
Źródłem powstawania odpadów komunalnych na terenie gminy Zelów jest sektor komunalny, którego skład stanowią:

- gospodarstwa domowe;
- obiekty infrastruktury: handel, usługi, szkolnictwo, obiekty turystyczne.

Zgodnie z danymi wykazanymi w Analizie stanu gospodarki odpadami komunalnymi w gminie Zelów za okres lipiec 2013 – czerwiec 2014, skład morfologiczny odpadów komunalnych wytworzonych na terenie gminy przedstawia się następująco:

Wykres 15. Skład morfologiczny odpadów komunalnych wytworzonych w gminie Zelów w okresie lipiec 2013 – czerwiec 2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi w gminie Zelów za okres lipiec 2013 – czerwiec 2014

Zmieszane odpady komunalne to odpady zebrane w ciągu roku bez odpadów zebranych selektywnie i wyselekcjonowanych z frakcji suchej. Poniższa tabela określa ile odpadów zebrano na terenie gminy Zelów latach 2007 – 2013:

Tabela 12. Ilość odpadów zebranych w gminie Zelów

Jednostka terytorialna	Ogółem						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Zelów	2035,92	2026,16	2643,66	2600,39	1994,22	3398,28	2698,28

Źródło: Bank Danych Lokalnych (GUS)

Tabela 13. Ilość odpadów zebranych w gminie Zelów z gospodarstw domowych

Jednostka terytorialna	Z gospodarstw domowych						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	[t]	[t]	[t]	[t]	[t]	[t]	[t]

Zelów	1514,19	1774,29	1875,74	2026,02	1637,84	2981,68	2318,99
--------------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

Źródło: Bank Danych Lokalnych (GUS)

Tabela 14. Ilość odpadów zebranych w gminie Zelów ogółem na 1 mieszkańca

Jednostka terytorialna	Ogółem na 1 mieszkańca						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	[kg]	[kg]	[kg]	[kg]	[kg]	[kg]	[kg]
Zelów	133,9	133,3	174,1	171,2	131,4	224,5	178,4

Źródło: Bank Danych Lokalnych (GUS)

Osiągnięty w 2014 roku poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania wynosi 34%. Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła wynosi 24%.¹

2.16. Bezpieczeństwo

Podmiotem, który zapewnia bezpieczeństwo mieszkańcom gminy Zelów jest zlokalizowany na terenie miasta Komisariat Policji. Dwie jednostki (z pośród 17 istniejących jednostek) Ochotniczej Straży Pożarnej włączone są do krajowego systemu ratownictwa gaśniczego (OSP Zelów, OSP Łobudzice), razem z Policją tworzą system zapewniający bezpieczeństwo publiczne mieszkańcom.

Poniższe dane przedstawiają ilość zdarzeń na drogach do jakich doszło na terenie gminy Zelów w okresie od 2008 do 2013 roku.

Tabela 15. Liczba zdarzeń na terenie gminy Zelów w latach 2008-2013

Jednostka samorządowa	Wypadki	Zabici	Ranni	Kolizje	Ogółem
Zelów – obszar miejski	41	2	56	171	212
Zelów – obszar	48	5	60	172	220

¹ Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi w gminie Zelów za okres lipiec 2013 – czerwiec 2014, Zelów wrzesień 2014 rok.

wiejski					
----------------	--	--	--	--	--

Źródło: dane Komendy Powiatowej Policji w Bełchatowie

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy oprócz Policji czuwa Ochotnicza Straż Pożarna w Zelowie, z siedzibą przy ulicy Dzielnej 6. Swoją działalność rozpoczęła w 1909 roku. Ponadto OSP działają w pozostałych jednostkach samorządowych w gminie.

Poniżej zaprezentowano liczbę zdarzeń (tj. pożarów i miejscowych zagrożeń) na terenie gminy Zelów w latach 2007-2013.

Tabela 16. Zestawienie ilości zdarzeń (pożary, miejscowe zagrożenia) na terenie gminy Zelów w latach 2007-2013

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ilość zdarzeń	125	184	158	296	274	179	223
straty w tys.	76	241	235	364	133	2 669	848

Źródło: dane Urzędu Stanu Cywilnego i Referatu Spraw Obywatelskich

Tabela 17. Udział jednostek w zdarzeniach na terenie gminy Zelów w latach 2007 - 2013

Jednostki	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
OSP Zelów	125	184	158	158	166	136	166
Kurów	5	12	8	19	24	11	29
Kociszew	8	6	4	26	15	25	15
Łobudzice	17	24	18	60	45	44	29
Wygiełzów	-	2	1	1	3	1	14
Sobki	-	1	-	-	-	-	-
Bocianicha	-	-	-	2	-	-	-
Karczmy	6	15	12	10	15	11	14
Wypychów	-	-	-	-	-	-	1
Chajczyny	-	2	-	2	-	-	1
Sromutka	-	-	2	1	2	2	1
Poźdżenice	-	-	-	17	4	17	33

Źródło: dane Urzędu Stanu Cywilnego i Referatu Spraw Obywatelskich

W zakresie Zarządzania Kryzysowego, co roku organizowane są na terenie gminy Zelów szkolenia obronne.

3. Badania ankietowe społeczności lokalnej.

Konsultacje społeczne w Gminie Zelów przeprowadzone były w formie ankiet, które zawierały szereg pytań dotyczących stanu obecnego i szans rozwojowych gminy. Ankiety były dostępne w siedzibie Urzędu Miejskiego oraz na stronie internetowej Urzędu Miejskiego. Badanie ankietowe przeprowadzono również na Targowisku Miejskim na ulicy Poznańskiej.

Otrzymano następujące wyniki:

a) Warunki życia w gminie:

Najgorzej oceniono:

1. Lokalny rynek pracy - 84% stanowiły odpowiedzi źle, b. źle;
2. Stan nawierzchni dróg (głównie wiejskich, brak chodników, oznakowania) - 51% stanowiły odpowiedzi źle, b. źle;
3. Transport publiczny (brak połączenia Zelów-Łódź, Zelów-Belchatów) - 51% stanowiły odpowiedzi źle, b. źle;
4. Ofertę turystyczną gminy - 51% stanowiły odpowiedzi źle, b. źle;
5. Warunki prowadzenia działalności gospodarczej tj. ulgi dla przedsiębiorców – 44% stanowiły odpowiedzi źle, b. źle;
6. Atrakcyjność dla inwestorów - 44% stanowiły odpowiedzi źle, b. źle.

Najlepiej oceniono:

1. Dostępność placówek szkolnych – 70% stanowiły odpowiedzi b. dobrze, dobrze;
2. Sieć energetyczną - 70% stanowiły odpowiedzi b. dobrze, dobrze;
3. Sieć telekomunikacyjną – 63% stanowiły odpowiedzi b. dobrze, dobrze;
4. Dostępność punktów handlowo – usługowych - 60% stanowiły odpowiedzi b. dobrze, dobrze;
5. System segregacji odpadów na terenie gminy - 60% stanowiły odpowiedzi b. dobrze, dobrze;

6. Sieć wodociągowa - 59% stanowiły odpowiedzi b. dobrze, dobrze;
7. Dostęp do internetu – 52% stanowiły odpowiedzi b. dobrze, dobrze;
8. Warunki mieszkaniowe, sieć kanalizacyjną, czystość i porządek na terenie gminy, stan środowiska naturalnego, estetyka i wizerunek gminy, bezpieczeństwo publiczne mieszkańców – od 48% do 41% odpowiedzi b. dobrze i dobrze.

Ocenę neutralną „ani dobrze, ani źle” otrzymały:

1. Baza noclegowa i gastronomiczna dla 44% badanych;
2. Opieka społeczna (jakość/dostęp) dla 39% badanych;
3. Promocja gminy dla 34% badanych;
4. Oferta sportowo – rekreacyjna (jakość/dostęp) dla 33% badanych;
5. Opieka kulturalna (jakość/dostęp) dla 26% badanych;
6. Opieka zdrowotna (jakość/dostęp) dla 28% badanych.

b) Proponowane według ankietowanych kierunki działań, jakie gmina powinna podjąć:

1. Rozwój infrastruktury drogowej;
2. Wsparcie aktywności gospodarczej i zawodowej mieszkańców poprzez tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości i inwestowania kapitału spoza gminy;
3. Poprawa jakości obsługi medycznej;
4. Dalsza rozbudowa sieci kanalizacyjnej;
5. Szersze wspieranie działań kulturalnych, artystycznych;
6. Uporządkowanie przestrzeni;
7. Poprawa bezpieczeństwa;
8. Poprawa oferty edukacyjnej;
9. Rozwój turystyki.

c) Podstawa do wykonania analizy SWOT:

Wskazane przez ankietowanych atuty gminy:

- Walory krajobrazowe i przyrodnicze;
- Korzystne położenie geograficzne;

- Wielokulturowość;
- Zbiornik wodny „Patyki”
- Czyste środowisko naturalne;
- Dostęp do usług medycznych;
- Niskie ceny surowców mineralnych i energii;
- Duża ilość sklepów;
- Zadbane szkoły.

Wskazane przez ankietowanych słabe strony gminy:

- Wysoki stopień bezrobocia;
- Zły stan nawierzchni dróg;
- Niewystarczająca ilość inwestycji;
- Konieczność modernizacji istniejącej infrastruktury technologicznej;
- Niewystarczająca oferta edukacyjna;
- Uzależnienie rynku pracy od sektora wydobywczego i energetycznego;
- Słaba organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży;
- Brak chodników;
- Brak ścieżek rowerowych (Kolonia Łobudzice)
- Niewystarczająca oferta sportowo – rekreacyjna (m.in. brak basenu, lodowiska).

Wskazane przez ankietowanych szanse:

- Możliwość wykorzystania wsparcia finansowego UE;
- Rozwój małej przedsiębiorczości;
- Przeznaczenie obszarów pod inwestycje w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego;
- Zwiększenie nakładów na służbę zdrowia;
- Rozbudowa istniejącej bazy gospodarczej.

Wskazane przez ankietowanych zagrożenia:

- Wzrost bezrobocia, frustracji społecznych, ubożenie społeczeństwa;

- Zmniejszająca się liczba urodzeń, starzenie się społeczeństwa;
- Przepływ ludności do dużych miast i aglomeracji;
- Słaby układ budżetu gminy, brak wolnych zasobów finansowych;
- Nietrafione inwestycje;
- Nieuregulowane sprawy własnościowe blokujące część inwestycji;
- Silna konkurencja inwestycyjna w rejonie (Łódź, Częstochowa, Radomsko).

d) zadania do zrealizowania w przyszłości:

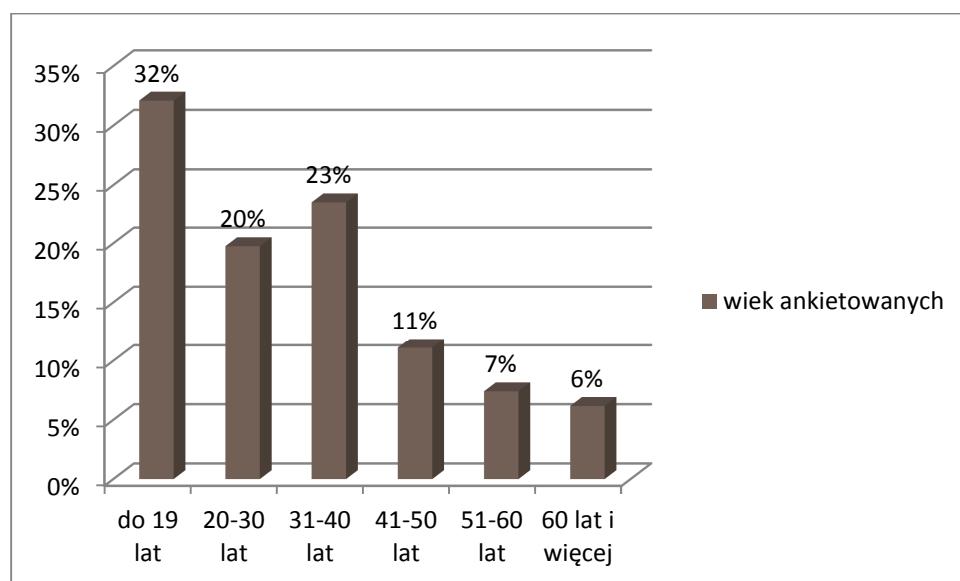
1. Budowa, remont dróg oraz chodników;
2. Rozbudowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej oraz przydomowych oczyszczalni;
3. Budowa sieci gazowej;
4. Inwestycje w OZE, fotowoltaika, kolektory słoneczne;
5. Modernizacja źródeł grzewczych, sieci ciepłowniczych;
6. Stworzenie korzystnych warunków dla inwestorów/ułatwienia dla inwestorów; stworzenie strefy dla inwestorów; pozyskanie inwestorów spoza gminy;
7. Rozwój bazy turystycznej na terenie gminy;
8. Rozwój rynku pracy, aktywizacja gospodarcza i zawodowa mieszkańców;
9. Stworzenie zaplecza kulturalnego dla dzieci i młodzieży, rozwój instytucji kulturalno-oświatowych;
10. Rozwój sektora sportowo-rekreacyjnego i rozrywki;
11. Inwestycje w ochronę środowiska – utworzenie nowych terenów zielonych, termomodernizacje, ograniczenie szkodliwej emisji;
12. Rozwój szkolnictwa- poprzez wyposażenie obiektów, cyfryzację, poszerzenie oferty zajęć również pozalekcyjnych;
13. Poprawa standardu opieki zdrowotnej, monitorowanie działalności obecnych zakładów służby zdrowia;
14. Internet szerokopasmowy;
15. Poprawa świadomości ekologicznej mieszkańców, oraz podniesienie świadomości i wrażliwości w zakresie dziedzictwa kulturowego;
16. Polepszenie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców;
17. Promowanie gminy, jako atrakcji regionalnej, poprzez cykliczne imprezy.

W badaniu ankietowym możliwość udziału mieli wszyscy mieszkańcy gminy Żelów. Konsultacje takie są niezwykle istotne w procesie przygotowywania strategii rozwoju, określaniu misji i wizji danego regionu. Pozwalają poznać opinię mieszkańców dotyczącą obecnej sytuacji w gminie, określić szanse i kierunki rozwoju, wskazać słabe strony. Wyniki badania pozwalają określić działania, jakie należy podjąć by poprawić warunki bytowe mieszkańców.

W badaniu udział wzięły 82 osoby w różnym wieku oraz z różnym wykształceniem. Kobiety stanowiły 59%, a mężczyźni 22%. Poniższe wykresy charakteryzują badaną grupę ankietowanych:

Wykres 16. Ankietowani według wieku.

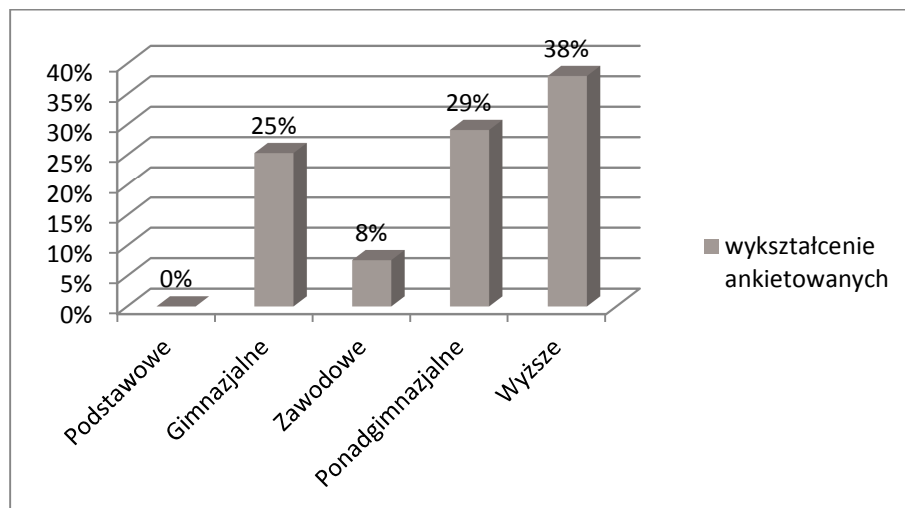

Źródło: opracowanie własne.

Z powyższego wykresu wynika, że najliczniejszą grupę badanych stanowiły osoby w wieku do 19 roku życia (32% badanych), osoby w wieku 31-40 lat stanowiły 18% badanych, osoby w wieku 20-30 lat 20%, 41-50 lat 11%, osoby wieku 51-60 lat stanowiły 7% badanych, najmniej liczną grupę stanowiły osoby w wieku powyżej 60 roku życia – 6%.

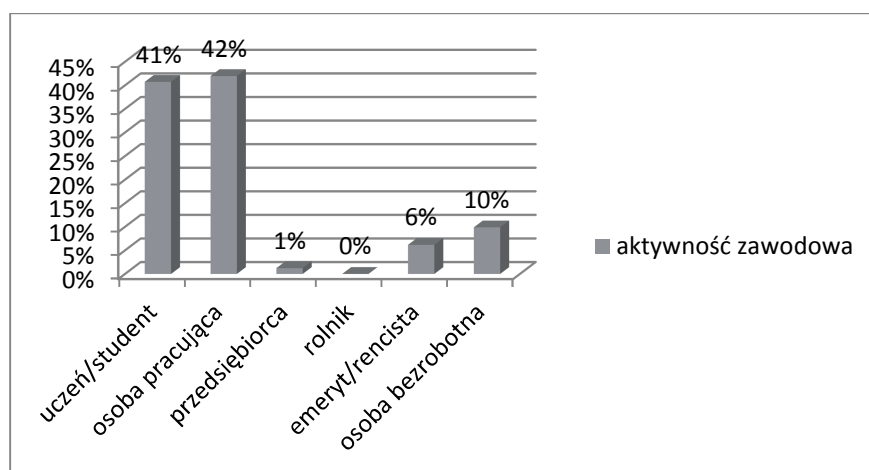
Wykres 17. Ankietowani według wykształcenia.

Źródło: opracowanie własne.

Z powyższego wykresu wynika, iż największa liczba ankietowanych posiada wykształcenie wyższe i ponadgimnazjalne – kolejno 38% i 29% badanych, gimnazjalne – 25% badanych, w badaniu najmniej liczną grupę stanowiły osoby z wykształceniem zawodowym – 8% badanych, żadna z osób biorących udział w badaniu nie posiadała wykształcenia podstawowego.

Wykres 18. Ankietowani według zatrudnienia.

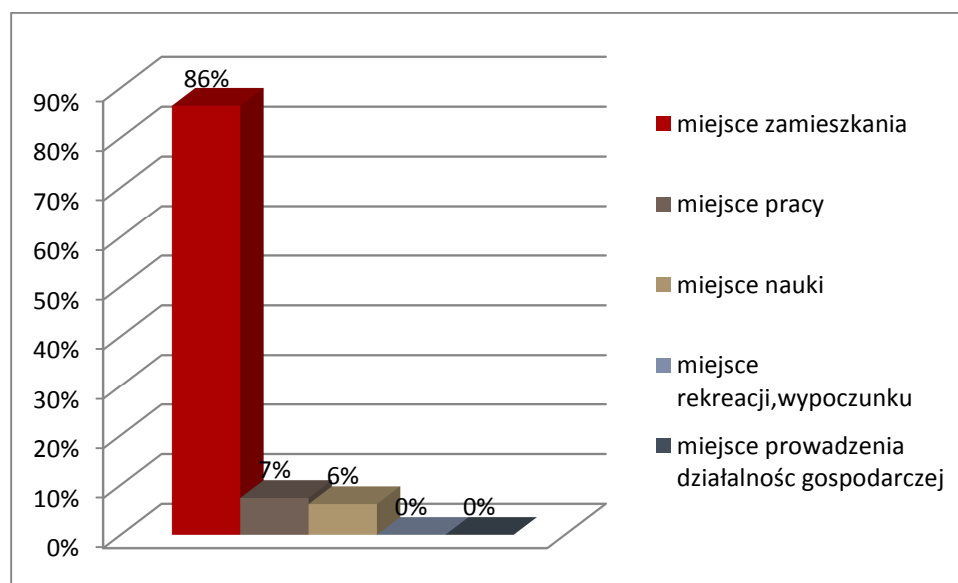

Źródło: opracowanie własne.

W badaniu ankietowym wzięto udział najwięcej osób aktywnych zawodowo/pracujących - 42% badanych, oraz uczniów/studentów - 41% badanych, osoby bezrobotne stanowiły - 10% ogółu badanych, grupa emerytów i rencistów stanowiła 6%, najmniej liczną grupę stanowiły osoby będące przedsiębiorcami - 1% badanych, w badaniu ankietowym udziału nie wzięli żaden rolnik.

Wykres 19. Związek ankietowanych z gminą Zelów.

Źródło: opracowanie własne.

Ze względu na powiązanie z gminą Zelów, najwięcej ankietowanych wskazało Zelów, jako miejsce zamieszkania - 86% badanych, pozostałe osoby określiły gminę, jako swoje miejsce pracy - 7% badanych, a także miejsce nauki - 6%.

W pytaniu 1. poproszono respondentów o ocenę warunków życia w gminie. Wymieniono 26 elementów mających istotny wpływ na poziom życia mieszkańców Zelowa. Respondenci oceniając daną pozycję mieli do wyboru 4 stopniową skalę ocen: „bardzo dobrze”, „dobrze”, „źle” oraz „bardzo źle”. Uzyskane wyniki przedstawiają się następująco:

Tabela 18. Wyniki oceny warunków życia w gminie Zelów.

Wyszczególnienie / Ocena	Bardzo dobrze	Dobrze	Ani dobrze, ani źle	źle	Bardzo źle
Warunki mieszkaniowe	11%	38%	31%	15%	5%

Bezpieczeństwo publiczne mieszkańców	5%	37%	43%	9%	6%	
Dostępność placówek szkolnych	14%	58%	23%	5%	1%	
Dostępność punktów usługowo-handlowych	14%	47%	16%	17%	6%	
Stan nawierzchni dróg	1%	21%	27%	24%	27%	
Sieć wodociągowa	6%	54%	29%	10%	1%	
Sieć kanalizacyjna	4%	44%	33%	12%	6%	
Sieć energetyczna	11%	59%	19%	10%	1%	
Sieć telekomunikacyjna	5%	60%	26%	5%	4%	
Baza noclegowa i gastronomiczna	3%	18%	46%	25%	9%	
Transport publiczny (komunikacja zbiorowa)	0	19%	28%	29%	24%	
Stan środowiska naturalnego	7%	40%	32%	19%	2%	
System segregacji odpadów na terenie gminy	15%	46%	21%	13%	5%	
Czystość i porządek na terenie gminy	8%	42%	25%	19%	6%	
Opieka zdrowotna	Jakość	2%	35%	23%	31%	9%
	Dostępność	2%	37%	27%	28%	6%
Opieka społeczna	Jakość	5%	28%	43%	20%	4%
	Dostępność	6%	32%	35%	25%	2%
Oferta kulturalna	Jakość	5%	40%	30%	16%	10%
	Dostępność	6%	36%	26%	21%	11%
Oferta sportowo-rekreacyjna	Jakość	5%	32%	34%	20%	9%
	Dostępność	5%	31%	33%	19%	13%
Organizacja przestrzeni publicznej	4%	41%	28%	18%	10%	
(parki, place zabaw)						
Dostęp do Internetu	6%	46%	28%	15%	5%	
Atrakcyjność dla inwestorów	1%	19%	32%	38%	9%	
Lokalny rynek pracy, czyli możliwość znalezienia pracy na terenie gminy	0%	0%	15%	26%	59%	

Warunki prowadzenia działalności gospodarczej, tj. udogodnienia i ulgi dla przedsiębiorców, dostęp do informacji na temat zakładania działalności	0%	19%	36%	36%	9%
Oferta turystyczna gminy	1%	14%	33%	37%	15%
Estetyka i wizerunek gminy	9%	34%	35%	20%	2%
Promocja gminy	2%	42%	42%	3%	11%
Inne (Jakie?):.....					

Źródło: opracowanie własne

Najgorzej oceniono lokalny rynek pracy 84% stanowiący odpowiedzi źle i bardzo źle, również źle został oceniony stan nawierzchni dróg (głównie wiejskich, wskazano również brak chodników), 51% stanowiący odpowiedzi źle i bardzo źle. Podobnie oceniony został transport publiczny – głównie za brak dogodnych połączeń na trasie Zelów – Łódź, Zelów – Bełchatów 51% stanowiący odpowiedzi źle i bardzo źle. Mieszkańcy nie są również zadowoleni z oferty turystycznej gminy (51% odpowiedzi źle i bardzo źle), słabe oceny uzyskały warunki prowadzenia działalności gospodarczej tj. brak ulg i zachęt dla przedsiębiorców, oraz dla osób podejmujących działalność gospodarczą – 44% odpowiedzi źle i bardzo źle. Atrakcyjność gminy dla inwestorów jest na niewystarczającym poziomie liczba zaznaczonych odpowiedzi źle i bardzo źle stanowiła 44% wszystkich wskazań.

Najlepiej natomiast została oceniona dostępność placówek szkolnych oraz sieć energetyczna – 70 % stanowiący odpowiedzi dobrze i bardzo dobrze. Mieszkańcy gminy ocenili pozytywnie także sieć telekomunikacyjną (63% dobrze i bardzo dobrze) i dostępność punktów handlowo - usługowych - ich udział we wskazaniach odpowiedzi dobrze i bardzo dobrze nie schodził poniżej 60%. Podobnie oceniono system segregacji odpadów na terenie gminy (60%) oraz sieć wodociągową (59%), mieszkańcy gminy są również zadowoleni z dostępu do internetu – 52% ogółu stanowiący odpowiedzi dobrze i bardzo dobrze. Pozytywne wskazania uzyskały również warunki mieszkaniowe, czystość i porządek na terenie gminy, bezpieczeństwo publiczne (powyżej 40% odpowiedzi dobrze i bardzo dobrze).

Osoby wypełniające ankietę zostały poproszone o wskazanie które z wymienionych elementów stanowią największy atut gminy. Otrzymano następujące odpowiedzi:

Tabela 19. Atuty gminy Żelów

ATUTY GMINY:	%
Walory krajobrazowe i przyrodnicze	38%
Korzystne położenie	26%
Niezanieczyszczone środowisko	15%
Dobrze funkcjonująca gospodarka	2%
Rozbudowana infrastruktura turystyczno-sportowa	2%
Niskie ceny surowców mineralnych i energii	3%
Dostęp do usług medycznych	13%
Inne (jakie?)	0%

Źródło: opracowanie własne.

Najwięcej osób wskazało walory krajobrazowe i przyrodnicze oraz korzystne położenie gminy. W opinii mieszkańców atut stanowi również niezanieczyszczone środowisko oraz dobry dostęp do usług medycznych.

W kolejnym pytaniu respondenci zostali poproszeni o wskazanie 3 największych szans rozwoju jakie stoją przed gminą Żelów. Uzyskane wyniki prezentuje poniższa tabela:

Tabela 20. Największe szanse rozwojowe gminy

SZANSE ROZWOJOWE	%
Absorpcja środków z Unii Europejskiej	29%
Przeznaczenie obszarów pod inwestycje w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego	21%
Rozwój małej przedsiębiorczości	21%
Rozbudowa istniejącej bazy gospodarczej	13%
Zwiększenie nakładów na służbę zdrowia	15%
Inne:	0%
a) Sport	1%
b) Tor pojazdów terenowych	1%
c) Stworzenie bazy turystycznej	1%

Źródło: opracowanie własne

Zdaniem mieszkańców gminy ogromną szansą będzie możliwość pozyskania środków pomocowych z Unii Europejskiej, wiele osób jako szansę wskazało również rozwój małej przedsiębiorczości oraz przeznaczenie obszarów pod inwestycje w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Respondenci wskazali również zwiększenie nakładów na służbę zdrowia i rozbudowę istniejącej bazy gospodarczej. Niewielka ilość osób wskazała, iż szansą na rozwój dla Zelowa byłoby stworzenie bazy turystycznej, budowa toru pojazdów terenowych oraz inwestycje w sport.

W pytaniu nr 4 mieszkańcy zostali poproszeni o zaznaczenie obszarów, które są najpilniejsze do realizacji w gminie Zelów w najbliższych latach. Odpowiedzi kształtowały się następująco:

Tabela 21. Obszary wymagające rozwoju w najbliższych latach

Obszary wymagające rozwoju	%
Poprawa infrastruktury drogowej (chodników, dróg)	16%
Rozwój turystyki	5%
Rozbudowa sieci kanalizacyjnej	7%
Poprawa warunków do rozwoju przedsiębiorczości	10%
Inwestycje gospodarcze	7%
Uporządkowanie przestrzeni, plany zagospodarowania przestrzennego	6%
Rozwój rolnictwa	2%
Promocja	3%
Ochrona środowiska	5%
Poprawa jakości obsługi medycznej	11%
Poprawa oferty edukacyjnej	5%
Poprawa bezpieczeństwa publicznego	6%
Szersze wspieranie działań kulturalnych, artystycznych	7%
Wsparcie aktywności gospodarczej i zawodowej mieszkańców	12%
Inne: <ul style="list-style-type: none">• miejsca wypoczynku dla młodzieży,• organizowanie kolonii i zimowisk dla dzieci	1%

Źródło: opracowanie własne

Największa ilość mieszkańców wskazała, że poprawa infrastruktury drogowej (remonty i budowa dróg oraz chodników) jest najważniejszym działaniem do wykonania w perspektywie najbliższych lat. Mieszkańcy wskazali również, że ważne jest również wsparcie

aktywności zawodowej i gospodarczej mieszkańców, poprawa jakości obsługi medycznej, poprawa warunków do rozwoju przedsiębiorczości. Dla respondentów ważna również była dalsza rozbudowa sieci kanalizacyjnej, oraz szersze wspieranie działań kulturalnych i artystycznych.

Biorąc pod uwagę wyniki przedstawione w tabeli poniżej można stwierdzić, iż mieszkańcy gminy są zadowoleni z inwestycji przeprowadzanych na jej terenie, jednak największa ilość respondentów wskazała, iż inwestycje te nie są wystarczające. Jedynie 2% badanych stwierdziło, iż inwestycje nie są przydatne, a 15% że są mało przydatne. Wskazuje to na fakt, iż dla mieszkańców duże znaczenie mają działania podejmowane przez gminę, które mają na celu jej rozwój i polepszanie warunków życia.

Tabela 22. Potrzeba inwestycji w gminie Zelów

	%
Inwestycje są wystarczające	5%
Inwestycje są przydatne, ale niewystarczające	73%
Inwestycje są mało przydatne	19%
Inwestycje nie są przydatne	3%

Źródło: opracowanie własne

W kolejnym pytaniu respondenci zostali poproszeni o określenie jak często (czy w ogóle) uczestniczą w wydarzeniach kulturalnych oraz sportowo – rekreacyjnych organizowanych na terenie gminy. Odpowiedzi kształtują się następująco:

Tabela 23. Udział mieszkańców gminy w wydarzeniach kulturalnych oraz sportowo - rekreacyjnych.

	%
Bardzo często	4%
Często	29%
Rzadko	63%
Nigdy	4%

Źródło: opracowanie własne

Z udzielonych odpowiedzi wynika, iż duża część respondentów tj. 63% rzadko bierze udział w wydarzeniach organizowanych przez gminę. Jednocześnie z tabeli 15 wynika, iż obszar ten zdaniem mieszkańców wymaga rozwoju, być może rzadkie uczestnictwo w w/w wydarzeniach wynika z niewystarczająco atrakcyjnej oferty turystyczno – rekreacyjnej. Z kolei 29% badanych wskazało

iż często bierze udział w eventach sportowych oraz kulturalnych – z pewnością dalsze inwestycje w ten obszar zwiększą zainteresowanie mieszkańców.

Następnie poproszono respondentów o wskazanie, jakich wydarzeń brakuje w gminie. Wyniki poniżej:

- 1) Występów artystycznych – reprezentujących muzykę alternatywną;
- 2) Festynów rodzinnych;
- 3) Meczów integracyjnych;
- 4) Koncertów;
- 5) Przedstawień teatralnych;
- 6) Pikników integracyjnych;
- 7) Basenu;
- 8) Lodowiska;
- 9) Siłowni;
- 10) Kina;
- 11) Imprez biegowych;
- 12) Spotkań z ludźmi kultury;
- 13) Czytania publicznego.

Gmina Żelów posiada duży potencjał wielokulturowy, w następnym pytaniu poproszono respondentów o ocenę, czy potencjał ten jest prawidłowo wykorzystywany. Poniższa tabela ilustruje odpowiedzi mieszkańców:

Tabela 24. Wykorzystanie potencjału kulturowego.

	%
Działania związane z promocją wielokulturowości oraz organizowane wydarzenia kulturalne są wystarczające	29%
Promocja wydarzeń związanych z kultywowaniem tradycji i zwyczajów nie jest wystarczająca	48%
Brak działań edukacyjnych podnoszących świadomość mieszkańców w tym obszarze	23%

Źródło: opracowanie własne

Prawie połowa mieszkańców gminy (48%), którzy wzięli udział w badaniu ankietowym jest zdania, iż działania promocyjne związane z kultywowaniem tradycji i zwyczajów nie jest wystarczająca. Pozostali ankietowani są zdania, że działania promujące wielokulturowość są wystarczające (29% badanych), natomiast 23% badanych udzieliło odpowiedzi, iż we wskazanej dziedzinie gmina nie podejmuje działań. Biorąc pod uwagę udzielone odpowiedzi, gmina powinna podjąć działania mające na celu promocję lokalnego potencjału kulturowego i podnoszenie świadomości mieszkańców w tym zakresie.

W pytaniu numer 9 poproszono mieszkańców o wypisanie ich zdaniem największych atutów gminy, pojawiły się następujące odpowiedzi:

1. Korzystne/malownicze położenie;
2. Historia;
3. Wielokulturowość;
4. Różnorodność religijna;
5. Bogactwo przyrodnicze;
6. Czyste środowisko naturalne/czyste powietrze;
7. Niedalekie położenie kopalni Bełchatów;
8. Duża lesistość terenu;
9. Zbiornik wodny „Patyki”;
10. Parki i place zabaw;
11. Dostępność punktów handlowo – usługowych;
12. Dobra oferta edukacyjna;
13. Zadbane szkoły;
14. Obserwatorium astronomiczne;
15. Dostęp do aptek/służby zdrowia;
16. Umiejętne wykorzystywanie środków unijnych;
17. Powstanie orlika.

Następnie ankietowani zostali poproszeni o wskazanie słabych stron gminy Zelów, wśród odpowiedzi znalazły się:

1. Wysoka stopa bezrobocia – 35% ankietowanych;

2. Zły stan nawierzchni dróg – 22% ankietowanych;
3. Niewystarczająca liczba inwestycji – 17% ankietowanych;
4. Konieczność modernizacji istniejącej infrastruktury technologicznej – 9% ankietowanych;
5. Niewystarczająca oferta edukacyjna – 9% ankietowanych;
6. Uzależnienie rynku pracy od sektora wydobywczego i energetycznego – 5% ankietowanych;
7. Brak infrastruktury okołodrogowej – chodników, oznakowania, ścieżek rowerowych – 5% ankietowanych;
8. Brak autobusów PKS/dogodnych połączeń na trasie Zelów - Bełchatów, Zelów – Łódź 5% ankietowanych.

Z wymienionych wyżej odpowiedzi wynika, iż w najbliższych latach gmina powinna zająć się inwestycjami mającymi na celu poprawę sytuacji na lokalnym rynku pracy, oraz polepszenie stanu dróg i chodników, a także budowanie nowych.

Mieszkańcy gminy zostali również poproszeni o wybranie największych zagrożeń dla dalszego rozwoju gminy Zelów. Odpowiedzi kształtowały się następująco:

Tabela 25. Zagrożenia dla rozwoju gminy Zelów.

	%
Nietrafione inwestycje	8%
Silna konkurencja inwestycyjna w regionie (Łódź, Częstochowa, Radomsko)	3%
Przepływ ludności do dużych miast i aglomeracji	19%
Wzrost znaczenia odnawialnych źródeł energii alternatywnych dla dominującego w gminie węgla	0%
Wzrost bezrobocia, frustracji społecznych, ubożenie społeczeństwa	33%
Zmniejszająca się liczba urodzeń, starzenie się społeczeństwa	20%
Nieuregulowane sprawy własnościowe blokujące część inwestycji	6%
Sztywny układ budżetu gminy, brak wolnych zasobów finansowych	10%

Źródło: opracowanie własne

Jako największe zagrożenie dla dalszego rozwoju gminy mieszkańcy wskazali wzrost bezrobocia, frustracji społecznych i związane z tym postępujące ubożenie społeczeństwa (33% badanych). Wiele

osób zagrożenie widzi również w zmniejszającej się liczbie urodzeń, starzeniem się społeczeństwa (20% badanych) oraz w migracjach ludności do dużych miast (19% badanych) – co jest nierozzerwalnie związane z wzrostem bezrobocia i poszukiwaniem lepszych warunków do pracy i życia. W zagrożeniach wskazano również sztywny układ budżetu gminy i brak wolnych zasobów finansowych na realizację niezbędnych inwestycji (10% badanych).

Ostatnie dwa pytania ankiety dotyczyły komunikacji i pracy Urzędu Miejskiego w Zelowie. Celem pytania było zbadanie, z jakich źródeł informacji najczęściej korzystają mieszkańcy gminy oraz jak oceniają funkcjonowanie urzędu. Medium cieszącym się największym zainteresowaniem jest strona internetowa, która uzyskała 31% wskazań. Kolejnym źródłem informacji jest lokalna prasa (23% wskazań), a plakaty i ulotki (17 % wskazań). Szczegółowe dane obrazuje poniższa tabela:

Tabela 26. Źródła informacji nt wydarzeń w gminie Zelów.

	%
strona internetowa	31%
Facebook	10%
Prasa lokalna	23%
Plakaty, ulotki	17%
Spotkania społeczności lokalnych	6%
Inne strony internetowe	2%
Tablice ogłoszeń	8%
Pracownicy Urzędu Miejskiego w Zelowie i innych instytucji	4%
Inne(jakie?)	0%

Źródło: opracowanie własne

Podsumowując ocenę pracy urzędników można z całą pewnością stwierdzić, że mieszkańcy są zadowoleni z funkcjonowania tej jednostki, odpowiedź „dobrze” uzyskała 54% wskazań, natomiast „bardzo dobrze” 19%. Niezadowolonych z pracy Urzędu było 28% uczestniczących w ankiecie (odpowiedzi „źle” i „bardzo źle” kolejno uzyskały 18% i 10% wskazań).

Ankietowani, którzy zdecydowali się odpowiedzieć na kilka pytań dotyczących gminy Zelów, to w większości kobiety (73%). Wiekowo przeważały osoby do 19 roku życia (32%), a pod względem wykształcenia, najwięcej ankietowanych posiadało wykształcenie wyższe i ponadgimnazjalne. Wśród

osób, które zdecydowały się na wzięcie udziału w ankiecie, przeważały osoby pracujące (42%), studenci/uczniowie (41%) osoby bezrobotne stanowiły 10% badanych. Jeśli chodzi o związek z terenem Gminy Zelów to przeważająca część osób ankietowanych to mieszkańcy gminy (86%) oraz osoby pracujące i uczące się na tym terenie (kolejno 7% i 6%).

4. Analiza SWOT

Analiza SWOT umożliwia spojrzenie na wybrany wariant instytucjonalny oraz jego wady i zalety z punktu widzenia szans i zagrożeń pojawiających się w otoczeniu. Analiza SWOT to jedna z najpopularniejszych, a zarazem przejrzystych technik analitycznych, służących uporządkowaniu zebranych informacji. Jej idea polega na przyporządkowaniu posiadanych danych odpowiedniej kategorii strategicznej.

Analiza uwarunkowań rozwojowych SWOT, mająca postać analizy silnych i słabych stron gminy oraz szans i zagrożeń, została opracowana na podstawie: zdiagnozowanej w pierwszej części LPR sytuacji społeczno – gospodarczej gminy Zelów, wyników ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców gminy oraz na podstawie przeprowadzonych konsultacji społecznych.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">• Atrakcyjne tereny na obrzeżach miasta z przeznaczeniem na inwestycje;• Położenie geograficzne;• Wysoki poziom zwodociągowania gminy;• Prorozwojowa polityka gminy i powiatu;• Bliskie położenie kopalni Bełchatów;• Dobre połączenia komunikacyjne z pobliskimi miastami;• Dostępność placówek szkolnych;• Wysoki poziom wykształcenia mieszkańców gminy;	<ul style="list-style-type: none">• Wysoki stopień bezrobocia;• Zły stan nawierzchni dróg;• Brak chodników i wydzielonych poboczy;• Infrastruktura techniczna ochrony zdrowia, nieodpowiadająca w pełni nowoczesnym standardom usług i niezadawalający standard obsługi pacjenta;• Niski odsetek mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej, brak sieci gazowej – potrzeby w zakresie rozbudowy infrastruktury;

- **Dostępność punktów handlowo-usługowych;**
- **Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości przez Zelowski Fundusz Przedsiębiorczości oraz Zelowski Inkubator Przedsiębiorczości;**
- **Strefa ekonomiczna;**
- **Warunki mieszkaniowe;**
- **Rozwinięta sieć energetyczna;**
- **Rozwinięta sieć telekomunikacyjna;**
- **Dostęp do internetu;**
- **Lokalne tradycje, wielokulturowość;**
- **Dobry stan środowiska naturalnego;**
- **Dobra organizacja przestrzeni publicznej;**
- **Czystość i porządek na terenie gminy.**
- **Transport publiczny – brak PKS na trasie Zelów-Bełchatów, Zelów – Łódź;**
- **Brak atrakcyjnych inicjatyw dla młodzieży;**
- **Migracje osób młodych i wykształconych w poszukiwaniu lepszych warunków pracy i życia;**
- **Niski stopień wykorzystania bazy kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej (brak basenu, siłowni, lodowiska);**
- **Brak organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży np. kolonie i zimowiska;**
- **Rosnąca liczba osób korzystających z opieki społecznej;**
- **Wzrost ubóstwa;**
- **Słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna;**
- **Duża ilość przydomowych kotłowni na węgiel i koks;**
- **Negatywny wpływ kopalni w Bełchatowie (lej depresyjny);**
- **Emisja zanieczyszczeń (głównie gazowych);**
- **Niski poziom świadomości ekologicznej mieszkańców gminy.**

SZANSE

- **Możliwość wykorzystania wsparcia finansowego UE przez firmy na inwestycje rozwojowe;**
- **Możliwość skorzystania z doradztwa gospodarczego;**
- **Rozwój współpracy terytorialnej,**

ZAGROŻENIA

- **Ograniczenie tempa rozwoju gospodarczego;**
- **Ograniczona wiedza na temat zewnętrznych środków pomocowych;**
- **Skomplikowana procedura ubiegania się o środki z UE;**

- międzysektorowej i międzyorganizacyjnej;
- Dostęp do tanich i preferencyjnych kredytów;
- Nowe technologie, wyższy poziom specjalizacji;
- Rosnący popyt na dobra i usługi;
- Możliwość wypromowania produktów lokalnych, związana ze wzrostem zainteresowania produktami regionalnymi;
- Korzystne położenie geograficzne;
- Możliwość nawiązania współpracy zagranicznej;
- Pojawienie się nowych instrumentów aktywizujących osoby bezrobotne;
- Aktywizacja społeczna poprzez systematyczny rozwój usług kulturalnych i sportowych przy wykorzystaniu zewnętrznych środków pomocowych;
- Wzrastająca świadomość ekologiczna;
- Zainteresowanie zdrowym stylem życia, w tym zmiana przyzwyczajeń żywieniowych (powstanie rynku zbytu dla zdrowej, naturalnej żywności);
- Zintegrowanie pomocy w zakresie ochrony zdrowia w gminie, w tym m.in. inwestycje infrastrukturalne oraz podniesienie standardu obsługi pacjenta;
- Rosnący popyt na agroturystykę;
- Inwestycje w infrastrukturę turystyczną, np. budowa ścieżek rowerowych,
- Brak efektywnej polityki państwa wspierającej sektor małych i średnich przedsiębiorstw;
- Wysokie koszty i ryzyko prowadzenia działalności gospodarczej;
- Wysokie koszty stworzenia i utrzymania nowych miejsc pracy;
- Wysokie wymagania jakościowe narzucane przez unijne dyrektywy;
- Konkurencja ze strony podmiotów działających poza granicami gminy;
- Postępujące zanieczyszczenie środowiska;
- Zjawisko migracji zarobkowej;
- Malejąca liczba mieszkańców gminy - utrzymujący się od kilku lat ujemny przyrost naturalny;
- Zmiany w strukturze ludności gminy, polegające na wzroście udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej populacji;
- Emigracja młodych i wykształconych osób;
- Rosnący odsetek mieszkańców gminy, którzy długotrwale pozostają bez pracy;
- Zagrożenie wzrostu zjawisk patologicznych w społeczności lokalnej;
- Ograniczone środki budżetu gminy na dofinansowanie placówek oświatowych i kulturalnych;
- Ograniczone środki finansowe na organizację imprez sportowych i kulturalnych;

dostosowanie oferty do potrzeb mieszkańców oraz sprawny i efektywny system promocji;

- Nowe technologie energetyczne, bazujące na odnawialnych źródłach energii.

- Zagrożenie degradacją stanu jakości wód z powodu nieuporządkowanej gospodarki wodno-ściekowej.

5. Główne kierunki rozwoju gminy Zelów

Biorąc pod uwagę nakreślone przez mieszkańców gminy Zelów problemy oraz analizując mocne strony gminy można zdefiniować główne kierunki rozwoju gminy, z których będą wynikać przeprowadzone w przyszłości działania/inwestycje.

CEL STRATEGICZNY I: ROZWÓJ KAPITAŁU LUDZKIEGO GOSPODARKA I EDUKACJA	CEL STRATEGICZNY II: TURYSTYKA, REKREACJA, DZIEDZICTWO KULTUROWE	CEL STRATEGICZNY III: ROZWÓJ USŁUG PUBLICZNYCH, ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII
1.1. Wzmacnianie i promocja przedsiębiorczości wśród mieszkańców	2.1. Wsparcie rozwoju turystyki	3.1. Rozwój infrastruktury technicznej
1.2. Efektywny system edukacji dzięki dostosowaniu oferty edukacyjnej do aktualnej sytuacji na rynku pracy oraz poprawa jej jakości	2.2. Ochrona tożsamości lokalnej	3.2. Wzrost bezpieczeństwa mieszkańców
1.3. Budowa infrastruktury gospodarczej		3.3. Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego
1.4. Poprawa sytuacji na lokalnym rynku pracy		

6. Powiązania obszarów rozwojowych Lokalnego Planu Rozwoju Gminy Zelów na lata 2014 – 2020 z innymi działaniami realizowanymi na terenie gminy, powiatu, województwa i kraju

„Lokalny Program Rozwoju dla Gminy Zelów na lata 2014-2020” jest powiązany z następującymi dokumentami określającymi warunki rozwoju Polski i województwa łódzkiego:

A. POZIOM KRAJOWY

- Strategia Rozwoju Kraju 2020
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego na lata 2010 – 2020
- Koncepcja Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030
- Strategia Długofalowego Rozwoju Sektora Mieszkaniowego 2005 - 2025
- II Polityka Ekologiczna Państwa (z perspektywą do 2025)
- Polityka energetyczna Polski do 2025
- Strategia Gospodarki Wodnej (do 2020 r.)
- Narodowa Strategia Rozwoju Kultury 2004 – 2020
- Strategia Rozwoju Sportu (do 2016r.)
- Strategia Rozwoju Transportu (do 2020r.)

B. POZIOM REGIONALNY

- Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Łódzkiego na lata 2014 – 2020
- Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2020

Strategia Rozwoju Kraju 2020

Strategia Rozwoju Kraju 2020 to główna strategia rozwojowa w średnim horyzoncie czasowym, definiuje strategiczne zadania państwa, których podjęcie w perspektywie najbliższych jest niezbędne, by wzmocnić procesy rozwojowe (wraz z szacunkowymi wielkościami potrzebnych środków finansowych). SRK 2020 opiera się na scenariuszu stabilnego rozwoju.

Strategia wyznacza trzy obszary strategiczne – *Sprawne i efektywne państwo, Konkurencyjna gospodarka, Spójność społeczna i terytorialna*, w których koncentrować się będą główne działania oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego na lata 2010 – 2020

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego na lata 2010-2020 jest kompleksowym średniookresowym dokumentem strategicznym, odnoszącym się do prowadzenia polityki rozwoju społeczno – gospodarczego kraju w ujęciu wojewódzkim. Dokument ten określa cele i priorytety rozwoju Polski w wymiarze terytorialnym, zasady i instrumenty polityki regionalnej, nową rolę regionów w ramach polityki regionalnej oraz zarys mechanizmu koordynacji działań podejmowanych przez poszczególne resorty.

Strategicznym celem w/w dokumentu jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym. Tak określony cel polityki regionalnej będzie ważnym elementem podwyższenia konkurencyjności, kreowania wzrostu i zatrudnienia oraz spójności w Polsce.

Koncepcja Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju (zwana dalej Koncepcją) jest najważniejszym dokumentem dotyczącym ładu przestrzennego Polski. Celem strategicznym Koncepcji jest efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej zróżnicowanych potencjałów rozwojowych do osiągnięcia: konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia i większej sprawności państwa oraz spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej w długim okresie.

KPPZK 2020 szczególnie nacisk kładzie na budowanie i utrzymywanie ładu przestrzennego, ponieważ decyduje on o warunkach życia obywateli, działaniu gospodarki i pozwala wykorzystywać szanse rozwojowe.

Cel strategiczny: Efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych – konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym w długim okresie.

W odniesieniu do diagnozy sytuacji, uwarunkowań oraz trendów rozwojowych sformułowano sześć wzajemnie powiązanych celów polityki przestrzennego zagospodarowania kraju w horyzoncie roku 2030:

Cel 1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności.

Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.

Cel 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.

Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego.

Cel 5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.

Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.

Strategia Długofalowego Rozwoju Sektora Mieszkaniowego (2005 – 2025)

Strategia Długofalowego Rozwoju Sektora Mieszkaniowego definiuje długofalowe cele rozwoju sektora mieszkaniowego, podstawowy katalog zasad kreowania polityki mieszkaniowej na poziomach lokalnym i centralnym, priorytety operacyjne oraz kierunki i działania rozwojowe w latach 2005-2013.

Zasadniczym celem **Strategii Długofalowego Rozwoju Sektora Mieszkaniowego na lata 2005-2025** jest harmonizacja rozwoju rynku mieszkaniowego i rynku pracy pod kątem zapewnienia spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej w ujęciu regionalnym i krajowym.

Celem strategicznym długofalowego rozwoju mieszkalnictwa jest maksymalne zbliżenie poziomu zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych obywateli do obecnego poziomu średniej całej UE w okresie do 2025 r., przy wykorzystaniu sposobności tkwiących w perspektywie stabilizacji demograficznej, przewidywanym wzroście gospodarczym oraz członkostwie Polski w UE.

Osiągnięcie celu strategicznego będzie przebiegało na płaszczyznach odpowiadających podstawowym obecnie deficytom cywilizacyjnym w mieszkalnictwie, wyznaczających tym samym trzy **cele szczegółowe strategii**:

likwidacja zjawiska niedobrowolnego wspólnego zamieszkiwania,

zbliżenie się do europejskich standardów powierzchniowych,

likwidacja deficytów w zakresie wyposażenia mieszkań w podstawowe instalacje i istotna poprawa stanu technicznego budynków mieszkalnych.

II Polityka Ekologiczna Państwa (z perspektywą do 2025)

Podstawowym celem w/w polityki jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, infrastruktury społecznej i zasobów przyrodniczych), przy założeniu, że strategia zrównoważonego rozwoju Polski pozwoli na wdrażanie takiego modelu tego rozwoju, który zapewni na tyle skuteczną regulację i reglamentację korzystania ze środowiska, aby rodzaj i skala tego korzystania realizowane przez wszystkich użytkowników nie stwarzały zagrożenia, dla jakości i trwałości przyrodniczych zasobów.

Celami długookresowymi polityki ekologicznej m.in. są:

- doprowadzenie do ugruntowania zasady zrównoważonego rozwoju, jako trwałej podstawy do polityki gospodarczej i społecznej państwa, organów samorządowych oraz instytucji społecznych i obywateli, zarówno poprzez odpowiednie działania polityczne prawnie – administracyjnej i organizacyjne jak i poprzez szeroką i aktywną edukację ekologiczną;

- utrwalenie zasady skutecznej kontroli państwa nad strategicznymi zasobami przyrodniczymi (wody, lasy, surowce mineralne);
- pełna integracja polityki ekologicznej z polityką w poszczególnych sektorach gospodarczych, polityką przestrzenną i regionalną oraz polityką konsumencką;
- dokonanie gruntownej przebudowy modelu produkcji i konsumpcji w kierunku poprawy efektywności energetycznej i surowcowej oraz minimalizacji negatywnego oddziaływania na zdrowie i środowisko wszelkich form działalności gospodarczej i rozwoju cywilizacyjnego;
- wypracowanie mechanizmów reagowania na nowe wyzwania w dziedzinie ochrony środowiska, pojawiające się w wyniku stosowania nowych technik i technologii;
- maksymalnie możliwa odbudowa zniszczeń zaistniałych w środowisku przyrodniczym i stworzenie systemu zabezpieczającego przed ich ponownym powstawaniem;
- renaturalizacja obszarów cennych przyrodniczo.

Polityka Energetyczna Polski do 2025

Polityka energetyczna Polski do 2025 roku to dokument, który zawiera pakiet działań, mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego, konkurencyjności gospodarki, jej efektywności energetycznej oraz ochrony środowiska.

Za najistotniejsze zasady polityki energetycznej uważa się : zasadę harmonijnego gospodarowania energią w warunkach społecznej gospodarki rynkowej, pełną integrację polskiej energetyki z europejską i światową, wypełnianie zobowiązań traktatowych Polski, zasadę rynku konkurencyjnego z niezbędną administracyjną regulacją w obszarach, w których mechanizmy rynkowe nie działają oraz wspomaganie rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii (OZE).

Główne cele krajowej polityki energetycznej.

Zasadniczym wyzwaniem dla polskiej polityki energetycznej jest zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego kraju. Oznacza to: konieczność podejmowania działań gwarantujących zaspokojenie

potrzeb odbiorców po jak najniższych kosztach przy równoczesnym uwzględnianiu wymagań bezpieczeństwa energetycznego i ochrony środowiska, a także równoważenie interesów wszystkich podmiotów życia społecznego i gospodarczego.

Za kluczowe elementy polskiej polityki energetycznej uznaje się:

- 1) **bezpieczeństwo energetyczne** co oznacza pokrycie bieżącego i perspektywicznego zapotrzebowania na paliwo i energię. (Integralnym elementem tego bezpieczeństwa jest dywersyfikacja dostępu do gazu i ropy naftowej.);
- 2) **odnawialne źródła energii**- celem strategicznym polityki państwa jest wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii i uzyskanie 7,5 proc. udziału energii, pochodzącej z tych źródeł, w bilansie energii pierwotnej do roku 2010. Planuje się przeprowadzenie do 2008 r. systemowej analizy mechanizmów wsparcia wykorzystania odnawialnych źródeł energii, a także podjęcie inicjatywy dotyczącej objęcia nowych krajów członkowskich UE systemem dopłat ze środków unijnych do wszystkich upraw energetycznych.
- 3) **efektywność energetyczna gospodarki**- zwiększenie efektywności nastąpi poprzez: zmniejszenie energochłonności wyrobów, zwiększenie sprawności wytwarzania energii, zmniejszenie energochłonności procesów przemysłowych, zmniejszenie strat energii w przesyłce i dystrybucji oraz wdrożenie systemów zarządzania popytem na energię.
- 4) **poprawę konkurencyjności** krajowych podmiotów gospodarczych oraz produktów i usług oferowanych na rynkach międzynarodowych oraz rynku wewnętrznym;
- 5) **ochronę środowiska przyrodniczego** przed negatywnymi skutkami oddziaływania energetyki.

Strategia Gospodarki Wodnej (do 2020r.)

Ogólnym celem Strategii jest określenie podstawowych kierunków rozwoju gospodarki wodnej do roku 2020 oraz sprecyzowanie działań umożliwiających realizację konstytucyjnej zasady zrównoważonego rozwoju w gospodarowaniu wodami. Na tym tle można wyodrębnić następujące cele kierunkowe, odnoszące się do obszarów działań zawartych w Strategii:

- zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych ludności i gospodarki przy poszanowaniu zasad zrównoważonego użytkowania wód;
- osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód, a w szczególności ekosystemów wodnych i od wody zależnych;
- podniesienie skuteczności ochrony przed powodzią i skutkami suszy.

CELE KIERUNKOWE GOSPODARKI WODNEJ :

Cel I : Zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych ludności i gospodarki przy poszanowaniu zasad zrównoważonego użytkowania wód.

Cel II : Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód, a w szczególności ekosystemów wodnych i od wody zależnych.

Cel III : Podniesienie skuteczności ochrony przed powodzią i skutkami suszy.

Narodowa Strategia Rozwoju Kultury (2004 – 2020)

Opracowana przez Ministerstwo Kultury Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004-2020, ma służyć kształtowaniu polityki kulturalnej oraz rozwojowi kultury w regionach.

Strategicznymi obszarami w okresie programowania 2004-2020 są:

- a) promocja czytelnictwa i wsparcie sektora książek i wydawnictw,
- b) ochrona dziedzictwa kulturowego, w tym szczególnie ochrona i rewaloryzacja zabytków,
- c) rozwój szkolnictwa artystycznego, w tym rozbudowa i modernizacja infrastruktury oraz unowocześnianie programów edukacji artystycznej i dostosowanie ich do rynku pracy,
- d) wzmocnienie efektywności działania i roli instytucji artystycznych w kreowaniu sfery kultury, w tym i promocji polskiej twórczości artystycznej,
- e) stworzenie systemu wspierania współczesnej twórczości artystycznej, stworzenie instytucji zajmujących się jej dokumentowaniem, gromadzeniem i udostępnianiem.

Strategia jest tworzona centralnie, dla obszaru całej Polski. Określa spójne działania horyzontalne, realizowane w regionach.

W ramach prac nad Narodową Strategią Rozwoju Kultury na lata 2004-2020 sformułowano następujący **cel strategiczny**:

ZRÓWNOWAŻENIE ROZWOJU KULTURY W REGIONACH

oraz cele cząstkowe, w których uznano za istotne:

zmniejszenie dysproporcji regionalnych w rozwoju kultury, zachowanie dziedzictwa kulturowego i aktywna ochrona zabytków, zmniejszenie luki cywilizacyjnej poprzez modernizację i rozbudowę infrastruktury kultury.

Strategia Rozwoju Sportu (2007 – 2015)

Strategia rozwoju sportu w Polsce do roku 2015, jest dokumentem wytyczającym kierunki działań dla kultury fizycznej i sportu, określa realizację celów i zadań, które mają doprowadzić do znaczącej poprawy stanu polskiego sportu.

Główny cel strategiczny: **AKTYWNE I SPRAWNE SPOŁECZEŃSTWO** będzie realizowany poprzez zadania ujęte w 3 priorytetach:

Popularyzacja sportu dla wszystkich.

Zakres priorytetu obejmuje szeroką problematykę działań mających wpływ na rozwój fizyczny i osobowościowy człowieka, jego zdrowie i jakość życia. Celem strategii w realizacji tego priorytetu jest osiągnięcie optymalnego poziomu utrwalenia zachowań prozdrowotnych społeczeństwa w różnych grupach wiekowych, środowiskowych i zawodowych.

Wzrost poziomu wyników sportowych.

Zagadnienia wchodzące w zakres tego priorytetu obejmują swoim zasięgiem szeroko rozumiany sport kwalifikowany, zarówno ten na najwyższym poziomie, jak i sport młodzieżowy, akademicki i paraolimpijski. Sukcesy sportowców na arenach międzynarodowych a w szczególności w rywalizacji

olimpijskiej, przyczyniają się do upowszechniania sportu w świadomości społecznej. Podnosi się prestiż państwa na arenie międzynarodowej. Zwiększa się tym samym zainteresowanie dzieci i młodzieży zorganizowanymi formami aktywności fizycznej, co przyczynia się do szybszego rozwoju poszczególnych dyscyplin sportowych.

Rozwój infrastruktury sportowo – rekreacyjnej

Bez nowoczesnej bazy sportowo-rekreacyjnej nie jest możliwe odniesienie pełnego sukcesu sportowego i upowszechnienie sportu. Celem priorytetu jest zmniejszenie dystansu, jaki w tej dziedzinie dzieli Polskę od krajów europejskich. Szczególnie problem ten dotyczy stadionów piłkarskich, pełnowymiarowych basenów pływackich i ogólnodostępnych obiektów rekreacyjnych. Planowane obiekty muszą mieć najwyższy standard wykonawczy, spełniający normy międzynarodowych federacji sportowych. Zakłada się wyrównanie wieloletnich zaniedbań w małych miastach i na wsi. Strategia zakłada wzmocnienie inwestycji strategicznych likwidując zaniedbania i wzmacniając infrastrukturę czołowych dyscyplin olimpijskich.

Strategia Rozwoju Transportu do 2020r.

Strategia Rozwoju Transportu do 2020 r. (z perspektywą do 2030 r.) (SRT) wyznacza najważniejsze kierunki działań oraz ich koordynację w obszarze swojego funkcjonowania. SRT jest średniookresowym dokumentem planistycznym, w którym wskazano cele oraz kierunki rozwoju transportu podlegającymi pod założenia w Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju oraz Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Transport stanowi bowiem jeden z najistotniejszych czynników wpływających na rozwój gospodarczy kraju, a dobrze rozwinięta infrastruktura transportowa wzmacnia spójność społeczną, ekonomiczną i przestrzenną kraju.

Główny cel SRT odnosi się zarówno do utworzenia zintegrowanego systemu transportowego przez inwestycje w infrastrukturę transportową, jak i wykreowanie sprzyjających warunków dla sprawnego funkcjonowania rynków transportowych oraz rozwoju efektywnych systemów przewozowych.

Celami szczegółowymi w/w dokumentu są:

- stworzenie nowoczesnej i spójnej sieci infrastruktury transportowej;
- poprawę sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym;
- poprawę bezpieczeństwa użytkowników ruchu oraz przewożonych towarów;

- ograniczenie negatywnego wpływu transportu na środowisko;
- zbudowanie racjonalnego modelu finansowania inwestycji infrastrukturalnych

Regionalny Program Operacyjny (RPO) dla województwa łódzkiego na lata 2014 – 2020

RPO Województwa Łódzkiego 2014 – 2020 jest dokumentem o charakterze operacyjnym, określającym główne kierunki rozwoju województwa, zmierzające m.in. do zwiększenia konkurencyjności regionu łódzkiego oraz poprawy jakości życia jego mieszkańców poprzez wykorzystywanie potencjałów endogenicznych regionu i skoncentrowane niwelowanie barier rozwojowych, w oparciu o Strategie Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020 i inne dokumenty programowe tj.: Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Łódzkiego LORIS 2030, Plan Przeciwdziałania Depopulacji Województwa Łódzkiego.

Osie priorytetowe

Oś priorytetowa I – Badania, rozwój i komercjalizacja wiedzy

Oś priorytetowa II – Innowacja i konkurencyjna gospodarka

Oś priorytetowa III – Transport

Oś priorytetowa IV – Gospodarka niskoemisyjna

Oś priorytetowa V – Ochrona środowiska

Oś priorytetowa VI – Rewitalizacja i potencjał endogeniczny regionu

Oś priorytetowa VII – Infrastruktura dla usług społecznych

Oś priorytetowa VIII – Zatrudnienie

Oś priorytetowa IX – Włączenie społeczne

Oś priorytetowa X – Adaptacyjność pracowników i przedsiębiorstw w regionie

Oś priorytetowa XI – Edukacja, Kwalifikacje, Umiejętności

Oś priorytetowa XII – Pomoc techniczna

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2020

Strategia rozwoju województwa jest jednym z najważniejszych dokumentów samorządu województwa, który określa wizję rozwoju, cele oraz główne działania zmierzające do ich osiągnięcia. Strategiczna polityka rozwoju zdefiniowana w powyższym dokumencie jest odpowiedzią na wyzwania najbliższych lat pozwalającą na kształtowanie regionu nowoczesnego i atrakcyjnego gospodarczo oraz przyjaznego dla jego mieszkańców.

Dla wspierania pozytywnych przemian, niwelowania głównych barier rozwojowych w regionie, a także efektywnego wykorzystywania zasobów analizowany dokument zakłada, iż polityka regionalna będzie realizowana w dwóch płaszczyznach: **horyzontalnej** oraz **terytorialno – funkcjonalnej**. Polityka horyzontalna obejmuje swym oddziaływaniem obszar całego województwa. Złożą się na nią trzy filary rozwoju obejmujące sferę gospodarczą, społeczną i przestrzenną. Natomiast polityka terytorialno – funkcjonalna będzie oddziaływać na tereny obszarów miejskich, obszarów wiejskich oraz wyspecjalizowane obszary funkcjonalne.

POLITYKA HORYZONTALNA:

Filar 1. Spójność gospodarcza

Cel strategiczny: Region wykorzystujący potencjał endogeniczny do rozwoju inteligentnej gospodarki, oparty na kreatywności i przedsiębiorczości mieszkańców.

Cel operacyjny 1: Zaawansowana gospodarka wiedzy i innowacji

Cel operacyjny 2: Nowoczesny kapitał ludzki i rynek pracy

Cel operacyjny 3: Zintegrowane środowisko przedsiębiorczości dla rozwoju gospodarki

Filar 2. Spójność społeczna

Cel strategiczny: Aktywne społeczeństwo obywatelskie, z dobrym dostępem do usług publicznych, sprzyjające włączeniu społecznemu grup wykluczonych

Cel operacyjny 4: Wysoki poziom kapitału społecznego i silne społeczeństwo obywatelskie

Cel operacyjny 5: Wysoki standard i dostęp do usług publicznych

Cel operacyjny 6: Reintegracja społeczna grup wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym

Filar 3. Spójność przestrzenna

Cel strategiczny: Zrównoważony rozwój przestrzenny regionu z silnie powiązanymi systemem osadniczym, z nowoczesną infrastrukturą i racjonalnie wykorzystywanymi zasobami środowiska przyrodniczego

Cel operacyjny 7: Wysoka jakość i dostępność infrastruktury transportowej i technicznej

Cel operacyjny 8: Wysoka jakość środowiska przyrodniczego

Cel operacyjny 9: Zrównoważony system osadniczy

POLITYKA TERYTORIALNA – FUNKCJONALNA

1. Obszary miejskie i wiejskie

1.1 Obszary miejskie

Cel strategiczny: Obszary miejskie zapewniające mieszkańcom wysoki poziom życia, wykorzystujące przewagę konkurencyjne do dynamicznego wzrostu gospodarczego oraz adaptujące się do zmian demograficznych i klimatycznych

1.2 Obszary wiejskie

Cel strategiczny: Atrakcyjne osadniczo obszary wiejskie, wykorzystujące potencjały wewnętrzne do rozwoju wielofunkcyjnego

2. Obszary funkcjonalne

2.1 Łódzki Obszar Metropolitalny

Cel strategiczny: Spójny, dynamiczny i konkurencyjny obszar rozwoju funkcji metropolitalnych, współtworzący krajowy system metropolii oraz wpisujący się w proces rozwoju bipolarnego układu metropolitalnego Łódź – Warszawa

2.2 Zagłębie górniczo – energetyczne Bełchatów – Szczerców - Złoczew

Cel strategiczny: Obszar rozwoju nowoczesnej gospodarki energetycznej tworzącej i wykorzystującej innowacyjne i przyjazne środowisku technologie

2.3 Zagłębie ceramiczno – budowlane Opoczno – Tomaszów Mazowiecki

Cel strategiczny: Obszar nowoczesnego przemysłu materiałów budowlanych, opartego na zasobach surowcowych i wykorzystującego innowacyjne technologie oraz kreatywne rozwiązania w zakresie projektowania i wzornictwa

2.4 Obszar rozwoju intensywnego rolnictwa

Cel strategiczny: Obszar rozwoju konkurencyjnego, produktywnego rolnictwa oraz nowoczesnego przetwórstwa rolno – spożywczego, opartego na tradycjach przedsiębiorczych oraz strukturach sieciowych powiązanych z sektorem naukowo – badawczym

2.5 Obszary turystyczne Dolin Rzecznych Pilicy, Warty i Bzury

Cel strategiczny: Obszary rozwoju turystyki uzdrowiskowej, konferencyjnej, sportowej i aktywnej, o znaczeniu ponadlokalnym, wykorzystujące endogeniczne potencjały środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego.

7. Oczekiwane efekty Lokalnego Planu Rozwoju

Realizacja Lokalnego Planu Rozwoju Gminy Zelów na lata 2014-2020 **przyniesie określone efekty, takie jak:**

- liczba utworzonych nowych miejsc pracy,
- wzrost ilości terenów wyposażonych w infrastrukturę techniczną,
- zwiększenie liczby turystów odwiedzających gminę,
- wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców,
- wzrost konkurencyjności regionu,
- spadek bezrobocia,
- poprawa jakości dróg poprzez ich modernizację,
- poprawa jakości środowiska naturalnego, zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery,
- wzrost bezpieczeństwa publicznego,
- poprawa bazy edukacyjnej dla uczniów w związku z modernizacją obiektów szkolnych,
- zwiększenie dostępności bazy turystyczno-rekreacyjnej,
- dalszy rozwój instrumentów wspierania rozwoju przedsiębiorczości przez Fundację Rozwoju Gminy Zelów,

- realizacja zadań z zakresu Partnerstwa Publiczno – Prywatnego

Oczekiwane efekty zostaną osiągnięte, poprzez realizację zadań inwestycyjnych określonych dla poszczególnych obszarów rozwojowych. Dla każdego zadania inwestycyjnego w studium wykonalności zostaną obliczone wskaźniki osiągnięć.

Każde zadanie inwestycyjne będzie podlegać kontroli i ocenie. Stopień realizacji poszczególnych działań zostanie określony przy pomocy wskaźników produktu, rezultatu i oddziaływania. Poniżej zestawiono proponowane rodzaje wskaźników dla różnych rodzajów zadań oraz sposób ich pomiaru.

Wskaźniki produktu - odnoszące się do działalności. Liczone są w jednostkach materialnych lub monetarnych.

Wskaźniki rezultatu - odpowiadające bezpośrednim natychmiastowym efektom wynikającym z programu. Dostarczają one informacji o zmianach np. zachowania, pojemności lub wykonania, dotyczących bezpośrednich beneficjentów. Takie wskaźniki mogą przybierać formę wskaźników materialnych (liczba skutecznie przeszkolonych, liczba wypadków drogowych, itp.) lub finansowych (zwiększenie się środków finansowych sektora prywatnego, zmniejszenie kosztów transportu).

Wskaźniki oddziaływania - odnoszące się do konsekwencji danego projektu wykraczające poza natychmiastowe efekty dla bezpośrednich beneficjentów (np. wpływ projektu na sytuację społeczno-gospodarczą w pewnym okresie od zakończenia jego realizacji- wskaźnik urbanizacji).

WSKAŹNIK PRODUKTÓW	jednostka
Długość wybudowanej drogi	km
Długość wybudowanych/zmodernizowanych chodników	km
Długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej i wodociągowej	km
Ilość wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków	szt.
Ilość wybudowanej sieci gazowej	km
Liczba wybudowanych obiektów infrastruktury z uwagi na ochronę środowiska	szt.
Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła	szt.
Długość zmodernizowanej sieci kanalizacji deszczowej	km
Liczba wybudowanych/zmodernizowanych plac zabaw	szt.

Liczba obiektów poddanych termomodernizacji	szt.
Liczba zmodernizowanych obiektów oświatowych	szt.
Liczba zmodernizowanych obiektów kulturalnych	szt.
Liczba wybudowanych obiektów sportowych	szt.

WSKAŹNIK REZULTATÓW	jednostka
Liczba zlikwidowanych źródeł niskiej emisji	szt.
Liczba budynków podłączonych do sieci ciepłowniczej	szt.
Liczba gospodarstw domowych/budynków podłączonych do sieci wodociągowej	szt.
Liczba osób korzystających z sieci wodociągowej/kanalizacyjnej	szt.
Relacja liczby budynków podłączonych do sieci wodociągowej/sieci kanalizacyjnej do wszystkich budynków w mieście/gminie	%
Przepustowość sieci kanalizacyjnej	m ³ /dobę
Poziom wskaźników fizykochemicznych uzdatnionej wody	mg/dm ³
Liczba gospodarstw domowych obsługiwanych przez oczyszczalnię ścieków	szt.
Ilość oczyszczonych ścieków	szt.
Poziom wskaźników fizykochemicznych oczyszczonych ścieków	mg/dm ³
Liczba gospodarstw domowych objętych programem selektywnej zbiórki odpadów	szt.
Ilość odpadów poddawanych segregacji	t/rok
Liczba nowo pozyskanych inwestorów	szt.
Liczba utworzonych zajęć pozalekcyjnych	szt.

Suma tych wskaźników będzie podstawą do określenia uzyskanego potencjału cywilizacyjnego przez gminę Zelów w wyniku realizacji „Lokalnego Planu Rozwoju Gminy Zelów na lata 2014-2020”. Wskaźniki te będą podstawą do monitoringu i ewaluacji Lokalnego Planu Rozwoju na koniec co drugiego roku kalendarzowego czyli 2016, 2018 i do oceny całego LPR na koniec 2020 roku.

8. Wykaz Przedsięwzięć 2014 - 2022

Wykaz Przedsięwzięć na lata 2014-2020 zawiera zestawienie inwestycji odnoszących się do wszystkich aspektów funkcjonowania gminy. Realizacja tych działań przewidywana jest przez gminę Zelów oraz jej jednostki organizacyjne.

Punktem wyjścia do sporządzenia Wykazu Przedsięwzięć jest Wieloletni Plan Finansowy oraz budżet gminy.

Zadania przedstawiono w ujęciu rzeczowym oraz finansowym. Wysokość nakładów w kolejnych latach przyjęto na podstawie danych z rozstrzygniętych już przetargów lub kosztorysów inwestorskich. W wielu przypadkach wielkości prognozowanych nakładów finansowych są jedynie wartościami szacunkowymi.

W zakresie realizacji opisanych poniżej przedsięwzięć stosowana będzie szeroko polityka poszukiwania dodatkowych źródeł finansowania inwestycji gminnych. Możliwości pokrywania wydatków z innych źródeł finansowania, wśród dostępnych funduszy do najważniejszych należą:

- Fundusze Strukturalne Unii Europejskie,
- PO Infrastruktura i Środowisko,
- PO Inteligentny Rozwój,
- PO Wiedza Edukacja Rozwój,
- PO Polska Cyfrowa,
- PO Polska Wschodnia,
- PO Pomoc Techniczna,
- Europejska Współpraca Terytorialna i Europejski Instrument Sąsiedztwa,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego,
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Bank Ochrony Środowiska,
- Bank Gospodarstwa Krajowego,

w istotny sposób zdecydowały o ujęciu proponowanych zadań do realizacji.

Wykaz Przedsięwzięć 2014 – 2022 (WP) został opracowany dla zadań planowanych przez gminę i jej jednostki organizacyjne w powiązaniu z szacowanymi możliwościami finansowymi wynikającymi z przygotowanych prognoz finansowych. Wykaz Przedsięwzięć przedstawia nakłady inwestycyjne na poszczególne projekty o wieloletnim horyzoncie czasowym. Zadania wchodzą w skład tego planu zgodnie z finansowymi możliwościami gminy. Podstawowym założeniem WP jest zintegrowanie go z Lokalnym Programem Rozwoju, którego to WP jest integralną i jednocześnie autonomiczną częścią.

Lokalny Plan Rozwoju Gminy Zelów na lata 2014 - 2020

Wdrożenie zapisów WP umożliwi gminie lepsze zarządzanie projektami inwestycyjnymi, co przyczynia się do pobudzania rozwoju gospodarczego oraz sprawniejszego i efektywniejszego zarządzania. Dokument ten zapewnia również ciągłą gotowość do rozpoczynania następnych zadań w przypadku pojawienia się dodatkowych możliwości finansowych lub braku możliwości realizacji któregoś z zadań z przyczyn innych niż finansowe. Ponadto WP pełni funkcję informacyjną o kierunkach inwestycji, planowanym terminie ich realizacji oraz kosztach.

Lokalny Plan Rozwoju Gminy Zelów na lata 2014 - 2020

Nazwa i cel	Łączne nakłady finansowe	Limit 2014	Limit 2015	Limit 2016	Limit 2017	Limit 2018	Limit 2019	Limit 2020
Wydatki na przedsięwzięcia ogółem	36 701 000,00	2 171 000,00	2 401 000,00	16 100 000,00	16 029 000,00	0,00	0,00	0,00
<i>Budowa wodociągu we wsiach Pszczółki, Wola Pszczółcka i Walewice – dostawa wody pitnej</i>	<i>1 790 000,00</i>	<i>610 000,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
<i>Rozbudowa systemów wodno – kanalizacyjnych w Zelowie i gminie Zelów – II etap</i>	<i>26 000 000,00</i>	<i>0,00</i>	<i>221 000,00</i>	<i>12 000 000,00</i>	<i>13 679 000,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
<i>Rozbudowa, przebudowa i termomodernizacja świetlicy wiejskiej w Poźdżenicach</i>	<i>571 000,00</i>	<i>141 000,00</i>	<i>430 000,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
<i>Wydatki na programy, projekty lub zadania związane z umowami partnerstwa publiczno- prywatnego</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
<i>Wydatki na programy, projekty lub zadania pozostałe</i>	<i>9 580 000,00</i>	<i>1 420 000,00</i>	<i>1 750 000,00</i>	<i>4 100 000,00</i>	<i>2 350 000,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>

Lokalny Plan Rozwoju Gminy Zelów na lata 2014 - 2020

<i>Gospodarka odpadami</i>	<i>4 500 000,00</i>	<i>1 300 000,00</i>	<i>1 600 000,00</i>	<i>1 600 000,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
<i>Budowa sali gimnastycznej przy SP Nr2 w Zelowie – poprawa sprawności fizycznej uczniów</i>	<i>5 080 000,00</i>	<i>80 000,00</i>	<i>150 000,00</i>	<i>2 500 000,00</i>	<i>2 350 000,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
<i>Modernizacja systemu sterowania stacji uzdatniania wody w Zelowie</i>	<i>80 000,00</i>	<i>40 000,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>

Źródło: opracowane na podstawie Załącznika nr 2 do Uchwały nr L/430/2014 Rady Miejskiej w Zelowie z dnia 23 października 2014 roku oraz Załącznika nr 2 do Uchwały nr V/20/2014 Rady Miejskiej w Zelowie z dnia 29 grudnia 2014 roku

9. Wieloletnia Prognoza Finansowa na lata 2014 – 2020

W oparciu o Ustawę z dnia 27 sierpnia 2009r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013r., poz. 885 z późn. zm.) Wieloletnia Prognoza Finansowa stanowi instrument wieloletniego planowania finansowego w jednostkach samorządu terytorialnego. WPF obejmuje prognozę m.in. takich parametrów budżetowych jednostki samorządu terytorialnego, jak:

- dochody bieżące oraz wydatki bieżące budżetu,
- dochody majątkowe oraz wydatki majątkowe budżetu,
- wynik budżetu wraz ze wskazaniem przeznaczenia nadwyżki albo sposobu sfinansowania deficytu,
- przychody i rozchody budżetu, z uwzględnieniem długu zaciągniętego oraz planowanego do zaciągnięcia.

Obligatoryjnym elementem WPF jest również kwota długu jednostki samorządu terytorialnego wraz ze wskazaniem sposobu sfinansowania jego spłaty, fakultatywnym zaś upoważnienie dla organu wykonawczego do zaciągania zobowiązań. WPF obejmuje okres roku budżetowego oraz co najmniej trzech kolejnych lat. Prognozę kwoty długu sporządza się na okres, na który zaciągnięto oraz planuje zaciągnąć się zobowiązania.

Prognoza finansowa na lata 2014 – 2020 gminy Zelów została opracowana w oparciu o przedstawiony plany dotacji, subwencji, udziału podatku dochodowego od osób fizycznych, dotacji wynikających z podpisanych umów na realizację zadań z udziałem środków pochodzących z funduszy europejskich. Przygotowując plan wydatków bieżących przyjęto wskaźnik inflacji. Szczególnej analizie zostały poddane wydatki statutowe gminy i jej jednostek, które zapewniają bieżące funkcjonowanie. Przychody w postaci kredytów i pożyczek, które gmina zaciąga są każdorazowo i szczegółowo analizowane, aby zapewnić płynność finansową i dotrzymać terminowej spłaty rat kredytów i pożyczek oraz zachować wskaźniki wynikające z ustawy o finansach publicznych.

Lokalny Plan Rozwoju Gminy Zelów na lata 2014 - 2020

Wyszczególnienie	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Dochody ogółem:	46 260 498,87	44 756 090,98	57 751 800,00	60 776 271,05	50 483 500,00	49 030 000,00	50 370 400,00
- dochody bieżące:	43 384 526,75	43 248 235,78	44 931 800,00	45 263 271,05	46 983 500,00	46 530 000,00	47 870 400,00
- dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych	6 557 957,00	7 281 813,00	7 100 000,00	7 200 000,00	7 250 000,00	7 300 000,00	7 350 000,00
- dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych	133 121,85	120 000,00	77 000,00	80 000,00	85 000,00	87 000,00	90 000,00
- podatki i opłaty	8 222 115,77	8 153 600,00	8 600 000,00	8 700 000,00	9 000 000,00	9 300 000,00	9 500 000,00
- z subwencji ogólnej	16 918 293,00	17 447 949,00	17 300 000,00	17 500 000,00	17 700 000,00	17 900 000,00	18 100 000,00
- z tytułu dotacji i środków przeznaczonych na cele bieżące	9 548 551,23	8 636 691,66	8 200 000,00	8 300 000,00	8 400 000,00	8 500 000,00	8 600 000,00
- dochody majątkowe:	2 875 972,12	1 507 855,20	12 820 000,00	15 513 000,00	3 500 000,00	2 500 000,00	2 500 000,00
- ze sprzedaży majątku	916 162,05	900 000,00	800 000,00	800 000,00	800 000,00	310 000,00	300 000,00

Lokalny Plan Rozwoju Gminy Zelów na lata 2014 - 2020

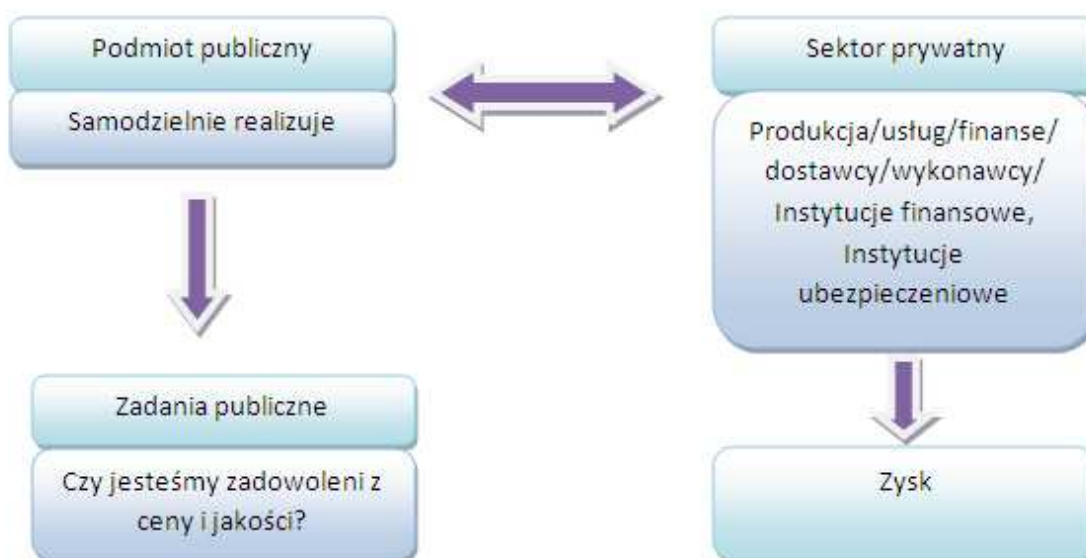
- z tytułu dotacji oraz środków przeznaczonych na inwestycje	1 949 441,27	599 855,20	10 120 000,00	13 600 000,00	0,00	0,00	0,00
Wydatki ogółem:	43 107 054,54	48 269 179,57	56 356 801,16	58 699 815,05	48 355 544,00	46 902 044,00	48 250 013,00
-wydatki bieżące:	38 889 222,66	42 609 212,12	41 806 444,16	42 670 091,0	42 188 892,00	42 981 984,00	43 941 573,00
- z tytułu poręczeń i gwarancji							
- na spłatę przejętych zobowiązań samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej							
- wydatki na obsługę długu	751 630,83	650 000,00	700 000,00	558 475,88	403 548,00	400 140,00	341 560,00
-wydatki majątkowe:	4 217 831,88	5 659 967,45	14 550 357,00	16 029 724,00	6 166 652,00	3 920 060,00	4 308 440,00
WYNIK BUDŻETU	3 153 444,33	-3 513 088,59	1 394 998,84	2 076 456,00	2 127 956,00	2 127 956,00	2 120 387,00

10. Partnerstwo Publiczno – Prywatne

Przy realizacji zadań objętych Lokalnym Planem Rozwoju powinno być wykorzystywane partnerstwo publiczno-privatne (PPP). Jest to forma współpracy podmiotów publicznych i prywatnych w celu realizacji zadań publicznych przez podmioty prywatne lub z ich udziałem. Partnerstwo oznacza taką relację, której istotą jest podział ryzyka według zasady, że każdy z partnerów robi to, co potrafi zrobić najlepiej.

Rysunek 6. Partnerstwo publiczno – Prywatne PPP (ogólne założenia)

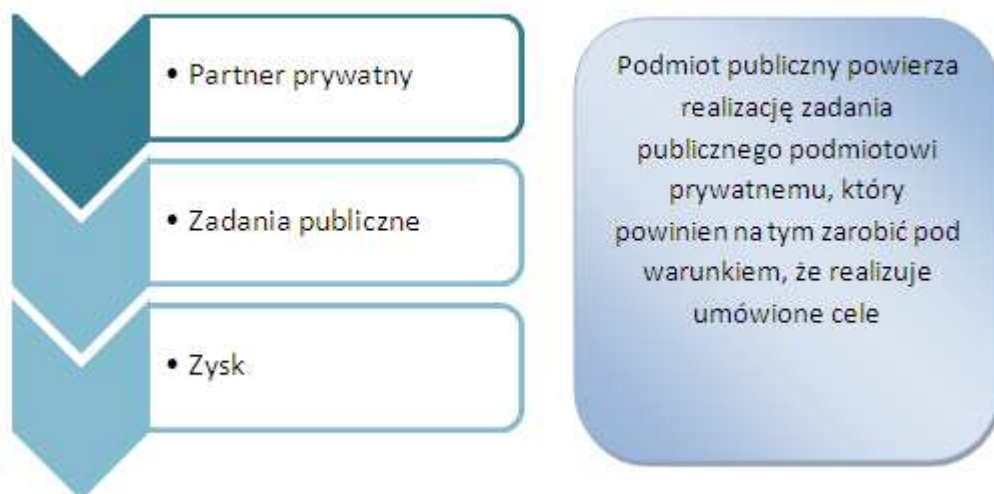

Powyższy schemat obrazuje klasyczne powiązanie pomiędzy podmiotem publicznym, a sektorem prywatnym. Gmina, jako podmiot publiczny może część swoich projektów, wynikających z Lokalnego Planu Rozwoju, realizować właśnie w ramach PPP. Jest to rozwiązanie umożliwiające przekazywanie do realizacji już na poziomie opracowywania dokumentacji technicznej zadań inwestycyjnych do realizacji partnerowi prywatnemu, przy zachowaniu oczywiście gwarancji realizacji przez nich oczekiwanych przez gminę zadań publicznych.

Partnerstwo publiczno-privatne należy traktować, jako przełożenie zadań publicznych do sektora prywatnego, który powinien osiągnąć zysk. Ilustruje to poniższy schemat.

Rysunek 7. Partnerstwo publiczno – Prywatne PPP (przepływ środków)

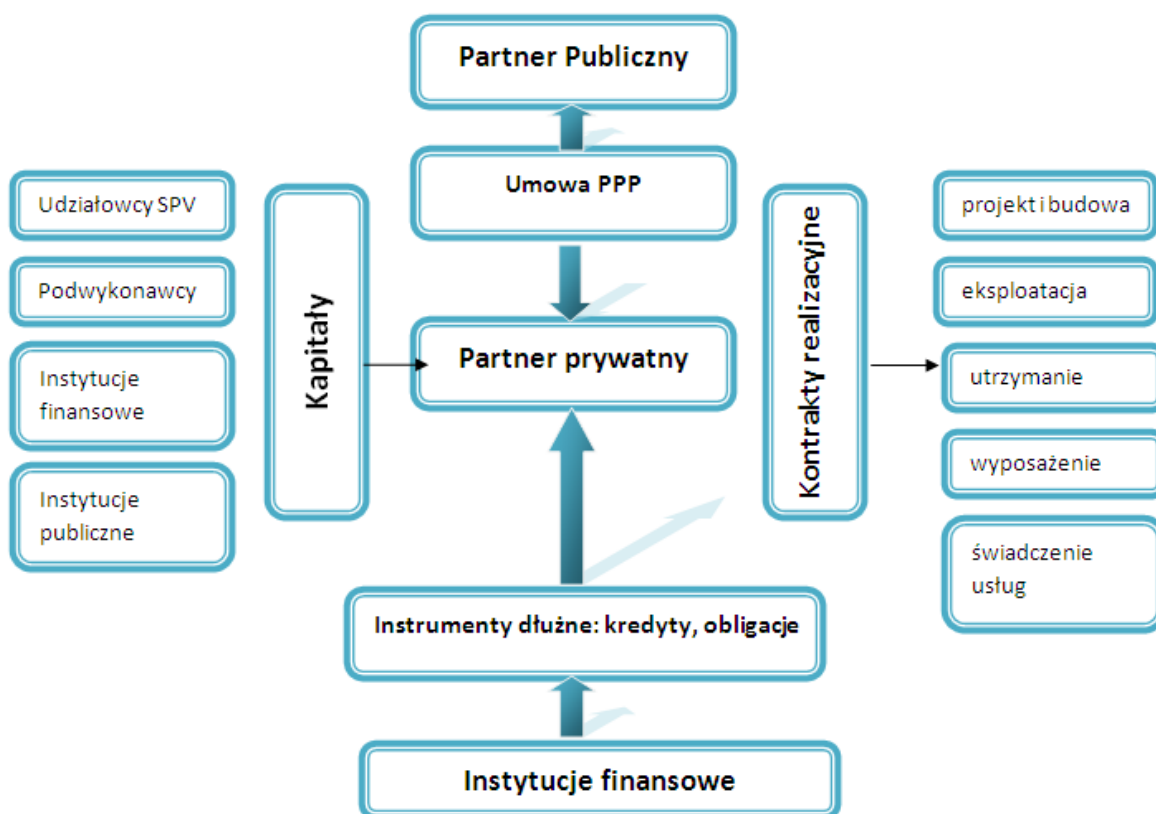

Osiągnięcie zysku przy realizacji zadania publicznego nie jest naganne pod warunkiem oczywiście, iż podmiot prywatny zrealizował założone cele publiczne.

Modelowe rozwiązania PPP prezentuje schemat zamieszczony niżej. Pokazuje on pełny zakres relacji pomiędzy partnerem publicznym, a partnerem prywatnym przy wykorzystaniu określonego zadania publicznego.

Rysunek 8. Model PPP – kompleksowe podejście

W partnerstwie publiczno- prywatnym podział zadań jest następujący:

PARTNER PUBLICZNY:

- zamawia wykonanie zadania publicznego,
- zapewnia warunki realizacji kontraktu,
- określa jak powinien być osiągnięty efekt społeczno-ekonomiczny,
- przygotowuje inwestycję, współorganizuje finansowanie wspomagające.

Realizator zajmuje się: planowaniem, monitorowaniem wykonania zadania i zarządzaniem kontraktem.

PARTNER PRYWATNY:

- wykonuje zadania publiczne,
- przejmuje odpowiedzialność za: projektowanie, organizowanie, budowę, utrzymanie, eksploatację.
- organizuje finansowanie projektu,
- świadczy usługi na z góry określonymi i akceptowanym społecznie poziomie.

Realizator zadania publicznego odpowiedzialny jest za wykonanie kontraktu. Przed podjęciem decyzji o wykorzystaniu PPP przez Gminę Zelów należy udzielić sobie odpowiedzi na następujące pytania:

- Jak duże są nasze potrzeby inwestycyjne, społeczne i prorozwojowe?
- Czy te potrzeby będą rosły?
- Czy zadowoleni jesteśmy z jakości dotychczasowych usług publicznych?
- Czy oczekiwania odbiorców będą jeszcze większe?
- Czy mam wystarczająco kapitału publicznego?
- Czy potrafimy efektywnie zarządzać projektami inwestycyjnymi?
- Czy nie lepiej części zadań inwestycyjnych realizować w ramach PPP?
- Czy przyda nam się doświadczenie sektora prywatnego?

Odpowiedź na większość pytań jest oczywista. Korzyści dla GMINY ZELÓW z tego tytułu są ewidentne:

- ✓ optymalizacja kosztów inwestycji i eksploatacji,
- ✓ możliwość pozyskania środków finansowych z sektora prywatnego,
- ✓ przejrzystość,
- ✓ konkurencja,
- ✓ promocja przedsiębiorczości połączona z tworzeniem nowych miejsc pracy,
- ✓ stworzenie nowych możliwości dla kapitału prywatnego,

- ✓ uruchomienie „zasady dźwigni” w ramach zsynchronizowanych działań PPP z Funduszem Rozwoju Miasta Żelów i prowadzonymi przez Fundację Rozwoju Gminy Żelów instrumentami wspierania rozwoju lokalnego.

11. System wdrażania Lokalnego Planu Rozwoju i Wieloletniego Planu Inwestycyjnego

System wdrażania zapisów Lokalnego Planu Rozwoju na lata 2014 - 2020 stanowi niezbędny element realizacji zapisów dokumentu. Realizacja programu jest bowiem uzależniona od pozyskania środków finansowych z funduszy zewnętrznych, krajowych oraz zagranicznych, w tym UE i EOG.

Lokalny Plan Rozwoju jest niezbędnym dokumentem do pozyskiwania funduszy strukturalnych, jednak samo posiadanie tego dokumentu nie daje gwarancji sukcesu. Aby Plan ten mógł przynieść oczekiwane efekty konieczne jest jego sukcesywne wdrażanie i realizacja. Właściwe wdrażanie LPR wymaga skumulowania działań wszystkich jednostek zaangażowanych w jego wdrożenie i realizację.

Głównym podmiotem odpowiedzialnym za realizację zapisów dokumentu jest Urząd Miejski w Żelowie.

System wdrażania „Lokalnego Planu Rozwoju” obejmować winien następujące kroki:

KROKI	OPIS	OKRES REALIZACJI
KROK 1	Podjęcie uchwały przez Radę Miejską o przyjęciu do realizacji „Lokalnego Planu Rozwoju”	Zgodnie z programem obrad Rady Miejskiej oraz obowiązującymi w urzędzie procedurami.
KROK 2	Opracowanie ramowego planu działania	W ciągu 2 miesięcy po przyjęciu dokumentu przez Radę Miejską, na dany rok. Kolejne harmonogramy opracowywane będą, co roku do końca lutego każdego roku.
KROK 3	Opracowywanie dokumentacji technicznej dla projektów wpisanych do Lokalnego Planu	Sukcesywnie zgodnie z harmonogramem

KROKI	OPIS	OKRES REALIZACJI
	Rozwoju, kosztorysów, uzyskiwanie wszelkich pozwoleń.	prac.
KROK 4	Opracowanie studiów wykonalności i wniosków aplikacyjnych dla zadań inwestycyjnych wpisanych do LPR oraz niezbędnych załączników.	Sukcesywnie zgodnie z ogłoszeniami naborów wniosków.
KROK 5	Realizacja zadań inwestycyjnych i społecznych wpisanych do LPR zgodnie z harmonogramem.	Sukcesywnie, zgodnie z harmonogramem.
KROK 6	Monitoring i ewaluacja Lokalnego Planu Rozwoju, zgodnie z harmonogramami.	Sukcesywne zbieranie informacji o stanie realizowanych zadań. Co dwa lata, czyli na koniec co drugiego roku kalendarzowego, należy przedstawić raport z monitoringu i ewaluacji. Pierwsza ocena zostanie dokonana na koniec 2016 r., a kolejne na koniec 2018, 2020 oraz po zakończeniu realizacji Lokalnego Planu Rozwoju.
KROK 7	Pomiar efektywności Lokalnego Planu Rozwoju, zgodnie ze wskaźnikami określonymi w rozdziale V „Oczekiwane efekty Lokalnego Planu Rozwoju”.	Na bieżąco.
KROK 8	Uzupełnianie i rozszerzanie Lokalnego Planu Rozwoju o nowe zadania zgłaszane przez instytucje, organizacje i firmy działające na obszarze objętym Lokalnym Planem Rozwoju, w tym także o zadania miasta.	Co roku, do końca lutego należy ogłosić rozpoczęcie prac dotyczących aktualizacji LPR. Beneficjenci zainteresowani uaktualnieniem swoich zadań w ciągu miesiąca składają nowe wnioski o umieszczenie zadania u koordynatora lub zespołu ds. wdrażania LPR Koordynator lub zespół ds. realizowania LPR

KROKI	OPIS	OKRES REALIZACJI
		aktualizują dokument, usuwając z niego zadania zrealizowane, przesuwają w czasie zadania, które nie zostały zrealizowane zgodnie z zapisami LPR, dopisują nowe zadania, zarówno miasta i gminy jak i innych beneficjentów. Aktualizują zapisy o aktualnej sytuacji społeczno – gospodarczej miasta. Aktualizują zapisy dotyczące sytuacji finansowej miasta i gminy. Przekazują LPR Radzie Miejskiej w celu uchwalenia aktualizacji dokumentu.
KROK 9	Public Relations LPR w całym okresie jego realizacji.	Na bieżąco w czasie realizowania LPR.

12.Sposoby monitorowania i oceny Lokalnego Planu Rozwoju

12.1. System monitorowania

Monitorowanie projektu stanowi integralną część codziennego zarządzania. Jego celem jest dostarczenie informacji, na podstawie której osoby zarządzające projektem mogą wskazać na problemy związane z wdrażaniem projektu oraz je rozwiązać, jak również ocenić postęp w stosunku do pierwotnych planów.

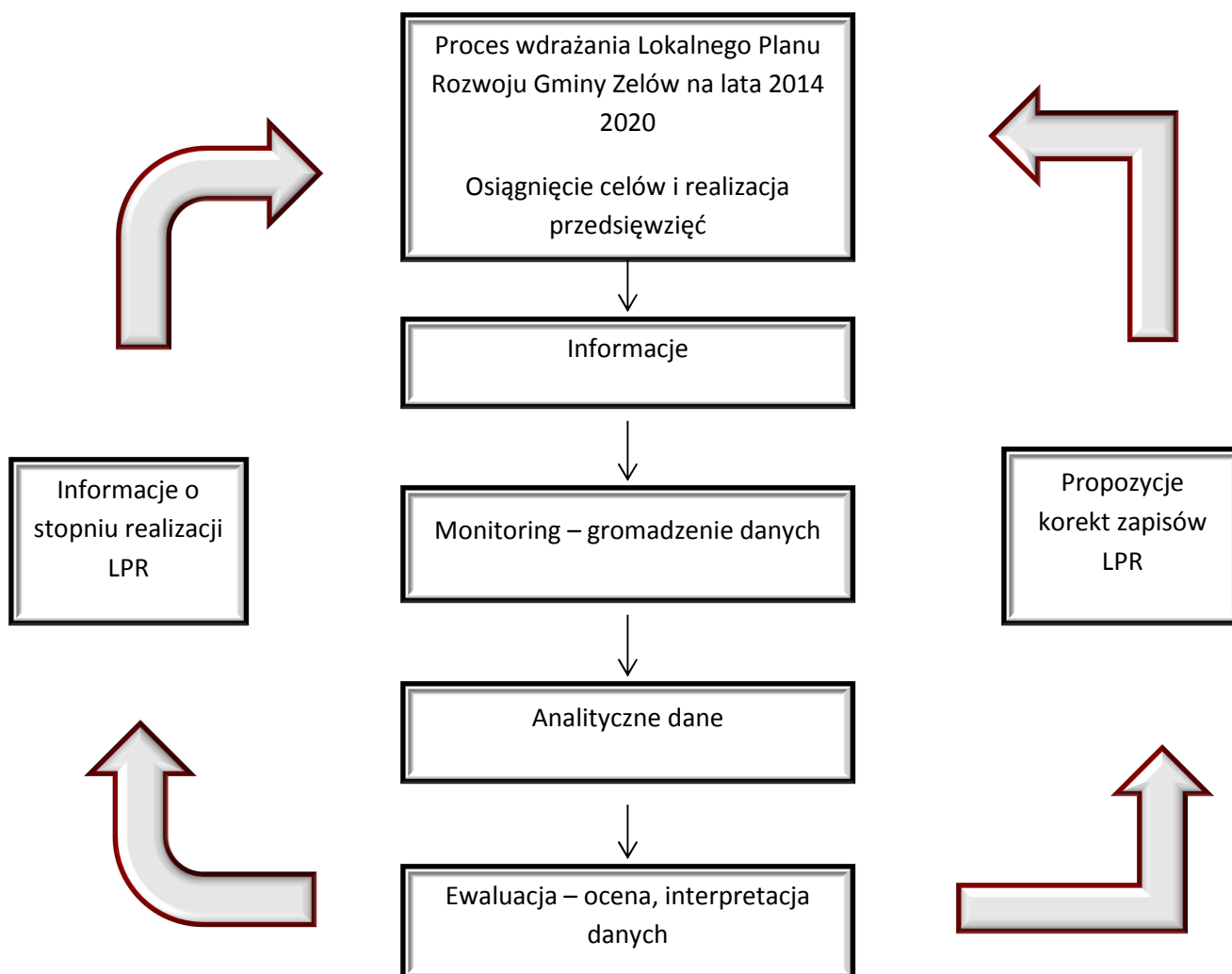
Monitorowanie pokazuje osobom realizującym Lokalny Plan Rozwoju wiarygodne, rzetelne informacje o stanie zaawansowania prac, postępach, uchybieniach w realizacji zadań, zmianie zakresu zadań czy też o zaniechaniu realizacji zadania wraz z przyczynami i uzasadnieniem takiego stanu rzeczy.

Osoby monitorujące Lokalny Plan Rozwoju muszą znać odpowiedź na następujące pytania:

1. Które zadania za rok poprzedni zostały zrealizowane zgodnie z harmonogramem?
2. Które zadania za rok poprzedni nie zostały zrealizowane, wraz z podaniem przyczyn opóźnienia realizacji bądź przyczynami nie rozpoczęcia realizacji?
3. Czy istnieją nowe zadania do umieszczenia w Lokalnym Planie Rozwoju?
4. Czy są ewentualne zmiany w realizacji zadań przewidzianych do realizacji w późniejszym okresie?

Rysunek 9. Schemat procesu wdrażania LPR

Źródło: opracowanie własne

Osoby odpowiedzialne za monitorowanie procesu realizacji Lokalnego Planu Rozwoju muszą mieć na uwadze fakt, iż proces monitorowania jest procesem ciągłym, i ważnym we wdrażaniu założeń. Przerwanie procesu monitorowania jest stanem niebezpiecznym. Skutkować może dużymi opóźnieniami w realizacji poszczególnych zadań, a nawet poważnie zagrozić realizacji całego planu.

Plan i charakterystyka systemu monitorowania obejmują pięć głównych etapów:

- ETAP 1 – Analiza celów projektu.
- ETAP 2 – Przegląd procedur wdrażania.
- ETAP 3 – Przegląd wskaźników produktów i rezultatów.
- ETAP 4 – Zaprojektowanie formatu raportów.
- ETAP 5 – Przygotowanie planu wdrażania systemu monitorowania.

W odniesieniu do „Lokalnego Planu Rozwoju” te pięć etapów w procesie monitoringu to:

1. Analiza celów projektu: monitorowanie w całym okresie realizacji LPR, czy cele określone w strategii są osiągane poprzez realizację poszczególnych projektów objętych planem, oraz czy cele realizowane przez LOKALNY PLAN ROZWOJU są nadal aktualne.
2. Przegląd procedur wdrażania: dotyczy będzie harmonogramu realizacji IX etapów systemu wdrażania LPR. Zasadniczo ten „etap” służy dopasowaniu potrzeb informacyjnych do roli podejmowania decyzji przez instytucję zarządzającą planem rozwoju lokalnego.
3. Przegląd wskaźników: dotyczy właściwego doboru wskaźników produktu i rezultatu dla poszczególnych projektów przygotowywanych przez beneficjentów końcowych na realizację zadań objętych planem rozwoju lokalnego. Wskaźniki te muszą być zgodne z wytycznymi funduszy strukturalnych, jeżeli będą współfinansować dany projekt.
4. Zaprojektowanie formy raportu: raporty z realizacji poszczególnych projektów będą składane w standardowej formie przez beneficjentów końcowych zespołowi lub koordynatorowi ds. wdrażania Lokalnego Planu Rozwoju. Monitorowania nie można uznać bowiem za pomyślne tylko dlatego, że zostały zebrane wymagane informacje. Zebrane informacje muszą zostać przekazane w odpowiedniej formie, odpowiedniej osobie i w odpowiednim czasie.

Konieczne jest zatem stworzenie odpowiedniej formy raportu z realizacji zadania, aby każdy z beneficjentów przekazał informację o swoim zadaniu w tej samej formie. Ułatwi to znacznie monitorowanie zadań. Warto podkreślić fakt, iż tylko w takiej sytuacji można podjąć techniczną i właściwą decyzję, by zająć się problemem i zapewnić, że projekt „wróci na właściwy tor realizacji”, albo upewnić się, iż jest realizowany prawidłowo. Raporty powinny być składane wg następującego wzoru matrycy logicznej:

Raport z realizacji projektu:

<i>Tytuł projektu</i>	<i>Nr zadania w LPR</i>	<i>Termin realizacji projektu</i>	<i>Nazwa instytucji wdrażającej projekt</i>	<i>Kierownik projektu / stanowisko w instytucji wdrażającej / tel.</i>
<i>Fundusz /priorytet /działanie</i>	<i>Cele projektu</i>	<i>Produkty</i>	<i>Rezultaty</i>	<i>Opis projektu</i>
<i>Finansowanie projektu</i>	<i>Informacje o postępach w realizacji zadania:</i>			
- wkład własny	<i>Napotkane problemy</i>	<i>Przyczyny</i>	<i>Uzasadnienie</i>	<i>Propozycja rozwiązania problemu [ów]</i>
.....				
- dotacja z RPO				
.....				
- inne				
.....				

Osoba do kontaktu	
Tel.	

5.Przygotowanie planu wdrażania systemu monitorowania: równolegle realizowane z harmonogramem systemu wdrażania LPR.

12.2. Ewaluacja Lokalnego Planu Rozwoju

Ewaluacja to systematyczne badanie wartości albo cech konkretnego planu działania, w tym także Lokalnego Planu Rozwoju z punktu widzenia przyjętych kryteriów, w celu jego usprawnienia, rozwoju lub lepszego zrozumienia. Ewaluacja to także umiejętność zbierania i analizowania wszelkich informacji, danych, aby móc odpowiedzieć na pytanie – czy zostały osiągnięte zamierzone cele zakładane przez Lokalny Plan Rozwoju .²

Ewaluacja Lokalnego Planu Rozwoju obejmować powinna ocenę okresową odpowiedzialności, efektywności, skuteczności, wpływu, realności ekonomicznej i finansowej oraz trwałości planu w kontekście jego ustalonych celów.

Zasadniczym celem ewaluacji jest przegląd osiągnięć Lokalnego Planu Rozwoju w stosunku do planowanych oczekiwań oraz wykorzystanie doświadczeń płynących z realizacji planu w przyszłości. Przy dokonywaniu ewaluacji korzysta się z rutynowych raportów przygotowanych w trakcie wdrażania Lokalnego Planu Rozwoju, których wzór dla poszczególnych projektów podany został w podrozdziale 11.1.

Etapy procesu ewaluacji:

1. Określenie przedmiotu ewaluacji, a więc odpowiedź na pytanie, co będzie podlegało ewaluacji. W przypadku Lokalnego Planu Rozwoju ewaluacji podlegają zadania wpisane do Lokalnego Planu Rozwoju.
2. Postawienie pytań kluczowych – pytań, na które ewaluator powinien znać odpowiedź.

² www.wikipedia.pl

3. Ustalenie, jakie zagadnienia należy przeanalizować w celu udzielenia odpowiedzi na pytania ewaluatora.
4. Zidentyfikowanie źródeł potrzebnych informacji – np. dobór próby przy badaniu ankietowym, gdzie znaleźć konieczne dokumenty, źródła GUS, PUP, itp.
5. Wybranie metod pracy – badanie ankietowe, wywiady, obserwacja, analiza dokumentów źródłowych.
6. Opracowanie narzędzi – formularze ankiet, wytyczne do wywiadów, raportów ze zrealizowanych zadań.
7. Przygotowanie harmonogramu ewaluacji oraz narzędzi monitoringu (sprawdzenie czy otrzymujemy potrzebne informacje)³.

Ewaluacja to stałe, cykliczne zbieranie informacji. Bardzo ważne jest to, aby na etapie planowania, a więc na etapie opracowanie Lokalnego Planu Rozwoju określić jak będzie wyglądała ewaluacja zadań wpisanych do Lokalnego Planu Rozwoju– już na etapie planowania powinniśmy określić jak będzie wyglądać ewaluacja naszych działań:

- cele ewaluacji,
- sposoby zbierania informacji,
- terminy cząstkowe,
- odbiorcy ewaluacji.

Dużą zaletą ewaluacji jest jej systematyczność. Pozwala to na systematyczne zbieranie informacji, a co za tym idzie ewaluacja umożliwi na każdym etapie planowania, realizacji ulepszenie podejmowanych działań, pozwala na wykrycie, w zasadzie na każdym etapie realizacji na wykrycie najmniejszych uchybień. Dzięki temu można zniwelować ryzyko, a co za tym idzie pozwoli na uniknięcie nadmiernych kosztów związanych z nieprawidłowym realizowaniem zadań.

³ Stanisław Ubermanowicz, 2005, [Ewaluacja splotowa InfoKultury. Skala dwuważonych, ocen](#), Poznań Wydawnictwo Naukowe UAM, ISBN 83-232-1608-8. Katarzyna Goleman, *EWALUŁO...*, "CZUWAJ", 5/2003

Do ewaluatora należy przede wszystkim kierowanie się obiektywizmem w procesie ewaluacji. Brak obiektywizmu, zachowania dokładności i precyzji w ocenie, powoduje, że działania ewaluacyjne stają się nieprecyzyjne, konsekwencją jest ich nieprzydatność.

W procesie ewaluacji bardzo ważne jest zbieranie informacji. Jednak nie każda informacja jest przydatna w procesie ewaluacji. Dlatego też aby uniknąć zbierania niepotrzebnych informacji, już na etapie tworzenia Lokalnego Planu Rozwoju ewaluator powinien jasno sprecyzować, jakie informacje są mu potrzebne do ewaluacji.

Warto, przy zbieraniu informacji do ewaluacji usystematyzować informację, precyzyjnie określić, co jest ewaluatorowi potrzebne. W rozdziale 11.1. została przedstawiona propozycja raportu z realizacji zadania.

Ważną kwestią, która wywiera wpływ na każdą ewaluację jest wybór kryteriów. Komisja Europejska stosuje następujące kryteria:

1. Odpowiedniość – odpowiedniość celów Lokalnego Planu Rozwoju i poszczególnych projektów realizowanych w jego ramach dla problemów, jakie lokalny Plan Rozwoju miał rozwiązać, jak również dla środowiska fizycznego i środowiska polityk, w ramach, których funkcjonuje.
2. Przygotowanie Lokalnego Planu Rozwoju – logika i kompletność procesu planowania Lokalnego Planu Rozwoju oraz wewnętrzna logika i spójność planu.
3. Efektywność – koszty, szybkość i efektywność zarządzania, przy wykorzystaniu których wkład i działania zostały przekształcone w wyniki oraz jakość osiągniętych wyników.
4. Skuteczność – ocena wkładu osiągniętego dzięki wynikom w stosunku do osiągnięcia celów planu, oraz tego, jaki wpływ miały założenia na osiągnięcia planu.
5. Wpływ – skutek, jaki wywiera planu w szerszym środowisku, oraz jego wkład w rozwój i podniesienie konkurencyjności miasta.

6. Trwałość – prawdopodobieństwo, że strumień korzyści wynikających z planu będzie „płynął” nadal, szczególnie kontynuacja działań w ramach planu i osiągnięcie wyników, ze szczególnym uwzględnieniem czynników rozwojowych wsparcia ze strony polityki, czynników ekonomicznych i finansowych aspektów społeczno-kulturowych, płci. Odpowiedniość technologii i zdolności instytucjonalnych.

W ramach ewaluacji dokonywana będzie ocena raportów, składanych przez beneficjentów końcowych po zakończeniu realizacji poszczególnych zadań. Natomiast okresowe oceny Lokalnego Planu Rozwoju dokonywane będą zgodnie z systemem wdrażania Lokalnego Planu Rozwoju i monitoringiem co dwa lata, czyli na koniec co drugiego roku kalendarzowego.

Pierwsza ocena zostanie dokonana na koniec 2016 r., a kolejne na koniec 2018 oraz 2020 roku.

13. Marketing terytorialny

Konkurencja gmin powoduje, że istnieje rynek, gdzie przedkładana jest oferta specyficznych produktów gmin i innych gminnych ofert związanych m.in. z usługami, przestrzenią, nieruchomościami. Istnieją specyficzne segmenty tego rynku, gdzie oferowane są produkty w różnych klasach, gdyż zupełnie inny jest produkt gminy metropolitarnej, inny średniej wielkości, a zupełnie inny małej gminy.

Im większa gmina, tym jej produkt jest bardziej złożony, ściślej związany z lokalną synergią. Im gmina jest mniejsza tym będzie to prostsza strukturalnie oferta. Marketing gminy Zelów sprowadza się do tradycyjnej promocji poszczególnych jego zasobów jako czynników rozwoju pozwalających na uzyskanie przewagi konkurencyjnej w oparciu o zasoby materialne. Rozwój średnich gmin jest bardziej związany z ich materialnym charakterem i przyrodniczymi zasobami, korzyściami względnego położenia niż “dobrami klubowymi”. Te ostatnie zaś, jak już mówiliśmy, leżą w sferze intelektualnej i wytwarzają złożone układy gminne dysponujące infrastrukturą do rozwoju intelektualnego.

Jednak rynek gmin i ich produktów jest ułomny. Ułomność tego rynku jest jego obiektywną cechą i wynika przede wszystkim z immanentnej niedoskonałości informacji na tym rynku i małej liczby zawieranych transakcji, nietypowego charakteru transakcji kupna – sprzedaży produktów gminy,

przejawiającego się w rozerwaniu związku pomiędzy kosztami poniesionymi w związku z promocją a zwrotem poniesionych wydatków, czyli z korzyściami dla gminy (dla samej władzy czy też jej użytkowników). Cechą specyficzną tego rynku jest także skłonność inwestorów do opierania się w swoich ocenach o poglądy stereotypowe lub lansowane przez media.

U podstaw marketingu gminy leży koncepcja marketingu społecznego, która mniejszy nacisk kładzie na wymianę, większy zaś na zadowolenie klienta. W myśl tej koncepcji, „zadanie organizacji polega na określeniu potrzeb, wymagań i interesów rynków docelowych oraz dostarczeniu pożądanego zadowolenia w sposób bardziej efektywny i wydajny niż konkurenci przy jednoczesnym zachowaniu lub podniesieniu dobrobytu konsumenta i społeczeństwa” orientacja na klientów oznacza, że pragnąc pozyskać i utrzymać klientów przy sobie systematycznie dokonuje identyfikacji i prognozowania ich potrzeb. Ponadto kształtuje te potrzeby zgodnie z własnymi interesami. Dążenia do poszerzenia zakresu pojęcia marketingu doprowadziły do objęcia nowych obszarów zainteresowań dla tej dziedziny aktywności, w tym również gospodarki lokalnej.

Stosując ujęcie marketingowe w gospodarce gminnej zakłada się, że gmina funkcjonuje w sposób zbliżony do prywatnej firmy. Wytwarza ono również określone produkty i usługi w celu zaspokojenia potrzeb konsumentów na rynku lokalnym i na rynkach zewnętrznych. Gmina funkcjonuje w warunkach konkurencji innych ośrodków, zabiegając o inwestorów i napływ kapitałów oraz poszukując nowych rynków zbytu dla wytworzonych dóbr.

Podejście rynkowe w zastosowaniu do jednostek terytorialnych szczebla lokalnego najczęściej nazywane jest marketingiem: gminnym, komunalnym, terytorialnym, lub urbanistycznym. Rozróżnia się jednak marketing gminy od marketingu komunalnego. Wg Szromnika „marketing gminy obejmuje marketing komunalny – a ten jest rozumiany jako celowa i systematyczna działalność administracji samorządowej, zmierzającej poprzez procesy wymiany i oddziaływania do rozpoznania, kształtowania i zaspakajania potrzeb oraz pragnień społeczności lokalnych. Przedmiotem marketingu komunalnego są więc specyficzne usługi administracji samorządowej i wyodrębnionych służb i instytucji” na rzecz społeczności lokalnej i podmiotów gospodarujących.

Zuziak (1995, s. 111), poszukując zastosowania koncepcji marketingu do strategii rewitalizacji obszarów śródmiejskich tak napisał na ten temat „Próby zastosowania podejść marketingowych do zarządzania gminą i planowania urbanistycznego zaowocowały w postaci dyscypliny określanej mianem marketingu gminy lub marketingu urbanistycznego.

Marketing urbanistyczny jest rynkowo zorientowaną filozofią zarządzania gminą, w myśl której władza lokalna zachowuje się w sposób przypominający prywatną korporację. Zachowania te opierają się na założeniu, że zabiegając o inwestycje kapitału zewnętrznego, gminy muszą konkurować na rynku gmin, co posiada określone implikacje dla metod prowadzenia gospodarki przestrzennej, w tym także dla planowania urbanistycznego. W znaczeniu instrumentalnym, marketing urbanistyczny jest zbiorem metod i technik działania służących:

- poznaniu potrzeb i popytu konsumentów na określone produkty gminne, stymulowaniu potrzeb w tym względzie,
- kreowaniu wizerunku gminy - głównie na podstawie działań służących jakości przestrzeni gminy,
- kreowaniu produktów gminy,
- skutecznemu zachęcaniu do ich zakupu (działalność promocyjna).

Produktem gminnym nazywamy materialny lub niematerialny element szeroko pojętej struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, który staje się przedmiotem wymiany rynkowej. Wiele produktów gminnych jest kompozycją elementów materialnych i niematerialnych. Zatem produktem gminnym może być konkretne miejsce, lokalizacja, usługa gminna lub ich zestaw, a także idea dotycząca np. rozwoju.

Marketing urbanistyczny stawia w nowym świetle problem wartości przestrzeni kulturowej. Wartości kulturowe przestrzeni wpływające na jej tożsamość stają się mocnym atutem przy podejmowaniu decyzji gospodarczych, tym samym nabierają szczególnych wartości ekonomicznych.

Przestrzeń kulturowa to zbiór wartości: znaczeń, form, symboli i zdarzeń będących źródłem doświadczeń przestrzennych danej zbiorowości i przez to częścią jej kultury. Jednocześnie wartości te są rodzajem kapitału kulturowego, który może być wykorzystany dla rewitalizacji. Jest to jednak kapitał szczególnego rodzaju i dlatego sposób jego angażowania w strategię rewitalizacji musi podlegać szczególnym regulacjom, odzwierciedlającym współczesny stan wiedzy na temat zasad ochrony dziedzictwa kulturowego.

W czasach intensywnej konkurencji między gminami, istotnym elementem strategii marketingowych jest kreowanie pozytywnego wizerunku gminy. Ważną rolę w tym procesie odgrywa eksponowanie i interpretowanie wartości kulturowych. Wypływające z tradycji komponenty tożsamości przestrzeni

kulturowej, kształtujące swoistą „poetykę miejsca”, stanowiące o unikalności jego form przestrzennych i niepowtarzalności atmosfery jego wnętrz urbanistycznych i wypełniających je aktywności, w coraz to większym stopniu stają się przedmiotem interpretacji marketingowych. Wciągane są w proces projektowania nowych produktów gminnych, mających przyciągać potencjalnych inwestorów i klientów”.

Marketing gminy to pewien system aktywności umożliwiający korzystną wymianę dóbr w mieście oraz jego otoczeniu w celu zaspokojenia potrzeb mieszkańców. Pojęcie „dobra gminne” obejmuje szeroko rozumiane dobra materialne i niematerialne związane z funkcjonowaniem i rozwojem gminy, np.: usługi komunalne, atrakcyjność turystyczną, wartości środowiska przyrodniczego, nieruchomości, oferty lokalizacyjne, idee integrujące społeczność lokalną itp.

Marketing terytorialny jest narzędziem w zarządzaniu gminą, w taki sposób, aby gmina jako mega-produkt zaspokoili zidentyfikowane i antycypowane potrzeby klientów w zamian za uzyskanie korzyści dla gminy. Jeżeli na gminę spojrzemy jako na pewien złożony produkt - dobro, posiadający szereg cech o różnej jakości i przydatności dla użytkowników, to jako kategoria ekonomiczna - przedmiot popytu i podaży dający określone zyski - może być poddane grze marketingowej.

Z tym wiąże się jednak problem pogodzenia zysku, który jest głównym celem marketingu, z charakterem władzy publicznej, która jest instytucją typu „non profit”, ale oferuje specyficzny produkt. Zyskiem dla gminy jest jego rozwój oraz różnego typu korzyści polityczne.

Ponieważ gmina Zelów jest przestrzenią, w której zachodzą rozmaite, wyjątkowo skomplikowane procesy społeczno-gospodarcze, to działania marketingowe mogą spełnić tu ważną rolę w celu stworzenia kompleksowego, korzystnego i opartego na wnikliwej analizie obrazu gminy dla potrzeb zarówno użytkowników wewnętrznych (mieszkańców, przedsiębiorstw, instytucji itp.), jak i zewnętrznych.

W ujęciu tym ważne jest to, że marketing jest kategorią funkcjonalną, a więc traktującą wartości gminne z punktu widzenia pełnionych przez nie funkcji wobec konsumentów tych dóbr. Wybrane funkcje mogą być zasadniczym kryterium integrującym działania na rzecz określonego celu rozwoju gospodarczo-społeczno-przestrzennego, jaki wytyczy rada gminy.

Tak widziany mechanizm gminny narzuca na władze gminy obowiązek posiadania bardzo wyraźnej, ściśle zdefiniowanej i popartej precyzyjnymi analizami wizji rozwoju gminy i jego miejsca na rynku

gmin, gdzie toczy się konkurencja. W tej wizji niezwykle istotna jest znajomość i określenie podstawowych atutów gminy (np. stan infrastruktury technicznej, stan środowiska przyrodniczego, korzystna struktura demograficzna, istnienie ośrodków naukowych itp.) oraz znajomość i umiejętność oceny planów rozwoju i walorów konkurentów.

Marketing komunalny powinien być integralnie związany z ogólnogminną polityką władz oraz z miejscowym planowaniem przestrzennym. Przedstawia się go zwykle w trzech ujęciach:

1. Jako rynkowo zorientowany sposób wykorzystania gminnej przestrzeni przez władze lokalne dla celów rozwoju przedsiębiorstw sektora prywatnego,
2. Jako przyjęcie przez urbanistów rozumowania reprezentującego punkt widzenia użytkowników tej przestrzeni,
3. Jako zespół działań podejmowanych przez władze gminy zmierzających do optymalizacji funkcji gminnych (podaży dóbr gminnych), takich jak np.: warunki pracy, życia i wypoczynku, a także do działań mających na celu optymalizację popytu na funkcje gminne ze strony konsumentów wewnętrznych jak i zewnętrznych (Berg, Klaassen, Meer, 1990)

Głównym celem działań marketingowych w gminie Zelów jest możliwie najlepsze zaspokojenie indywidualnych i zbiorowych potrzeb mieszkańców poprzez kształtowanie zdolności obsługowych jednostek administracji publicznej oraz innych podmiotów pracujących na rzecz zaspokajania tych potrzeb. Ten ogólny cel działania samorządów lokalnych można rozszerzyć poprzez wprowadzenie w marketingu terytorialnym dodatkowych celów priorytetowych, tj.:

- rozwijanie i umacnianie usług świadczonych przez instytucje publiczne, z których korzystanie przez mieszkańców oraz przedsiębiorstwa lokalne jest utrudnione,
- kształtowanie pozytywnego wizerunku gminy oraz jednostek użyteczności publicznej,
- podnoszenie atrakcyjności oraz konkurencyjnej pozycji gminy we wzajemnym współzawodnictwie gmin.

Aby te cele mogły być realizowane m.in. poprzez strategię marketingową, musi istnieć dążność do osiągnięcia zgodności celów wszystkich zainteresowanych stron, tj. mieszkańców, zarządu gminy, całego sektora gospodarczego będącego podstawowym źródłem dochodów gminy, potencjalnych inwestorów i innych klientów pochodzących z zewnątrz. Dlatego też podstawową kwestią praktyczną

z punktu widzenia samorządu jest wyraźne zidentyfikowanie uczestników procesu marketingowego. Podmiotami w marketingu urbanistycznym są organy władzy gminnej lub przedsiębiorstwa komunalne realizujące odpowiedni zakres usług na rzecz mieszkańców. Mogą nimi być również specjalnie powołane do realizacji tych funkcji instytucje lub osoby fizyczne.

Ich oferta marketingowa może być skierowana do następujących odbiorców:

- związki lub zrzeszenia producentów,
- regionalne izby handlowe,
- korporacje przemysłowe,
- banki udzielające kredytów inwestycyjnych,
- zarządy innych gmin pragnące nawiązać współpracę,
- indywidualne osoby chcące osiedlić się w mieście lub w regionie,
- społeczności lokalne,
- doradcy ekonomiczni i podatkowi itp.

Lista potencjalnych adresatów działań marketingowych podejmowanych na szczeblu lokalnym zależy od przedmiotu programu marketingowego. Przedmiotem działań marketingowych są:

- wizerunek gminy i jego otoczenia,
- walory i zasoby gminy stanowiące jego atuty rozwojowe (przyrodnicze, kulturowe, gospodarcze, społeczne),
- nieruchomości do zagospodarowania i wykorzystania,
- znaczące przedsiębiorstwa i ich propozycje współpracy.

Z punktu widzenia kierunków działań marketingowych marketing komunalny można podzielić na marketing wewnętrzny i zewnętrzny. Marketing wewnętrzny odnosi się do zarządzania administracyjno-politycznym podsystemem gminy. Można tu wydzielić dwa zakresy. Pierwszy skierowany jest do instytucji samorządu lokalnego, a zwłaszcza do pracowników administracji publicznej, gdzie zmierza się do uzyskania optymalnej organizacji zespołów pracowniczych biorąc pod

uwagę: skuteczność działania, prawidłowy przepływ informacji, właściwy podział kompetencji, harmonijne stosunki międzyludzkie itp.

Dąży się do tworzenia właściwego klimatu w relacjach między pracownikami administracji publicznej a mieszkańcami i klientami spoza gminy. Wykorzystuje się tu m.in. techniki marketingu osobowego, nowe rozwiązania organizacyjne, szkolenia itp.

Drugi zakres marketingu wewnętrznego wiąże się z działającymi na terenie gminy organizacjami i środowiskami opiniotwórczymi. Jego zadaniem jest kształtowanie dobrej współpracy między nimi a samorządem lokalnym. Uzyskać to można poprzez stymulowanie ich zaangażowania na rzecz współdziałania w zarządzaniu gminą, w rozwiązywaniu jego problemów społecznych, politycznych, gospodarczych, finansowych i ekologicznych Marketing zewnętrzny dotyczy zarządzania zasobami gminy. Ma on na celu przyciągnięcie do gminy potencjalnych inwestorów, turystów, uczniów i innych usługobiorców, użytkowników zasobów produkcyjno-usługowych gmin. Również w zarządzaniu zasobami można wyróżnić dwa zakresy uwzględniając zasięg oddziaływań i stopień powiązań funkcjonalnych. Pierwszy z nich obejmuje rynek lokalny i inaczej jest nazywany marketingiem zleceń publicznych.

Jego przedmiotem są przede wszystkim usługi komunalne. Polega on na kierowaniu do szerokiego kręgu firm ofert na wykonanie różnorodnych inwestycji, usług lub zadań, a następnie na wyborze najbardziej atrakcyjnych zgłoszeń. Wszystkie te działania opierają się na procedurach przetargowych. Drugi zakres marketingu zewnętrznego obejmuje rynki ponadlokalne i koncentruje uwagę na przedsiębiorstwach, inwestorach oraz innych jednostkach zewnętrznych, które próbuje pozyskać się dla gminy (siła robocza, budynki, lokale użytkowe, działki i grunty) czy też wolnych zdolnościach usługowych (placówek handlowych, usługowych, gastronomicznych, oświatowych, kulturalnych, turystycznych, itp.).

Podstawą działalności marketingowej jest odpowiedni system informacji o gminie i dlatego organizacja tego systemu jest najważniejszym zadaniem samorządu. Zakres informacji powinien obejmować:

- wykaz nieruchomości na cele rozwoju przedsiębiorczości,
- rezerwy majątku trwałego w sferze produkcyjnej,
- możliwości inwestycyjne w sferze biznesu,

- firmy działające w gminie - możliwości kooperacji,
- popyt lokalny (analiza rynku: lokalni producenci i odbiorcy),
- rynki zewnętrzne,
- instytucje z otoczenia biznesu działające w gminie, ich rola i zadania we wspieraniu przedsiębiorczości,
- dostęp do kredytów,
- fundusze pomocowe dla przedsiębiorstw prywatnych,
- stawki podatków i opłat lokalnych oraz zasady stosowania ulg lub zwolnień w stosunku do firm,
- system taryf i opłat za usługi komunalne,
- propozycje gminy odnośnie wprowadzania nowych form usług komunalnych i socjalnych,
- zamówienia publiczne,
- system szkoleń i doradztwa dla przedsiębiorców organizowanych przez instytucje wspomagające rozwój przedsiębiorczości w gminie,
- firmy konsultingowe.

Do gminy, w oparciu o opracowaną strategię marketingową należy wybór narzędzi, za pomocą których będzie ją realizować. Kluczowym zestawem narzędzi marketingowych za pomocą których kreuje się zarówno ogólne, jak i szczegółowe kierunki rozwoju gminy, lokalizację adresatów ofert, a także sposoby i zasięg promocji wartości gminnych - jest marketing-mix. Marketing-mix jest zbiorem użytecznych technik, środków oraz przedsięwzięć związanych z przygotowaniem właściwego produktu, ukształtowaniem słusznej ceny, stworzeniem sprawnej sieci przepływu dóbr oraz skutecznego zespołu środków komunikowania się z klientami. Jest on również znany pod nazwą 4xP od pierwszych liter angielskich nazw instrumentów marketingowych: product (produkt), price (cena), place (dystrybucja), promotion (promocja).

Do tych klasycznych już elementów dodaje się piątą, jakim są pracownicy bezpośrednio świadczący usługi. W przypadku gmin dodaje się do narzędzi marketingowych obok urzędników świadczących

usługi administracyjne także elementy związane z realizowaną polityką. Urząd gminy pełniąc swoistą funkcję usługową dla swoich mieszkańców oraz zajmuje się zarządzaniem i polityką rozwojową, rozumianą zarówno w sensie wyborów kierunków działania, jak i w sensie sprawowania władzy, nierozzerwalnie związana z grą polityczną i demokratycznymi wyborami.

Produkt (dobra, wartości gminne) jako przedmiot marketingu gminnego cechuje się małą elastycznością, tj. podatnością na zmiany. Dostosowanie produktu do potrzeb miejscowego środowiska jest czasochłonne zarówno z punktu widzenia technicznego i organizacyjnego, jak i prawnego.

Pojęcie produktu jest bardzo szerokie i może zawierać te wartości gmin, które stanowią pewien trudno mierzalny zespół, np. klimat, położenie, przyroda, a także wielkość rynku oraz elementy, które można określić, ocenić i dopasować do wymagań konsumentów (np. inwestorów), jak: zasoby ludzkie, możliwości transportowe lub organizacyjne umożliwiające inwestorom w sposób wszechstronny ulokowanie się w gminie. Temu zagadnieniu poświęcamy dalej więcej uwagi.

Cena. Dobra gminne mają swoją specyficzną i złożoną cenę i pod tym względem należy je traktować inaczej niż zwykłe dobra handlowe. Ceny dóbr gminnych opierają się na bardzo złożonych przesłankach, takich jak np. cele polityczne, społeczne, preferencje samorządów dotyczące przyciągania odpowiednich inwestycji itp. Te przesłanki tworzą podstawy wartościowania dóbr gminnych i dopiero w drugiej kolejności zróżnicowane preferencje inwestorów wpływają na różne ceny poszczególnych dóbr, tj. ceny najmu lub kupna lokali sklepowych, biur, magazynów, ceny gruntów pod budownictwo, przemysł itp. Poziom cen jako instrumentu marketingu gminy może być określany przez władze gminy w celu zróżnicowania kosztów przedsięwzięć podejmowanych na terenie gminy dla różnego typu mniej lub bardziej preferowanych inwestorów z zewnątrz. W skład tych cen mogą wchodzić ulgi podatkowe i różne formy subwencji bezpośrednich (np. zapłata inwestorom

w zamian za określone zobowiązania w zakresie zatrudnienia) lub pośrednich (np. zaoferowanie odpowiedniej działki pod inwestycje lub subwencjonowanie potrzebnej inwestorowi infrastruktury).

Dystrybucja wartości gminnych łączy się nierozzerwalnie z rozmieszczeniem działalności w przestrzeni, jak i dostępności wewnętrznej i zewnętrznej gminy. Stąd dostępność gminy w ramach hierarchicznych systemów sieci osadniczych, (krajowego i międzynarodowego) i dystrybucja

subproduktów gminy jest zdeterminowana przez system transportowy i telekomunikacyjny. O wewnętrznej wartości systemu dystrybucyjnego decyduje planowanie przestrzenne oraz sprawność systemów komunikacyjnych. Są one podstawowymi instrumentami kształtowania poziomu kosztów pokonania oporu przestrzeni internalizujących korzyści zewnętrzne generowane przez gminę.

Promocja, czyli propagowanie dóbr gminnych na rynku zewnętrznym polega na tworzeniu pozytywnego, przyciągającego klientów obrazu gminy.

Polega ona na ukazywaniu walorów lokalizacyjnych i reklamowaniu innych zalet gminy wobec przedsiębiorstw i ludności aktywnej zawodowo spoza terenu gminy. Promocja nie powinna ograniczać się tylko do reklamowania walorów ekonomicznych, lecz musi uwzględnić również niezwykle istotne walory tkwiące w środowisku naturalnym, kulturze i nauce, a także w postawie i organizacji społeczeństwa lokalnego. Skuteczna promocja musi opierać się na solidnych podstawach realnej rzeczywistości, w której znajduje się promowany obszar. Materiały promocyjne dla inwestorów, przedsiębiorców i turystów powinny być przygotowane w sposób profesjonalny i odpowiednio powinny wykorzystywać wszelkie informacje o gminie, jakie posiada samorząd. Ich forma powinna zapewniać przejrzysty i prosty dostęp do danych interesujących odbiorcę. Do podstawowych materiałów promocyjnych należą :

- foldery o gminie,
- informatory gospodarcze dla inwestorów i przedsiębiorców,
- katalogi ofert nieruchomości do zagospodarowania i wykorzystania (dla inwestorów),
- katalogi ofert lokalnych firm z propozycjami współpracy i kooperacji (dla przedsiębiorców).

Techniki marketingowe operują w tym obszarze zestawem środków znanych pod nazwą promotion-mix, jak: reklama, public relation i publicity, promocja sprzedaży i sprzedaż osobista. Promocja określonych zasobów pod oczekiwane i przewidywane potrzeby klientów jest szczególnie ważna dla obszarów strefy centralnej. Jest to rezultatem wysokiej złożoności procesów w tej strefie i dużymi zakłóceniami procesów informacyjnych.

Urzędnicy i lokalny system polityczny są elementem strategii marketingowej. Funkcjonowanie urzędu, etyka urzędników, sposób obsługi jest istotnym elementem w strategiach rozwojowych nastawionych na przyciąganie inwestorów.

Dla zdobycia inwestorów z zewnątrz bardzo ważna jest skoncentrowana obsługa administracyjno-organizacyjna, świadczona w gminie na rzecz potencjalnych klientów, przedstawiająca w sposób jednolity i całościowy wszelkie problemy związane z wejściem nowego inwestora w system gospodarczy danej gminy.

Usługi te powinna prowadzić wyspecjalizowana komórka istniejąca przy władzach lokalnych, od której to w dużej mierze zależeć będzie efekt ekonomiczny działań marketingowych. Inwestorzy z reguły nie chcą wchodzić na rynki, których nie znają, gdzie występuje wysoki stopień niepewności związany z niewiedzą o istniejących w mieście i jego otoczeniu warunkach, które mogą wpłynąć na dochodowość prowadzonych przedsięwzięć. Komórka promocyjna gminy w swoich działaniach, oprócz wspomnianych już materiałów promocyjnych, korzystać może z następujących form i kanałów przekazywania obrazu gminy:

- kampania prasowa, telewizyjna i radiowa,
- korzystanie z kanałów dyplomatycznych (np. poprzez biura radców handlowych za granicą) w organizowaniu promocyjnych konferencji, których tematem będzie promocja gminy, kraju lub regionu,
- wykorzystanie dla celów prezentacji gminy ogólnokrajowych i międzynarodowych wystaw handlowych poprzez organizowanie w czasie ich trwania konferencji promocyjnych i rozpowszechnianie materiałów informacyjnych itp.,
- ogłaszanie potrzeb inwestycyjnych w dziedzinie gospodarki komunalnej gminy.

Koncepcja marketingu gminnego jest tym bardziej skomplikowana, im więcej wartości gmina ma do zaoferowania oraz im więcej ma problemów do rozwiązania, ale niewątpliwie umożliwia ona podniesienie jego konkurencyjności wobec innych ośrodków.

Na marketing gminy patrzy się głównie przez pryzmat sprzedaży produktów, które związane są z miejscem. Nie mówi się o sprzedaży gminy jako całości, ale o specyficznych usługach, jakie ono oferuje.

Spojrzenie na gminę jako "całość" sprowadza się wyłącznie do zastosowania technik promocji gminy (publikacje, festyny, targi etc.), skierowanych na różne segmenty rynków.

Marketing terytorialny jest zatem narzędziem w zarządzaniu rozwojem gminy Zelów, w taki sposób aby swego rodzaju złożony mega-produkt, jakim jest gmina, zaspokoił zidentyfikowane i antycypowane potrzeby klientów w zamian za uzyskane korzyści dla gminy upodmiotowionego "zbiór" mieszkańców.

Właściwe zaplanowanie powinno doprowadzić, z jednej strony – do zbudowania pozytywnego stosunku środowiska lokalnego, w tym bezpośrednio zainteresowanych beneficjentów końcowych i partnerów społecznych do planu rozwoju lokalnego, z drugiej zaś – poprzez pokazywanie w wymiarze regionu, kraju i UE uzyskiwanych efektów materialnych i społecznych lokalnego planu rozwoju doprowadzać do systematycznego zwrotu konkurencyjności gminy i jego atrakcyjności inwestycyjnej, turystycznej i kulturalnej.

Marketing terytorialny jest nauką nową, nie stosowaną dotychczas w samorządach polskich. Nie możemy utożsamiać marketingu terytorialnego z promocją gminy. Marketing to działania skoordynowane, zaplanowane, które mają doprowadzić m.in. do:

- pozyskania zewnętrznych inwestycji wraz z kapitałem i know-how,
- promocją turystyczną gminy,
- budową tożsamości terytorialnej,

Celem marketingu terytorialnego jest stworzenie dobrego miejsca życia dla mieszkańców Gminy Zelów.

Spis tabel, rysunków i wykresów

Tabela 1. Powierzchnia gmin powiatu bełchatowskiego	10
Tabela 2. Poziom bezrobocia w poszczególnych jednostkach samorządowych na koniec III kwartału 2015 roku	18
Tabela 3. Bezrobotni wg wieku w gminie Zelów w latach 2010 - 2014	19
Tabela 4. Bezrobotni wg wykształcenia w gminie Zelów w latach 2010 - 2014	20
Tabela 5. Pomioty gospodarcze wg sekcji PKD	21
Tabela 6. Liczba osób korzystających z pomocy w ramach M-GOPS w Zelowie w latach 2007-2013.....	27
Tabela 7. Liczba osób korzystających z pomocy w ramach ŚDS w Walewicach w latach 2007-2013	30
Tabela 8. Liczba uczniów w gminie Zelów w placówkach publicznych w latach 2008-2014.....	32
Tabela 9. Liczba uczniów w gminie Zelów w placówkach niepublicznych w latach 2008-2014.....	33
Tabela 10. Ilość gospodarstw rolnych w Zelowie wg rodzajów zasiewów.....	43
Tabela 11. Długość dróg gminnych według rodzaju nawierzchni	43
Tabela 12. Ilość odpadów zebranych w gminie Zelów	42
Tabela 13. Ilość odpadów zebranych w gminie Zelów z gospodarstw domowych	42
Tabela 14. Ilość odpadów zebranych w gminie Zelów ogółem na 1 mieszkańca.....	43
Tabela 15. Liczba zdarzeń na terenie gminy Zelów w lach 2008-2013	43
Tabela 16. Zestawienie ilości zdarzeń (pożary, miejscowe zagrożenia) na terenie gminy Zelów w latach 2007-2013	44
Tabela 17. Udział jednostek w zdarzeniach na terenie gminy Zelów w latach 2007 - 2013	44
Tabela 18. Wyniki oceny warunków życia w gminie Zelów.	66
Tabela 19. Atuty gminy Zelów.....	69
Tabela 20. Największe szanse rozwojowe gminy.....	69
Tabela 21. Obszary wymagające rozwoju w najbliższych latach.....	70
Tabela 22. Potrzeba inwestycji w gminie Zelów	71
Tabela 23. Udział mieszkańców gminy w wydarzeniach kulturalnych oraz sportowo - rekreacyjnych.	71
Tabela 24. Wykorzystanie potencjału kulturowego.....	72
Tabela 25. Zagrożenia dla rozwoju gminy Zelów.	74
Tabela 26. Źródła informacji nt wydarzeń w gminie Zelów.	75
Rysunek 1. Kierunek działań przy opracowywaniu Lokalnego Planu Rozwoju	6
Rysunek 2. Powiat bełchatowski	9
Rysunek 3. Granice gminy Zelów	10
Rysunek 4. Herb gminy Zelów	12
Rysunek 5. Mapa terenów inwestycyjnych ŁSSE.....	24
Rysunek 6. Partnerstwo publiczno – Prywatne PPP (ogólne założenia)	102
Rysunek 7. Partnerstwo publiczno – Prywatne PPP (przepływy środków).....	103
Rysunek 8. Model PPP – kompleksowe podejście	104
Rysunek 9. Schemat procesu wdrażania LPR	109

Wykres 1. Stan ludności gminy Zelów na przestrzeni lat 2008-2014	14
Wykres 2. Struktura ludności gminy Zelów na przestrzeni lat 2008-2014	15
Wykres 3. Ruch naturalny ludności w gminie Zelów w latach 2008-2014	16
Wykres 4. Migracje wewnętrzne na pobyt stały w gminie Zelów w latach 2008-2014	17
Wykres 5. Migracje zagraniczne na pobyt stały w gminie Zelów w latach 2008-2014	17
Wykres 6. Bezrobotni w gminie Zelów w latach 2009-2014	18
Wykres 7. Struktura firm zarejestrowanych w systemie REGON w latach 2008-2014 (wartości liczbowe)	21
Wykres 8. Korzystający z pomocy społecznej i zasiłków rodzinnych w gminie Zelów w latach 2010-2014.....	28
Wykres 9. Kwoty wypłacanych świadczeń i zasiłków w gminie Zelów w latach 2010-2014	29
Wykres 10. Liczba udzielonych porad lekarskich w gminie Zelów w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej	31
Wykres 11. Imprezy organizowane na terenie gminy Zelów	36
Wykres 12. Uczestnicy imprez organizowanych na terenie gminy Zelów.....	38
Wykres 13. Budynki mieszkalne w gminie Zelów w latach 2009-2013	38
Wykres 14. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne	38
Wykres 15. Skład morfologiczny odpadów komunalnych wytworzonych w gminie Zelów w okresie lipiec 2013 – czerwiec 2014	42
Wykres 16. Ankietowani według wieku.	49
Wykres 17. Ankietowani według wykształcenia.	65
Wykres 18. Ankietowani według zatrudnienia.	65
Wykres 19. Związek ankietowanych z gminą Zelów.	66